

Integrovaná strategie území MAS Havlíčkův kraj, o. p. s. pro období 2014 – 2020

1. pracovní návrh

srpen 2014

Realizační tým:

Jaroslava Hájková, Havlíčkův kraj, o. p. s.

Hana Petruželková, Havlíčkův kraj, o. p. s.

Hana Půžová, Havlíčkův kraj, o. p. s.

Metodická podpora:

Jan Binek, GaREP, spol. s r.o.

Roman Chmelař GaREP, spol. s r.o.

Iva Galvasová GaREP, spol. s r.o.

Zdeněk Šilhan GaREP, spol. s r.o.

Lukáš Báča GaREP, spol. s r.o.

OBSAH

ÚVOD	4
1. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ JEHO VÝBĚRU	6
1.1 Základní informace o MAS	6
1.1.1 Fungování MAS.....	6
1.1.2 Vymezení území MAS.....	9
1.1.3 Důvody výběru daného území	11
1.2 Historie MAS.....	12
1.3 Vyhodnocení minulých rozvojových aktivit.....	13
2. ANALYTICKÁ ČÁST.....	17
2.1 Socioekonomická analýza.....	17
2.1.1 Obyvatelstvo	17
2.1.2 Život v obcích.....	25
2.1.3 Občanská vybavenost a služby	28
2.1.4 Ekonomika a trh práce	41
2.1.5 Cestovní ruch.....	49
2.1.6 Technická infrastruktura	61
2.1.7 Doprava	63
2.1.8 Životní prostředí	70
2.1.9 Veřejná správa.....	78
2.2 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území.....	81
2.2.1 Koordinace a řízení rozvoje	81
2.2.2 Spolupráce v rámci území a vnější vztahy.....	82
2.2.3 Rozvojová území.....	85
2.2.4 Rozvojové kapacity	85
2.3 Analýza problémů a potřeb.....	85
2.4 SWOT analýza.....	89
3. STRATEGICKÁ ČÁST.....	91
3.1 Vize, mise a strategické cíle.....	91
3.2 Priority, specifické cíle a opatření	94
3.3 Vazby na jiné strategické dokumenty	101
PŘÍLOHY	103

ÚVOD

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Havlíčkův kraj pro období 2014–2020 (SCLLD) je hlavním nástrojem pro podporu rozvoje území MAS v daném programovém období EU a pro uplatnění komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD).

SCLLD má čtyři základní části:

- 1) Popis území a zdůvodnění výběru – základní rámec fungování MAS
- 2) Analytická část – zachycení situace v území
- 3) Strategická část – stanovení směřování rozvoje a způsobů naplňování rozvoje
- 4) Implementační část – stanovení mechanismů a podpory naplňování SCLLD a vazeb mezi programovými rámci

Implementační část vyústí do tzv. programových rámců, v nichž budou konkretizovány vazby SCLLD na jednotlivé operační programy a určeny předpokládané finanční toky a jejich alokace na opatření SCLLD.

Předkládáme 1. pracovní verzi, která obsahuje analytickou část a návrh strategické části MAS pro období 2014–2020.

Tvorbě SCLLD předcházelo informování aktérů v území o přípravě strategie v obecních zpravodajích, na webových stránkách MAS a na akcích pořádaných MAS (Dny MAS, prezentační akce v území). Zpracování strategie probíhá na základě komunikace s obyvateli, neziskovými organizacemi a spolky, podnikateli, školami a obcemi v regionu. Obsahuje kompletní problematiku území s definováním všech rozvojových směrů a je vytvářena na základě poptávky komunity bez ohledu na zdroje financování.

Předkládaná strategie byla vytvářena podle zásad komunitního plánování – při sběru problémů z území MAS bylo provedeno nejprve dotazníkové šetření. Protože se však území působnosti MAS od roku 2012 rychle rozrůstalo, pořádali jsme v každé nové obci komunitní setkání, na kterém byli přítomní informováni o existenci MAS a jejím fungování. V rámci těchto uskutečněných setkání (seminářů) jsme cítili nutnost rozdělení území na několik oblastí, aby byly ve strategii lépe rozpoznatelné zájmy a potřeby.

V roce 2013 jsme v každém zájmovém území pod vedením zkušeného facilitátora uskutečnili komunitní workshopy (tzv. kulaté stoly). Při kulatých stolech měli všichni přítomní možnost označit nejdůležitější témata, kterými se bude strategie zabývat. Vybraná témata byla

rozčleněna a následně byly navrženy priority, které chce MAS ve svém území řešit. V rámci kulatých stolů byla také vytvořena SWOT analýza.

Další intenzivní průzkum území proběhl koncem roku 2013 a pokračoval v roce 2014. V tomto období manažeři MAS vedli řízené rozhovory s představiteli obcí, pomocí elektronické pošty byli také osloveni ředitelé škol, zemědělci, podnikatelé, současně byla získána i databáze potenciálních projektových záměrů. Zapracování takto získaných podnětů a informací do integrované strategie bylo v jednotlivých fázích přípravy prováděno ve spolupráci a za přispění pracovních skupin vytvořených z členů MAS, dalších aktérů z území, manažerů MAS a zejména členů správní rady MAS.

Další komunitní setkání v rámci kulatých stolů jsou naplánována na září 2014.

Osobou zodpovědnou za zpracování SCLLD byla ředitelka Havlíčkův kraj, o.p.s. Jaroslava Hájková, manažerky SCLLD Mgr. Hana Petruželková a Bc. Hana Půžová. Strategie vznikla pod metodickým vedením a některé výstupy pomáhal zpracovat poradenský tým firmy GaREP, spol. s r. o.

Analytická část SCLLD vychází z jednotlivých strategií svazků obcí, které jsou v územní působnosti MAS Havlíčkův kraj (zejména Strategie rozvoje DSO Subregion Velké Dářko a Sdružení obcí mikroregionu obcí Hlinecko), místních šetření, statistických a jiných údajů. Strategie na další strategické dokumenty ČR (národní i krajské jako např. Strategie Kraje Vysočina 2020).

**Dokument byl zpracován v rámci projektu „Podpora absorpční kapacity“ (CZ.1.08),
jehož nositelem je Ministerstvo pro místní rozvoj.**

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

1. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ JEHO VÝBĚRU

1.1 Základní informace o MAS

1.1.1 Fungování MAS

Název organizace:	Havlíčkův kraj, o. p. s.
Sídlo organizace:	Školní 500, 582 63 Ždírec nad Doubravou
Adresa kanceláře:	Havlíčková ulice 67, 582 23 Havlíčkova Borová
Webové stránky:	www.havlickuvkraj.cz
Telefon:	+420 561 116 138
IČ:	27493245
Právní forma:	obecně prospěšná společnost
Registrační číslo:	07/002/41100/561/000097
Číslo účtu:	1471996339/0800
Datum vzniku:	8. 3. 2006
webové stránky:	www.havlickuvkraj.cz

Místní akční skupina Havlíčkův kraj má k 15. 4. 2014 100 partnerů, z toho 27 zastupuje soukromý sektor, 32 neziskový sektor a 41 členů sektor veřejný.

MAS Havlíčkův kraj je otevřená společnost založená na principech místního partnerství, subjekt, kde každý aktivní subjekt či osoba působící na území MAS má možnost se zapojit do jejího fungování.

Mezi základní formy činnosti společnosti patří:

- Koordinace rozvoje regionu ve všech oblastech
- Rozvoj a propagace regionu a jeho turistického potenciálu
- Vytváření nových forem a možností ekonomického a turistického využití krajiny
- Ochrana obrazu krajiny, sídel a jejich hodnot jako jediného základního prostředku pro rozvoj turistického ruchu
- Podpora multifunkčního zemědělství a ochrana životního prostředí
- Služby při financování projektů k rozvoji regionu
- Posouzení projektů k rozvoji regionu
- Koordinace projektů a produktů zaměřených k rozvoji regionu
- Tvorba informační databanky ke shromáždění informací prospěšných k rozvoji regionu
- Součinnost se zahraničními subjekty mající vztah k regionu
- Příprava informačních a metodických materiálů a školních pomůcek

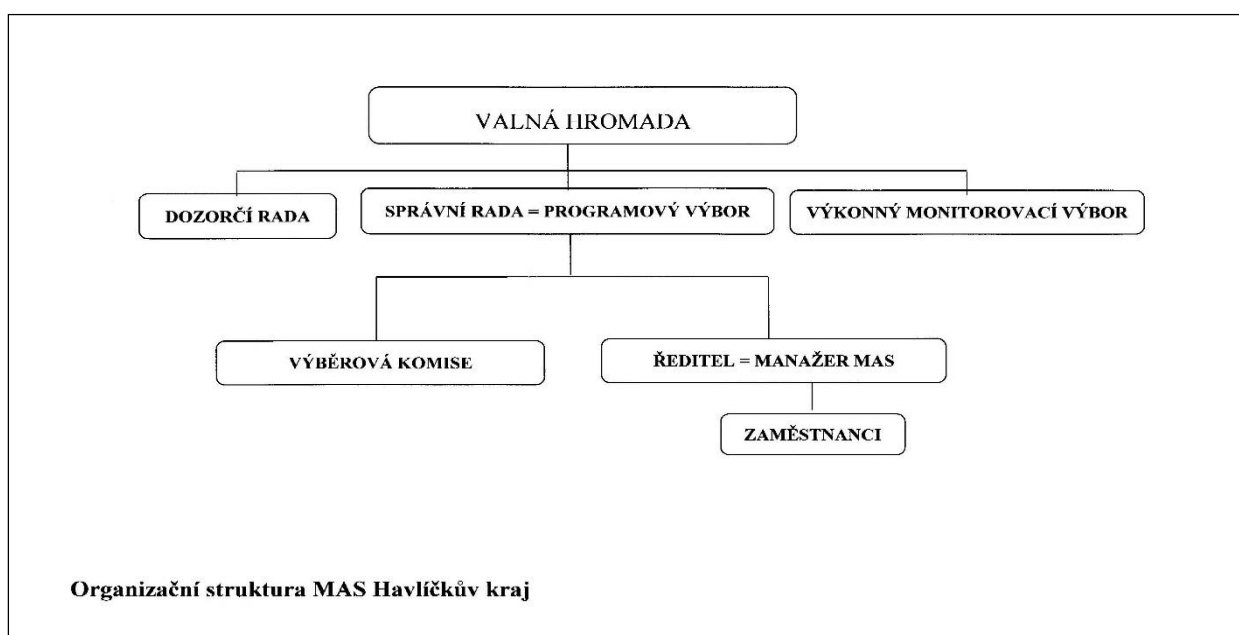
- Výchova, vzdělávání a informování dětí a mládeže
- Spolupráce na rozvoji lidských zdrojů
- Zajišťování osvěty a vzdělanosti lidského potenciálu kraje
- Provoz IC - koordinace a rozvoj
- Komunikace s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu
- Poradenská činnost
- Činnosti spojené se spoluprací s orgány Evropské unie v rámci rozvoje regionu

Tyto formy činnosti slouží k zajištění základních cílů společnosti, kterými jsou zlepšování kvality života, životní úrovně a životního prostředí v regionu MAS Havlíčkův kraj.

Orgány společnosti:

- Valná hromada
- Správní rada = Programový výbor
- Dozorčí rada
- Výkonný monitorovací výbor
- Výběrová komise
- Ředitel a zaměstnanci

Obrázek 1: Organizační struktura MAS

Zdroj: vlastní zpracování

Valná hromada je nejvyšším orgánem o.p.s., tvoří ji všichni členové (partneři) o.p.s. a schází se minimálně jedenkrát ročně.

Správní rada je volena valnou hromadou. Správní rada je výkonným orgánem valné hromady a řídí činnost o.p.s. mezi jednotlivými valnými hromadami. Rozhoduje o všech záležitostech, které nejsou statutem výlučně svěřeny do pravomoci valné hromady. **Na základě rozhodnutí valné hromady vykonává správní rada o.p.s. Havlíčkův kraj funkci Programového výboru,** složení programového výboru je tedy totožné se složením správní rady.

Dozorčí rada je volena valnou hromadou. Dozorčí rada kontroluje hospodaření společnosti a plnění usnesení valné hromady, navrhuje opatření k odstranění zjištěných závad.

Součástí organizační struktury Místní akční skupiny Havlíčkův kraj je dále výběrová komise, výkonný monitorovací výbor, ředitel a zaměstnanci.

Výběrová komise hodnotí a vybírá projekty předložené jednotlivými žadateli v rámci výzev a předkládá výběr projektů ke schválení Správní radě (= Programovému výboru).

Výkonný monitorovací výbor kontroluje transparentnost činnosti programového výboru a výběrové komise, kontroluje realizaci jednotlivých projektů a kontrolu splnění monitorovacích indikátorů.

Ředitel (manažer MAS) je statutární orgán o.p.s. jmenován správní radou. Je oprávněný jednat za o.p.s. Havlíčkův kraj.

Zaměstnanci – MAS má na HPP od dubna 2014 dva manažery SCLLD a účetní na DPP.

Na přípravě SCLLD se podílejí dobrovolníci z místních aktérů, s kterými jsou konzultovány jednotlivé problémy z oblasti zemědělství, školství, volnočasových aktivit (NNO), sociálních služeb, ochrany životního prostředí, místních samospráv aj. Jejich pravomocí je připomínkování částí strategie.

V roce 2006 byly hlavním komunikačním médiem s veřejností obecní zpravodaje. Z nich se obyvatelé dozvídali o založení MAS včetně jejích prvních projektů. Od poloviny tohoto roku fungují vlastní webové stránky www.havlickuvkraj.cz. Postupně lze na základě statistik sledovat nárůst návštěvnosti těchto stránek.

Již na počátku založení MAS byly zvoleny základní orgány, a to správní rada a dozorčí rada společnosti. První členové byly zvoleni zakládajícími členy o.p.s. Nicméně již po prvním roce fungování o.p.s. došlo k částečné obměně těchto orgánů tak, aby do rozhodovacích orgánů byly zvoleni i zástupci nově přistoupivších členů.

Kontaktní osoby:

Předseda správní rady o. p. s.	Ing. Bohumír Nikl
Ředitelka MAS	Jaroslava Hájková

Manažeri MAS:

Manažer MAS:	Jaroslava Hájková
E-mail:	hajkova@havlickuvkraj.cz
Telefon:	+420 561 116 138

Manažer SCLLD:	Mgr. Hana Petruželková
E-mail:	petruzelkova@havlickuvkraj.cz
Telefon:	+420 561 116 138

Manažer SCLLD:	Bc. Hana Půžová
E-mail:	puzova@havlickuvkraj.cz
Telefon:	+420 561 116 138

Účetní:	Mgr. Olga Kodysová
E-mail:	olga.kodysova@havlickuvkraj.cz
Telefon:	+420 722 945 540, 561 116 138

1.1.2 Vymezení území MAS

Území MAS Havlíčkův kraj (dále jen „MAS“) v sobě zahrnuje 61 samosprávných obcí a malých měst (viz tabulka č.). Celková rozloha území je 648,2 km², leží téměř ve středové části České republiky (0,72 % území ČR) v severní části Kraje Vysočina.

Území MAS přísluší z větší části do Kraje Vysočina (57 obcí) a z menší části do Pardubického kraje (4 obce), žije zde 36 575 obyvatel. Na základě těchto údajů činí hustota obyvatelstva 56,43 obyv./km². MAS Havlíčkův kraj svojí rozlohou zasahuje do území třech okresních měst – 40 obcí (60 % území) leží v okrese Žďár nad Sázavou, 17 obcí (34 % území) v okrese Havlíčkův Brod a 4 obce (6 % území) leží na hranici Kraje Vysočina a Pardubického kraje (okres Chrudim). Obce nacházející se v hraničním území s Pardubickým krajem náleží do Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy.

Přirozenými spádovými městy MAS jsou města Přibyslav (4002 obyvatel), Ždírec nad Doubravou (3 174 obyvatel) a Svatka (1 416 obyvatel), nacházející se uvnitř regionu. Pro obce nacházející se v severní části MAS je významným spádovým městem Hlinsko

v Čechách (9 916 obyvatel). Pro obce na východě a jihu je to okresní město Žďár nad Sázavou (21 669 obyvatel) a Nové Město na Moravě (10 180 obyvatel) a pro obce na západě regionu město Havlíčkův Brod (23 345 obyvatel). Tyto čtyři posledně jmenovaná města však leží již mimo území MAS Havlíčkův kraj.

Území regionu je poměrně řídko osídleno, což je do značné míry dáno zvláště reliéfem. Hustota zalidnění oblasti, která je 56,43 obyv./km², řadí celou oblast do vyloženě venkovských regionů v rámci vnímání pojmu „venkov“ v České republice. Hustota obyvatel je méně než poloviční oproti průměru celé ČR (133 obyvatel/km²) a jen 77 % oproti hustotě zalidnění celého Kraje Vysočina (75 obyv./km²). Již Kraj Vysočina je charakterizován jako „typický venkovský region“ (viz „Strategie Kraje Vysočina 2020“), takže území MAS Havlíčkův kraj lze považovat za silně venkovský region. Podrobný přehled ukazuje následující tabulka.

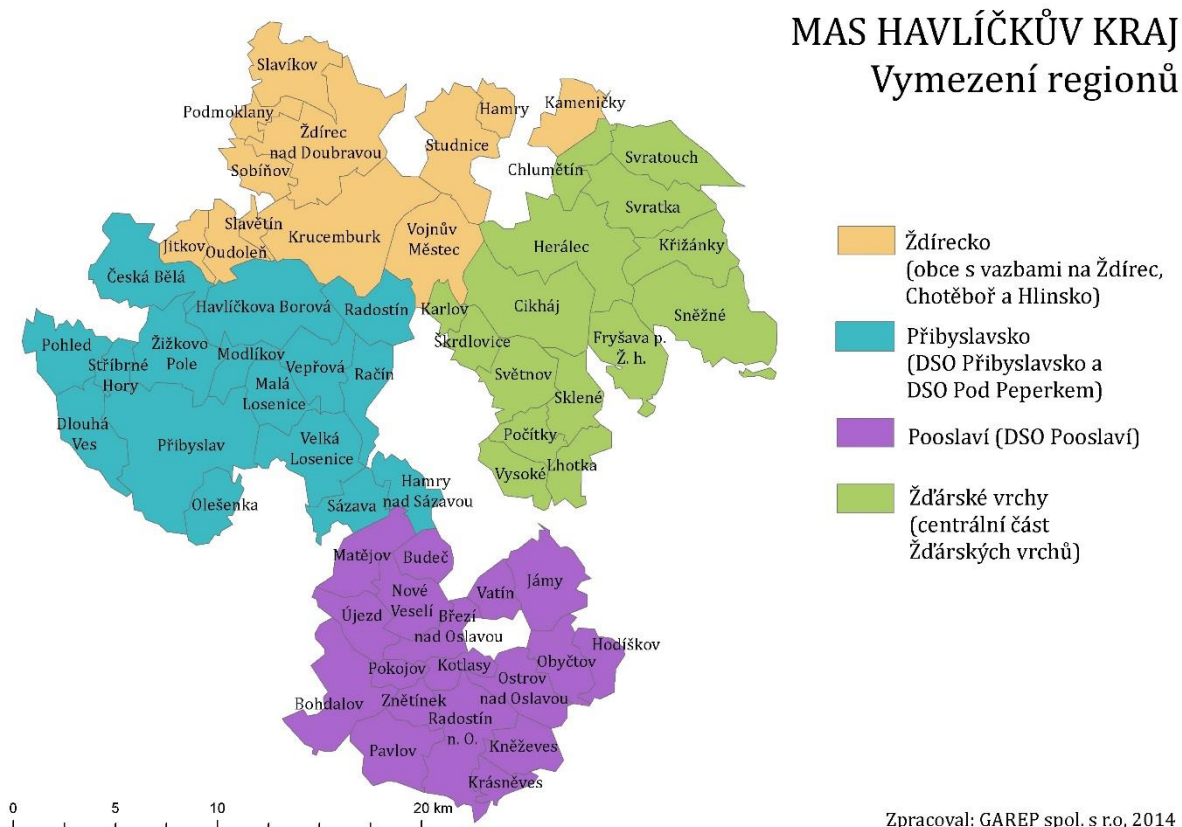
Tabulka 1.: Základní charakteristika území

Region NUTS II	Jihovýchod
Kraj	Vysočina, Pardubický
Okres	Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Chrudim
Počet obcí	61
Počet obyvatel 2014	36.575
Rozloha (km²)	648,18 km ²
Hustota obyvatel / km²	56,63 obyv./km ²

Zdroj: ČSÚ

Území MAS je poměrně rozlehlé. Pro datová srovnání, komentáře a pro přesnější zacílení vybraných opatření návrhové části bylo proto území na základě přirozených funkčních vazeb a s ohledem na struktury spolupráce rozděleno na 4 dílčí části MAS: Ždírecko (obce s vazbami na Ždírec nad Doubravou, Chotěboř a Hlinsko), Přibyslavsko (DSO Přibyslavsko a DSO Pod Peperkem), Pooslaví (DSO Pooslaví) a Žďárské vrchy (Centrální část Žďárských vrchů). Území MAS Havlíčkův kraj je specifická oblast, kdy některé obce spádují do center, které se nenachází na území MAS. Pomyslná hranice mezi dílčími částmi MAS není příliš jednoznačná. U některých obcí nebylo přiřazení k části jednoznačné. Zařazení obcí do jednotlivých vnitřních celků je zobrazeno na dalším obrázku.

Obrázek 2: Vymezení území MAS Havlíčkův kraj

Zdroj: vlastní zpracování, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

1.1.3 Důvody výběru daného území

V roce 2011 se začali o fungování MAS zajímat aktéři z okolního území MAS. V tuto dobu sporadicky fungovala MAS Hlinecko (činnost vyvíjel více Mikroregion Hlinecko) a na Žďársku se začalo uvažovat o vzniku nové MAS „Santiniho Žďár“. Manažerka MAS se zúčastnila několika seminářů pořádaných v sousedních územích a vysvětlovala fungování MAS a metody LEADER v praxi. V březnu 2012 dochází k prvnímu velkému rozšíření MAS Havlíčkův kraj o 15 obcí (plus další subjekty). Mezitím probíhala jednání o založení nové MAS „Santiniho Žďár“, která nevedla k dohodě. V listopadu 2012 se proto Svazek obcí Pooslaví (21 obcí) rozhodl zažádat o členství v naší MAS a společně s ním ještě dalších 5 samostatných obcí z okresu Žďár nad Sázavou (oblast Žďárských vrchů). Poslední rozšíření územní působnosti MAS proběhlo v březnu 2013, kdy do MAS vstoupily 4 hraniční obce z Pardubického kraje a ještě dvě obce ze Žďárského okresu.

S rozšířením územní působnosti MAS vzrostl počet členů MAS na současných 100 členů/partnerů. Z toho 59 % tvoří neziskový a soukromý sektor a 41 % tvoří sektor veřejný. Noví členové se aktivně zapojili do rozhodovacích procesů orgánů MAS.

Při výběru členů/partnerů byly využity především zkušenosti starostů jednotlivých obcí a jejich zkušenosti s působením subjektů podnikatelské a neziskové sféry na území jejich obcí. Do místního partnerství se tak připojily subjekty, které jsou na obcích „hybnou silou“ a dávají záruku kvalifikovaného rozhodování v jednotlivých oblastech, jsou aktivní, mají zkušenosti s realizací projektů, jsou ochotni pracovat na rozvoji regionu a dokáží „zdravě“ ovlivnit a získat si svoje okolí.

1.2 Historie MAS

Myšlenka spolupráce na základě principů LEADER vzešla počátkem roku 2006 od Zemědělské a.s. Krucemburk, která za tímto cílem oslovila město Ždírec nad Doubravou. Strategický plán LEADER byl v konečné verzi zformulován pracovní skupinou složenou ze zástupců členů MAS veřejného sektoru, zástupců podnikatelů a nestátních neziskových organizací včetně církví a fyzických osob. Pro potřeby tvorby strategie bylo provedeno dotazníkové šetření, bylo uskutečněno několik veřejných setkání se zástupci jednotlivých zainteresovaných skupin formou komunitního plánování. Základním výstupem z těchto veřejných setkání byla vypracována SWOT analýza sledovaného území. V polovině roku 2007 byly zprovozněny webové stránky MAS Havlíčkův kraj na doméně <http://www.havlickuvkraj.cz/>. Odborné poradenství a koordinační pomoc při tvorbě Strategického plánu LEADER zajišťovala společnost GRANT plus s.r.o., Havlíčkův Brod, která byla i zpracovatelem Integrované rozvojové strategie MAS Havlíčkův kraj na roky 2007 – 2013.

O metodě LEADER se v daném regionu příliš nevědělo a v této době na předmětném území pracovaly dva mikroregiony – Přibyslavsko a Podoubraví. Ovšem obce nacházející se v západní části mikroregionu Podoubraví si právě v této době založily svoji vlastní MAS Podhůří Železných hor. Toto byl asi hlavní spouštěcí mechanismus, který v konečném důsledku vedl k založení MAS Havlíčkův kraj, o. p. s.

Prvotními zakladateli bylo 12 subjektů: 6 obcí, 1 zemědělský subjekt, 1 subjekt nezemědělský a 4 NNO. Havlíčkův kraj o.p.s. byla zapsána do rejstříku obecně prospěšných společností dne 10. 4. 2006. Ihned po své registraci požádala o dotaci z OP Zemědělství, opatření LEADER, podopatření: Osvojování schopností na vypracování Integrované rozvojové strategie MAS Havlíčkův kraj (2007 – 2008). V rámci realizace tohoto projektu proběhly semináře zaměřené na osvětlení metody LEADER a na rozšíření členské základny MAS. V tomto období bylo přijato

za členy/partnery MAS dalších 20 subjektů (celkem tedy místní partnerství tvořilo 32 členů/partnerů MAS) a územní působnost MAS se stabilizovala na katastrální území 14 obcí. Za důležitý moment ve fungování MAS lze považovat únor roku 2007, kdy MAS Havlíčkův kraj uspěla se svojí žádostí o dotaci v rámci SROP na vydání propagačních materiálů území MAS a na vytvoření webového turistického průvodce <http://www.turistickypruvodce.cz/pruvodce-havlickuvkraj/>, který je dosud spravován a udržován.

Hlavní činnost MAS vyplývá ze Statutu společnosti. Veškeré činnosti jsou vykonávány s pomocí metody LEADER. V roce 2008 byl Strategický plán LEADER 2007 – 2013 vybrán a podpořen z Ministerstva zemědělství ČR (dále jen „MZe ČR“) a MAS se zařadila mezi 48 vybraných MAS.

1.3 Vyhodnocení minulých rozvojových aktivit

MAS Havlíčkův kraj v období 2007 – 2013 prováděla monitoring a evaluaci tak, jak byly popsány ve schváleném strategickém plánu LEADER „Havlíčkův kraj – region spokojeného života pro všechny“ v kapitolách 10.6 a 10.7.

Zodpovědný orgán za monitorování a dohled nad realizací strategie MAS Havlíčkův kraj je Výkonný monitorovací výbor. Na úrovni příjemce jsou připravovány a sledovány následující monitorovací zprávy: - zpráva při ukončení realizace projektu (obvykle při podání Žádosti o proplacení) a zpráva o udržitelnosti projektu (zpráva se podává každoročně v průběhu 5 let od dokončení realizace projektu).

V rámci daného monitoringu jsou stanoveny základní postupy a způsob monitorování, které jsou dále rozpracovány ve vnitřní směrnici „Monitoring a vyhodnocování indikátorů“ pro vyhodnocování indikátorů na úrovni SPL a fichí.

V rámci realizace projektu SPL probíhal monitoring na úrovni projektů a na úrovni SPL.

Na základě výsledků z provedené střednědobé evaluace manažerka MAS následně doporučila Správní radě (= Programovému výboru) provést několik kroků, které by vedly k lepšímu naplnění SPL:

- Ověřit zájem potencionálních žadatelů v oblasti fichí
- Zvýšit propagaci a distribuci informací o možnosti čerpání dotací
- Upravit plán alokace do jednotlivých fichí na rok 2011 a 2012
- Rozšířit území působnosti MAS - zaměřit se na projekty spolupráce
- Provést aktualizaci SPL
- Navrhnout způsob jak motivovat žadatele k vytváření pracovních míst

- Zapojit více mladé lidi do 30 let a ženy do orgánů MAS

Střednědobá evaluační zpráva s návrhy zlepšení byla následně schválena Správní radou dne 15. 12. 2011.

Pozitivním poznatkem ze střednědobého hodnocení je zvýšení povědomí o aktivitách MAS, schopnost pořádání společných propagačních akcí a sportovních a kulturně-společenských akcí. Kladně lze hodnotit práci členů hodnotící (= výběrové) komise a práci členů monitorovacího výboru. Na výborné úrovni je spolupráce s představiteli místních samospráv a se zemědělskými podnikatelskými subjekty.

V roce 2011 rozhodla správní rada (=programový výbor) při aktualizaci fichí o zvýšení bodové ohodnocení projektů, které vytvoří pracovní místo, z 10 bodů na 25 bodů. Toto rozhodnutí se ukázalo správné. V současné době bylo realizací projektů vytvořeno za MAS Havlíčkův kraj 11 pracovních míst.

Tabulka 2: Vytvořená pracovní místa v rámci projektů

Žadatel/zaměstnavatel	Počet pracovních míst
APOLY trade s.r.o.	1
Jiří Švoma	1 – ještě není realizováno
Město Ždírec nad Doubravou	6
Město Přibyslav	4

Zdroj: Interní materiály MAS Havlíčkův kraj, o. p. s.

Závěrečná monitorovací zpráva bude zpracována po realizaci všech projektů SPL na konci programovacího období, nejpozději do konce roku 2015.

Projekty z PRV, opatření IV. 2.1

MAS Havlíčkův kraj je koordinační MAS při realizaci projektu spolupráce z PRV, opatření IV. 2.1 - „**Poznejte zelené srdce Česka**“, který se realizuje se sousední MAS Hlinecko – projekt se týká propagace území CHKO Žďárské vrchy, je zaměřený na podporu cestovního ruchu. Pro dosažení tohoto cíle jsme zvolili hru „Poznejte zelené srdce Česka“. Do putovní hry budou zapojeny především rodiny s dětmi. Prostřednictvím pověstí a pohádek budou návštěvníkům nabídnuta atraktivní zajímavá místa, čímž by se měla zvýšit návštěvnost na mnoha místech v regionu. Součástí projektu je tvorba propagačních materiálů, které budou soutěžící při hře

dostávat za odměnu. Dosáhne se tím mimo jiné i vyšší propagace turistických míst nejenom v území regionu CHKO, ale i do okolí této oblasti. Do projektu budou zapojeny také Informační centra a ostatní subjekty, které nabízejí služby v oblasti cestovního ruchu. Celkové výdaje projektu 1.595.740,- Kč, podíl MAS Havlíčkův kraj 801.920,- Kč

MAS je zapojena do projektu „**Guide me**“ – projekt mezinárodní spolupráce je založen na přiblížení regionů MAS moderními technologiemi a týká se oblasti cestovního ruchu a jsou do něho zapojeny MAS z ČR, jejichž územím protéká řeka Sázava, tj. Posázaví, Lípa pro venkov, Královská stezka a Havlíčkův kraj (pramen řeky a horní tok). Do projektu vstoupily také dvě francouzské MAS a jedna rumunská (LAG Cretes Préardennaises (FR), LAG Othe Armance (FR), LAG Sudold (Rumunsko). Cílem projektu je zdokonalení informovanosti v cestovním ruchu. Díky přenosu know-how, spoluprací MAS, především zahraničních, informačních center a odborníků bude dosaženo vzniku kvalitních výstupů, které budou použitelné pro běžné užívání při cestovním ruchu. Nové aplikace bude moci uživatel zdarma stáhnout do mobilního zařízení (smartphone, tablet apod.), nebo bude moci využít webových stránek. Elektronická propagace bude podpořena vytvořením tištěné propagace výstupů projektu. Cílem je využití zkušenosti z jiných částí EU, jak z východu, tak ze západu a tím podpořit kvalitu vytvářených produktů. Celkové výdaje projektu: 2.352.060,- Kč, z toho výdaje MAS Havlíčkův kraj celkem: 346.940,- Kč.

Kromě projektů realizovaných z prostředků Programu rozvoje venkova z MZ ČR realizuje MAS Havlíčkův kraj společné projekty, které vytvářejí (upevňují) povědomí o MAS a podporují sounáležitost obyvatel v regionu.

Od roku 2009 pořádá MAS každoročně putovní vánoční výstavu „**Bez stromečku nejsou Vánoce**“, při které se soutěží o nejkrásnější stromeček Havlíčkova kraje. Při této výstavě se prezentují nejenom šikovní lidé z regionu, ale zároveň dochází k vzájemné výměně zkušeností.

Opakovaně již čtvrtým rokem MAS realizuje prostřednictvím krajského dotačního programu „**JEDNORÁZOVÉ AKCE**“ projekt „**Den MAS aneb není MAska jako maska**“. Jedná se o sportovně zábavné odpoledne plné her, soutěží a hudby, které je zaměřené na širokou

veřejnost. Pro tento účel byl zhotoven ve sklárně ve Škrdlovicích putovní pohár, který vždy hostící obec opatruje po dobu jednoho roku.

V prosinci roku 2011 byla navázána spolupráce s Mikroregionem Hlinecko, s Toulovcovými Maštalemi a se Železnohorským regionem. Výstupem spolupráce byl další rozvoj webového turistického průvodce a společná brožura s mapami turistických cílů „**Za krásami čtyř regionů**“.

V letošním roce převzala MAS myšlenku a zkušenosti od MAS, které v předchozích letech realizovaly akci **Čistá řeka Sázava**. Jedná se o sesbírání odpadků na řece. Na území MAS se nachází horní tok řeky Sázavy, který není sice atraktivní pro vodáky, ale vytváří významný krajinný prvek. Podařilo se zaktivovat lidi z území. Od Velkého Dářka na konec katastru obce Pohled cca 250 dobrovolníků v období od 5. 4. do 12. 4. čistilo břehy a tok řeky. Velice významná byla pomoc neziskových organizací (převážně dětí a mládeže), místních samospráv, podnikatelů a Povodí Vltavy. Po uskutečnění této akce se manažeré MAS ozvali zájemci z ostatních míst našeho území, že by uvítali rozšíření projektu na další tři významné řeky na území MAS Havlíčkův kraj - Oslavu, Doubravu a Svratku.

MAS se také zapojila do podpory naplňování a propagace principů místní Agendy 21 a Zdraví 21 v Kraji Vysočina. V roce 2013 zažádala o grant na projekt „**Začínáme s MA21 v Havlíčkově kraji**“. Díky tomuto projektu se daří zapojovat aktéry z území do měkkých projektů, jako jsou např. společná setkání, kulaté stoly, pořádání společných akcí, pořádání výstav, prezentačních materiálů, podporujeme fair trade na místní úrovni apod. Za uskutečněné aktivity jsme z kategorie „Z“ (ZÁJEMCI) postoupili do kategorie „D“ (START), kterou chceme v letošním roce obhájit.

2. ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Socioekonomická analýza

2.1.1 Obyvatelstvo

Na území MAS Havlíčkův kraj žilo k 1. 1. 2014 celkem 36 575 obyvatel. Z hlediska počtu obyvatel je nejpočetnější částí území Přibyslavsko s 16 obcemi a 12 496 obyvateli. Přehled obyvatel v jednotlivých obcích je uveden v Příloze č. 1 k tomuto dokumentu. Nejméně početným regionem jsou Žďárské vrchy s 15 obcemi a 7 271 obyvateli. Za posledních deset let má počet obyvatel MAS Havlíčkův kraj vzrůstající tendenci (celkově v MAS o 5,4 %). Nejvyšší nárůst obyvatel zaznamenala dílčí část Přibyslavsko (7,5 %), nejmenší Žďárské Vrchy (2 %). Z celkového počtu 61 obcí se za posledních deset let zvýšil počet obyvatel ve 46 obcích a v 15 obcích došlo k poklesu obyvatel. V jednotlivých obcích se nárůst obyvatel za posledních 10 let dostává až na hodnotu 42 %, což je velice uspokojující hodnota. K největšímu procentuálnímu přírůstku došlo v obcích Lhotka (42,1 %), Karlov (30,5 %) a Vysoké (27 %). Naopak nejrazantnější úbytek obyvatel zaznamenaly obce Kotlasy (19,3 %), Kněžves (13,1 %) a Chlumětín (12 %). Negativní hodnoty se objevují především v malých obcích vesnického charakteru, kde se vyskytuje nedostatek pracovních míst a špatná dopravní dostupnost do spádových center. Výjimkou jsou v tomto případě město Svatka, městys Krucemburk a Sněžné, kde došlo také k výraznějšímu poklesu počtu obyvatel, i když se jedná o obce s rozvinutější infrastrukturou, než jsou obce ostatní. Důvodem je nedostačující počet pracovních příležitostí v samotných obcích, ale také i v jejich okolních obcích.

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel na území MAS Havlíčkův kraj v období let 2004 - 2014

Území	Počet obyvatel 2004	Počet obyvatel 2014	Celkový populační přírůstek %	Celkový populační přírůstek hodnoty	Změna (%)
Přibyslavsko	11 627	12 496	7,5	869	107,5
Pooslaví	7 534	7 925	4,7	391	94,7
Žďárské vrchy	7 126	7 271	2,0	145	102,0
Ždírecko	8 425	8 883	5,4	458	105,4
MAS Havlíčkův kraj	34 712	36 575	5,4	1 863	105,4
Kraj Vysočina	517 511	510 209	-1,4	-7 302	98,6
Pardubický kraj	505 486	515 985	2,1	10 499	102,1
Česká Republika	10 211 455	10 512 419	2,9	300 964	102,9

Zdroj: ČSÚ 2014

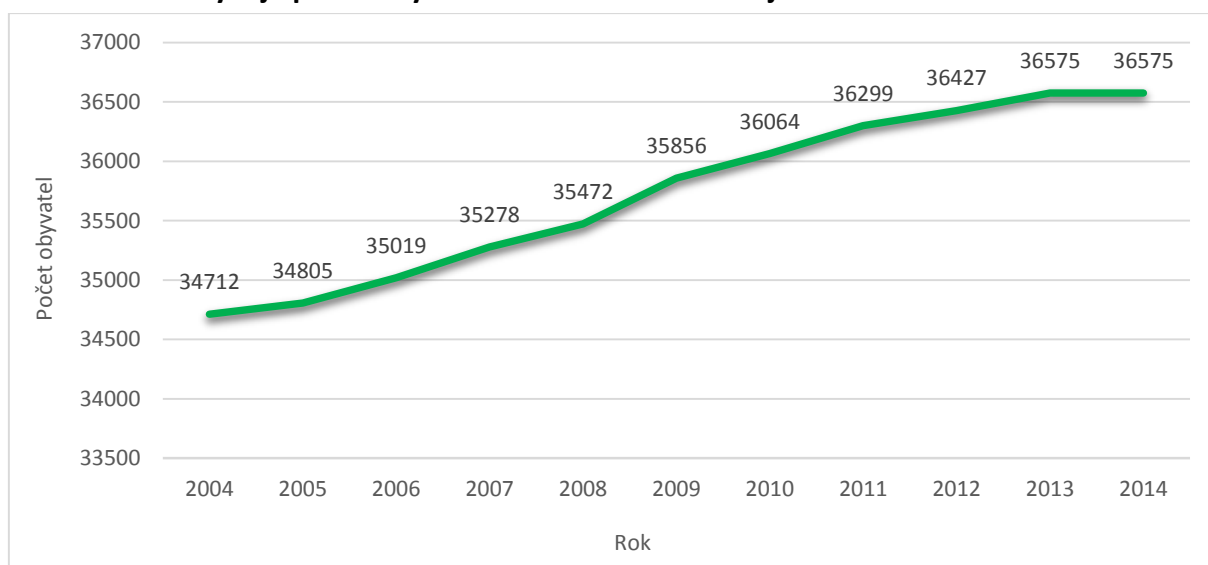
Při porovnání údajů za posledních deset let, jak je patrné na Grafu č. 1, je zřejmé, že v této sledované oblasti dochází k pozvolnému, ale trvalému nárůstu počtu obyvatel. I přes fakt,

že v samotném Kraji Vysočina za posledních deset let došlo ke snížení obyvatel až o 1,4 % (7 302 obyvatel) a celkově se Kraj Vysočina řadí ke krajům s menším počtem obyvatel.

Pokles obyvatel se však netýká kraje Pardubického, který jako celek vykazuje mírný nárůst o 2,1 % (10 499 obyvatel). Tento trend potvrzuje i situace v jednotlivých konkrétních obcích MAS, které k tomuto kraji přináležejí (3 obce ze 4 představují nárůst obyvatel).

Na celém území MAS se jedná o 5,4 % nárůst, což činí 1 863 obyvatel. Tyto pozitivní hodnoty jsou výsledkem situace, ke které v posledních letech dochází – rozrůstání menších obcí, což je souvztažné s počtem nově vznikajících bytových jednotek v minulých letech. Menší obce nabízejí mladým lidem stavební parcely za nesrovnatelně cenově příznivější podmínky než je tomu ve městech. Tato situace však obcím přináší problémy v podobě vyšších požadavků na technickou infrastrukturu obcí (především kanalizace, plyn), ale i dostupnosti lékařského a sociálního zařízení, zajištění kvalitní občanské vybavenosti, což má velmi zatěžující vliv na obecní rozpočty.

Graf 1: Trend vývoje počtu obyvatel v MAS Havlíčkův kraj v letech 2004 – 2014

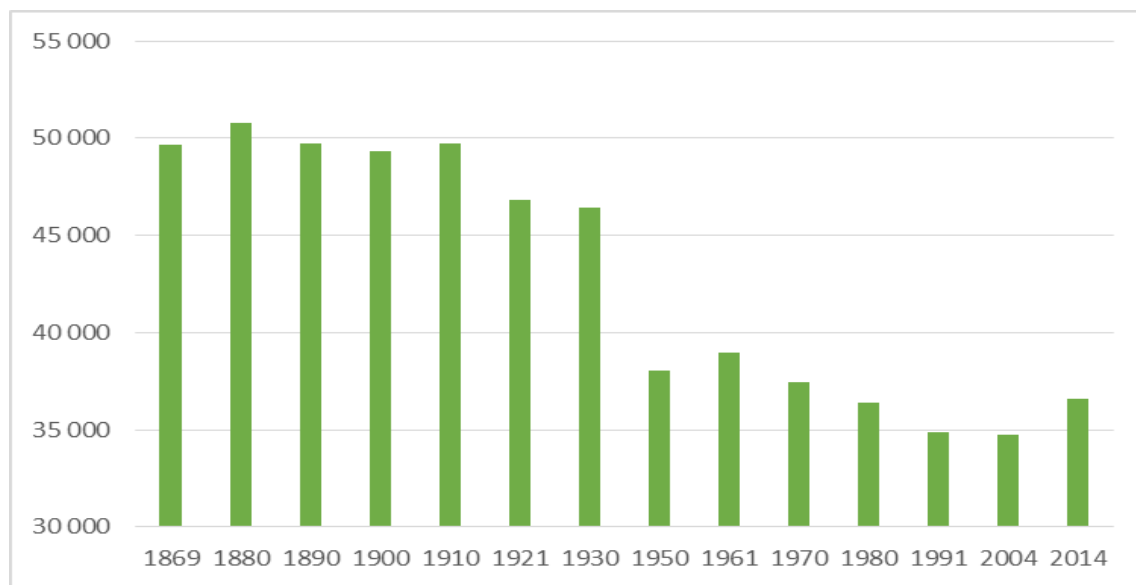
Zdroj: ČSÚ 2014

Dlouhodobý růst obyvatel MAS je ovlivněn přirozeným přírůstkem (počtem narozených převyšující počet zemřelých), ale na vývoj počtu obyvatel v obcích má v současné době vliv především migrace. Růst obyvatel přirozenou cestou je patrný i přes skutečnost, že v místních částech Žďárské vrchy a Ždírecko došlo k mírnému úbytku obyvatel. Naopak vliv migrace je oproti přirozenému přírůstku téměř dvojnásobný; za třináctileté období přibylo na území MAS celkem 2 043 obyvatel, z toho 24,6 % přirozenou cestou a 75,4 % migrací.

Z historického hlediska lze konstatovat, že na území MAS žilo více obyvatel před první, ale i před druhou světovou válkou. Příčinou byly odlišné socioekonomické podmínky v tehdejší společnosti, kdy byla považována za normální velmi početná rodina, nižší životní nároky a byla velmi nízká mobilita obyvatelstva. Proto se i v poměrně chudých podmínkách zdejšího kraje vytvořila početná společnost obyvatel.

Na snížení počtu obyvatel se podílelo několik významných událostí. Nejdříve počet obyvatel poklesl po první světové válce, ale velké populační ztráty na počtu obyvatel území MAS se projevily především po skončení druhé světové války společně s celosvětovou hospodářskou krizí na počátku třicátých let. Tyto události zasáhly do vývoje počtu obyvatel takovým způsobem, že se tento populační deficit dlouhou dobu nepodařilo vyrovnat. Teprve během posledních deseti let dochází k permanentnímu nárůstu obyvatelstva, jak ukazuje následující Graf 2.

Graf 2: Historický vývoj počtu obyvatel v letech 1869 – 2014

Zdroj: ČSÚ, *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*

Množství obyvatel z dlouhodobého pohledu ve sledované oblasti má za posledních 145 let postupně klesající charakter.

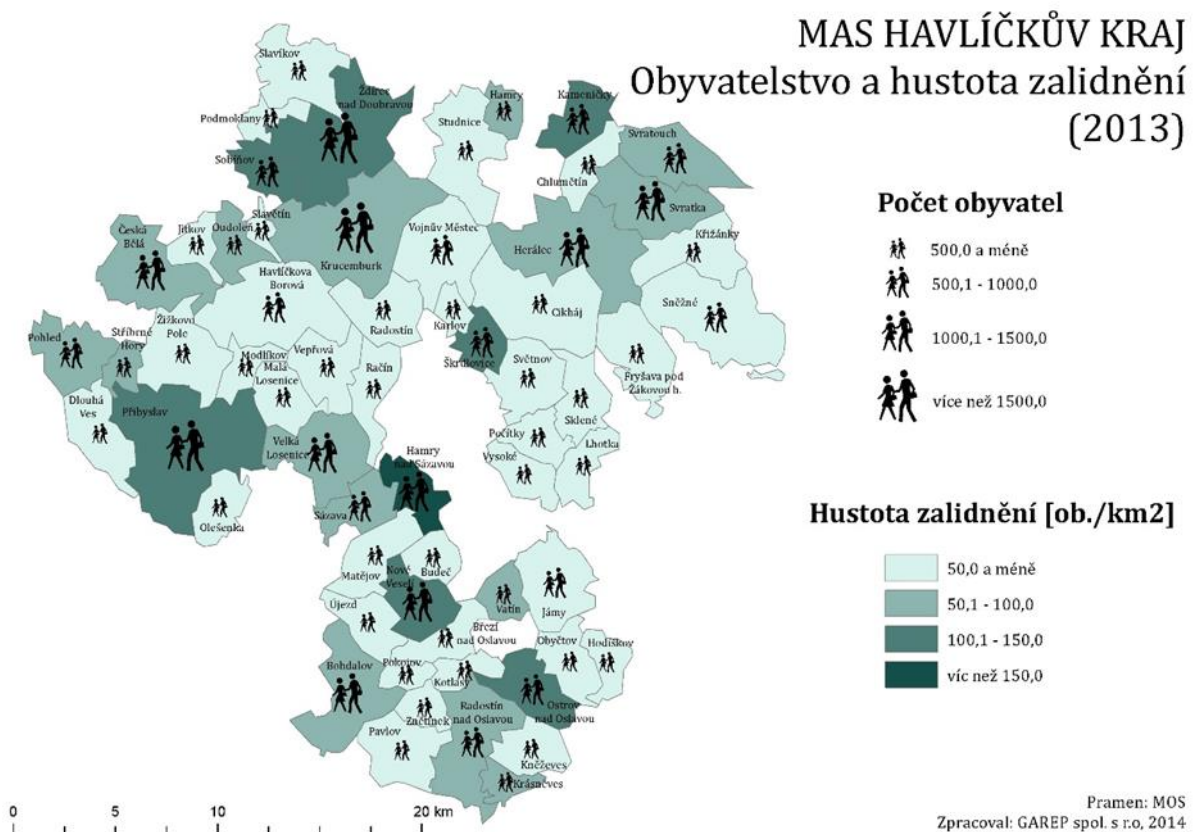
Hustota zalidnění

Území MAS je poměrně řídko osídleno, což je do značné míry dáno zvlněným reliéfem. Hustota zalidnění oblasti je 56,4 obyv./km².

Hustota obyvatel je méně než poloviční oproti průměru celé ČR (133 obyv./km²) a jen 77 % oproti hustotě zalidnění celého Kraje Vysočina (75 obyv./km²). Již Kraj Vysočina je charakterizován jako „typicky venkovský region“ (viz „Strategie Kraje Vysočina 2020“), takže území MAS Havlíčkův kraj lze považovat za silně venkovský region.

Největší hustotu zalidnění z dílčích částí území MAS Havlíčkův kraj má Ždírecko, kde je hodnota hustoty zalidnění 65,3 obyv./km².

Obrázek 4: Počet obyvatel a hustota zalidnění

Zdroj: MOS, zpracoval: GAREP spol. s r.o. 2014

Věková struktura

Věková struktura obyvatel v MAS Havlíčkův kraj má relativně příznivý charakter, v roce 2013 dosáhl index stáří (poměr mezi počtem obyvatel ve věku 65 a více let na počet osob ve věku 0–14 let) hodnoty 105,5 - obyvatel ve věku 0 – 14 let bylo tedy méně než obyvatel ve věku 65 a více let. Podobné hodnoty se objevují jak v Kraji Vysočina, Pardubickém kraji a celé České republice; index stáří za Kraj Vysočina dosáhl hodnoty 119,6, za Pardubický kraj 116,1 a za Českou republiku 115,7. Nejnižší hodnotu indexu stáří vykazují obce Velká Losenice (53,2), Jitkov (54,5) a Počátky (56,9). V těchto obcích by měl být kladen důraz především na rozvoj

volnočasových aktivit pro děti a mladistvé, ale i na podporu zázemí pro maminky s dětmi (př. oprava volejbalového hřiště, oprava fotbalového hřiště, rekonstrukce kulturního domu a dovybavení zázemí pro spolkovou činnost, podpora spolkových činností) a tím předcházet nežádoucích sociopatologických jevů (např. vandalismus, drogy). Jedním z důležitých úkolů obcí by také mělo být předcházení nezaměstnanosti mladých, která ve všech regionech rychle narůstá. Obce by měly klást důraz i na podporu zachování tradičního modelu rodiny, která je základem pospolitosti a dobrého fungování obce. Naopak nejvyšší a zároveň kritickou hodnotu vykazují obce Kněžves (345,5), Radostín (341,7), Chlumětín (255,6) a Slavíkov (208,1). V těchto obcích by měl být kladen důraz na otázku sociálních služeb a rozvinutí infrastruktury v sociálních službách obcí (př. výstavba domů s pečovatelskou službou (DPS), podpora spolkové činnosti pro seniory, terénní sociální služby). Obce by se také měly zaměřit na propojování těchto dvou skupin obyvatelstva (podpora mezigeneračního setkávání).

Tabulka 5: Věková struktura obyvatelstva v MAS Havlíčkův kraj v roce 2013

Region	Věková struktura (%)			Index stáří
	<=14	15 - 64	65+	
Přibyslavsko	19,5	65,8	15,8	81,3
Pooslaví	17	66,5	16,5	97,2
Žďárské vrchy	14,7	66,0	19,3	131,6
Ždírecko	15,9	66,1	18	112,8
MAS Havlíčkův kraj	16,3	66,5	17,2	105,5
Kraj Vysočina	14,8	67,5	17,7	119,6
Pardubický kraj	15,1	67,4	17,5	116,1
Česká republika	15,0	67,6	17,4	115,7

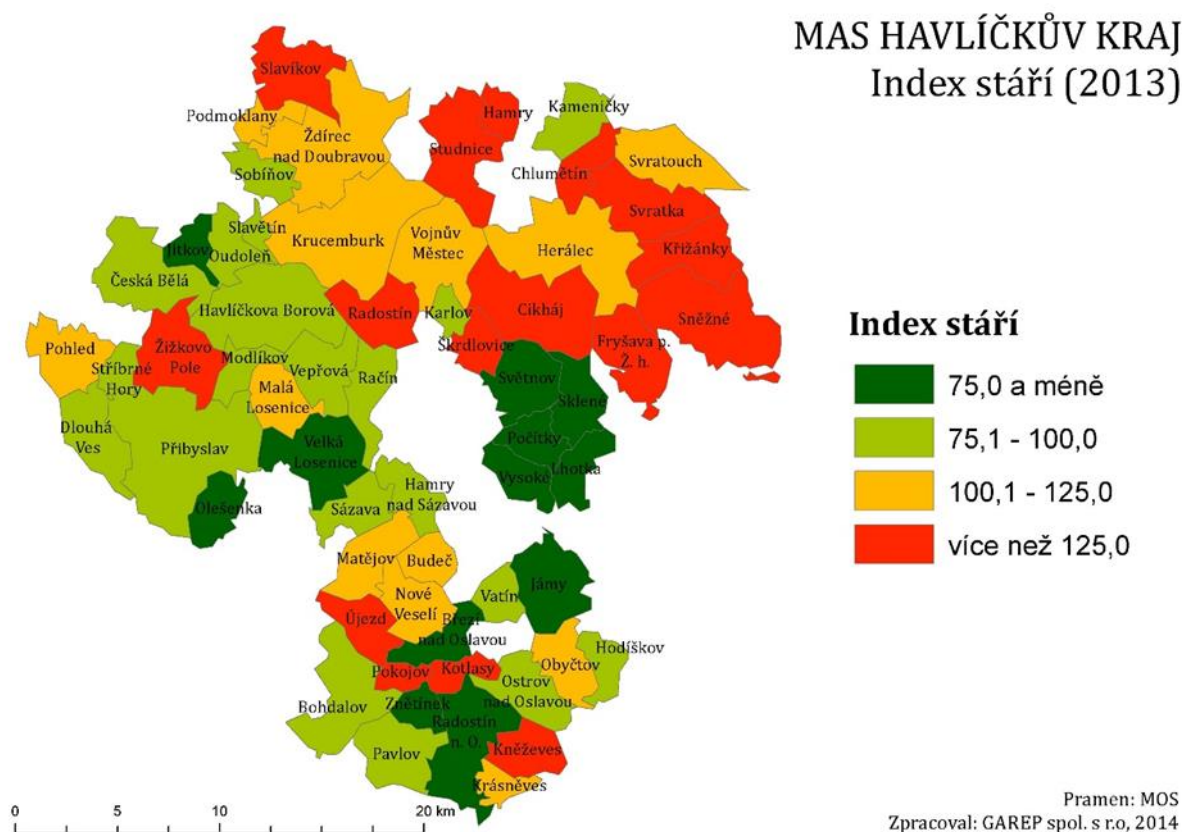
Zdroj: ČSÚ 31. 12. 2013

Z dlouhodobého hlediska, jak dokládají hodnoty indexu stáří MAS Havlíčkův kraj za šestileté období, je patrné postupné stárnutí populace ve všech dílčích částech území. Nejvíce se stárnutí populace projevuje ve Žďárských vrších, kde se index stáří za toto období zvýšil z hodnoty 115,3 na 131,6. Celkové hodnoty indexu stáří dokládají, že na území MAS se projevuje trend stárnutí populace.

Na území MAS Havlíčkův kraj je produktivní složka obyvatelstva (obyvatelstvo ve věku 15 – 64 let) mírně podprůměrná. Produktivní obyvatelstvo i přesto přináší nároky na zajištění dostatečného množství pracovních míst v obci či v jejím blízkém okolí. Pokud v obcích není dostatečné množství pracovních míst, tak dochází k situaci, kdy velké skupiny lidí v produktivním věku opouštějí venkovské oblasti a stěhují se za prací. Tento trend se týká

především mladých lidí (v produktivním věku) po ukončení vzdělání, tzv. absolventů středních a vysokých škol – důležitým požadavkem je tedy uplatnění obyvatel MAS Havlíčkův kraj na trhu práce a zajištění dostatečného množství pracovních příležitostí v regionu.

Obrázek 5: Index stáří

Pramen: MOS, zpracoval: GaREP, spol. s r.o.

Vzdělanostní struktura

Jedním z dalších významných aspektů týkající se obyvatelstva je struktura vzdělání, která vypovídá nejen o stavu společnosti, ale také o potenciálu z hlediska dalšího rozvoje, zejména uplatnitelnosti na trhu práce.

V porovnání s Krajem Vysočina, Pardubickým krajem a celou Českou republikou je situace ve sledovaném území neuspokojivá. Vzdělanostní strukturou se území MAS, co do poměru obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou (25,5 %), nástavbou (2,4 %), vyšším odborným vzděláním a vysokoškolským vzděláním (9,1 %), nachází mírně pod úrovní krajských průměrů a republikového průměru. Naopak průměr základního vč. neukončeného vzdělání (19,5 %) a středního vč. vyučení bez maturity (40,6 %) převažuje nad průměrem krajů, ale i České republiky. Především v hodnotě týkající se obyvatelstva s výučním listem, kdy průměr

MAS Havlíčkův kraj je o 7,6 procentních bodů vyšší než samotný průměr České republiky. Tento výsledek zřejmě souvisí se situací, že území MAS regionu bylo krajem z větší části zemědělským a v kraji chybí průmyslové podniky s požadavky na sofistikovanou pracovní sílu s vlastním výzkumem a vývojem. V mnoha případech se jedná o podniky požadující pouze manuální zručnost, u mnoha podniků jde o tzv. práci ve mzdě. Lidé s vyšším vzděláním mají potíže v regionu najít práci.

Tabulka 6: Vzdělanostní struktura MAS Havlíčkův kraj ve věku 15 a více let v roce 2011 (v %)

Region	Základní včetně neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou)	Nástavbové	Vysokoškolské a vyšší odborné vzdělání
Přibyslavsko	19,3	39,5	26,4	2,5	9,9
Pooslaví	19,6	40,0	25,5	2,4	9,9
Žďárské vrchy	20,2	40,6	25,1	2,5	8,2
Ždírecko	19,3	42,4	24,8	2,3	7,9
MAS Havlíčkův kraj	19,5	40,6	25,5	2,4	9,1
Kraj Vysočina	18,5	37,5	27,1	2,7	10,8
Pardubický kraj	17,9	36,6	26,9	2,8	11,3
Česká republika	17,6	33,0	27,1	2,8	13,8

Zdroj: SLDB 2011

Vzdělanostní struktura je nejnižší v dílčích částech Přibyslavsko, Pooslaví a Žďárské vrchy, kde výrazně dominují obyvatelé se středním vzděláním bez maturity a podíl osob s vyšším vzděláním je ve všech regionech MAS také nízký.

Počet obyvatel v MAS má za posledních deset let vzrůstající tendenci a to díky přirozenému, ale především migračnímu přírůstku obyvatel. Na většině území je poměrně příznivá věková struktura (relativně hodně mladých lidí oproti starým). Vzdělanostní struktura obyvatel je neuspokojivá, vyšší podíl obyvatel se základním vzděláním a středním vzděláním bez maturity jsou vyšší než podíl krajů a České republiky. Díky malé hustotě osídlení oproti hustotě osídlení České republiky se území regionu řadí do vyloženě tzv. venkovských regionů.

2.1.2 Život v obcích

Spolky

V obcích MAS Havlíčkův kraj působí řada spolků, neziskových organizací a klubů (celkem více než 292 neziskových organizací). Činnost těchto organizací je velice bohatá, každé takovéto seskupení výrazně přispívá k oživení samotné obce a tím i celého území MAS Havlíčkův kraj.

V téměř v každé obci či náležící osadě působí jednotka Sboru dobrovolných hasičů, na území MAS jich je přes 70. Hasiči jsou spolkem významným z hlediska společenského života obce. Dalším početným spolkem jsou sportovní organizace (Tělovýchovné a tělocvičné jednoty, sportovní kluby, hokejové a fotbalové kluby apod.), na území MAS působí více než 80 těchto organizací zaměřených na sport, přičemž převážně se jedná o fotbalové oddíly. Významnou sportovní organizací na území MAS Havlíčkův kraj je Tělocvičná jednota Sokol Nové Veselí a její oddíly házené, které hrají 1. ligu.

Dalšími spolky jsou Myslivecká sdružení, kterých na území MAS působí 39. Následují kluby důchodců, seniorů a maminek s dětmi, kterých je okolo 23. Četně jsou na území rozšířeny ochotnické divadelní spolky (17), svazy žen či sbory pro občanské záležitosti (13), včelaři a chovatelé (12), hudební tělesa – kapely, sbory a chrámové scholy (7), z nichž významný je Břízův chrámový sbor z Kameniček, poté rybáři (9) a skauti (5). Úplný přehled organizací, které působí na území MAS Havlíčkův kraj je uveden v Příloze č. 2.

Výše uvedené spolky převážně pracují s dospělými ale i s dětmi, nabízejí tady volnočasové aktivity pro všechny věkové kategorie obyvatel. Nabídka jejich činností je velice pestrá. Často jsou spoluorganizátory i akcí, které pořádá samotná obec (srazy rodáků, oslavy výročí založení apod.). Bez jejich dobrovolné pomoci a ochoty by se řada akcí nepovedla zorganizovat, neboť jsou zárukou jistého lidského kapitálu.

Na základě dotazníkového šetření vyplývá zájem spolků o finanční podporu na svou činnost, vybavení a hlavně kvalitní a důstojné zázemí. Už v rámci terénního šetření, které proběhlo v jednotlivých obcích MAS Havlíčkův kraj, bylo zjištěno, že jsou organizace, které nemají vlastní prostory pro svou činnost (ve svém vlastnictví či pronájmu). Spolky se tak často scházejí například v zasedacích místnostech obecních úřadů, které slouží zároveň jako klubovny a víceúčelové místnosti. Život a fungování jednotlivých organizací, které jsou pro každou obec velice důležitým článkem, těsně souvisí s jejich dobrou vybaveností a hlavně zázemím, které pokud je, je často nevyhovující (špatný technický stav) a zasloužilo by si obnovu.

Z kulturních zařízení jsou obce nejlépe vybaveny klubovny a víceúčelovými místnostmi, kterými jsou převážně myšleny zasedací místnosti obecního úřadu, které hlavně na menších obcích slouží spolkovým činnostem. Téměř ve všech obcích funguje kulturní dům či kulturní sál. Tyto objekty slouží obcím již od 50. let minulého století, jedná se o kulturní domy, sokolovny, které umožňují pojmout okolo 300 lidí. Kina či letní kina, galerie a muzea jsou spíše okrajovou záležitostí. Kino se nachází v Přibyslavi, Ždírci nad Doubravou, Krucemburku, a ve Svatce, letní kino pak v Pokojově a Krucemburku. Přes polovinu obcí má svou vlastní veřejnou knihovnu, která sídlí převážně na místních obecních úřadech, druhá polovina by o zřízení veřejné knihovny měla zájem, ale v současné době nejsou prostory, kam knihy umístit a půjčovat je.

Tabulka 7: Kulturní zařízení obcí MAS Havlíčkův kraj

Region	Kulturní dům/sokolovna/sál	Klubovna/víceúčelová místnost	Muzeum/Pamětní/Výstavní síň	Galerie	Kino/Letní kino	Mateřské centrum/klub maminek s dětmi	Knihovna	Informační centrum
Přibyslavsko	10	15	2	1	1	5	14	2
Pooslaví	13	16	1	0	1	1	9	0
Žďárské vrchy	11	13	1	3	1	1	9	3
Ždírecko	9	11	1	1	2	1	9	2
MAS Havlíčkův kraj	43	55	5	5	5	8	41	7

Zdroj: Vlastní místní šetření

Kostely se nacházejí téměř v polovině obcí MAS (28 obcí), hřbitovy se nacházejí v 30 obcích, kaple a kapličky jsou situovány ve 35 obcích.

Velmi důležitou roli ve všech obcích hraje sport, který přispívá k sociálnímu rozvoji. Různé typy hřišť mají předpoklad pro aktivní trávení volného času dětí a mládeže. Na území MAS mají obce nedostatečný počet zázemí pro volnočasové aktivity - dětská hřiště (44 obcí) a sportovní/víceúčelová hřiště (46 obcí). Fotbalové hřiště jsou k dispozici ve 25 obcích a tenisové kurty mohou občané využívat pouze v několika obcích (17). Mimoškolní tělocvična je pouze okrajovou záležitostí. Největší sportovní zázemí má město Přibyslav a městys Nové Veselí. V Přibyslavi se nachází moderní sportovní hala pro všechny druhy míčových sportů a v Novém Veselí je využívána také sportovní hala pro míčové hry, ale i atletické sporty.

Na území MAS se také nachází lyžařský svah ve Svatce, golfové hřiště (Svratouch), petangové hřiště (Vojnův Městec), myslivecká střelnice (Podmoklany) a střelnice (Studnice, Vojnův Městec), posilovny a bowling v několika obcích.

Tabulka 8: Vybavenost území MAS Havlíčkův kraj volnočasovými prostory

Region	Dětské hřiště	Fotbalové hřiště	Sportovní/ víceúčelové hřiště	Tenisové kurty	Sportovní hala/ tělocvična (mimo školní)	Kostel	Kaple	Hřbitov
Přibyslavsko	20	10	15	6	3	9	10	9
Pooslaví	19	6	17	4	1	8	12	9
Žďárské vrchy	12	7	10	6	x	6	6	7
Ždírecko	13	6	17	5	1	5	7	5
MAS Havlíčkův kraj	64	29	59	21	5	28	35	30

Zdroj: vlastní místní šetření

Kulturní a společenské akce

Mezi významné kulturní a společenské akce, které se v obcích MAS Havlíčkův kraj během každého roku konají, jsou tradiční hlavně masopustní průvody, stavění a kácení máje. V obcích Studnice a Hamry si masopustní občůzka uchovala svoji podobu z 19. století a je chráněna úřadem světového dědictví (UNESCO).

Část akcí je spojená s tradičními zvyky a svátky, ke kterým se vztahují. Obce žijí bohatým společenským životem, pořádá se v nich velké množství akcí, které jsou zaměřeny na různé zájmové skupiny. Velmi častým tématem jsou zvyky a tradice vztažené k jednotlivým ročním obdobím. Ve velikonočním období je to tradiční pomlázka, velikonoční výstavy, dílny, v adventu pak rozsvěcení/rozsvícení vánočního stromku, adventní koncerty, výstavy, jarmarky, živé Betlémy, Mikulášská nadílka (pro děti, pro seniory), průvod Mikuláše, andělů a čertů. Téměř v každé obci MAS Havlíčkův kraj se koná den zaměřený na děti – Dětský den, Pohádkový les apod. Mezi každoroční pravidelné akce se pak řadí poutě, zábavy a plesy (hasičský, myslivecký, obecní, školní, sportovní, farní atd.), pálení čarodějnic, stavění a kácení máje, farní dny, kulturní léta, festivaly a slavnosti. Podrobný přehled je uveden v Příloze č. 3. Významnými regionálními akcemi na území MAS Havlíčkův kraj je Divadelní Přibyslav, která se každoročně koná v Přibyslavi. Jedná se o přehlídku ochotnických souborů. Dále Dračí loď na rybníku Řeka a Velké Dářko.

Spolková činnost přispívá k upevňování vazeb mezi obyvateli obcí. Relativně vysoký počet těchto organizací a konajících se akcí svědčí o aktivitě místních obyvatel.

Kulturní památky

Území MAS Havlíčkův kraj je velice bohaté na historii. Důkazem toho je řada kulturních a historických památek. Dochované jsou kostely, kaple ale také venkovské usedlosti, křížky a Boží muka. Na území MAS se nacházejí 2 Městské památkové zóny (Havlíčková Borová, Přibyslav), 2 Vesnické památkové rezervace (Krátká, Křižánky) a 1 Národní kulturní památka - Památník Karla Havlíčka Borovského (Havlíčková Borová). Bohaté kulturní dědictví dokládá skutečnost, že na území je evidováno přes 250 kulturních památek s rejstříkovým číslem. Seznam těchto památek je přílohou tohoto dokumentu – Příloha č. 4.

Spolkový život na území MAS Havlíčkův kraj je velice bohatý a pestrý. Na území se koná velké množství různorodých kulturních, společenských a sportovních akcí, z nichž některé mají nadregionální význam (Dračí lodě, Divadelní Přibyslav). Velice významné jsou tradiční masopustní průvody či stavění a kácení máje. V obcích Studnice a Hamry si masopustní rej uchoval svoji podobu z 19. století a je chráněn úřadem světového dědictví (UNESCO).

V téměř každé obci fungují dobrovolní hasiči, kteří svou činností obohacují spolkový život v obci. Na území jsou také bohatě zastoupeny sportovní organizace (TJ Sokol, SK), které slaví republikové úspěchy (TJ Sokol Nové Veselí, oddíl házené), kluby seniorů, maminek a turistů. Bohatě jsou na území zastoupeny ochotnické divadelní spolky, které svou činností přispívají k regionálnímu rozvoji celého území MAS. Jednotlivé obce jsou relativně dobře vybaveny kulturními i sportovními zařízeními, ač je jejich stav už po technické stránce zastaralý a špatně plní účel. Pro další rozvoj jsou tedy nezbytné investice do těchto zařízení a i do jejich vybavení. Území MAS Havlíčkův kraj se také pyšní kulturním a duchovním bohatstvím (městské památkové zóny, kostely, kaple, Boží muka, kříže apod.), které neustále vyžaduje investice k jejich zachování a hlavně ochraně (záchraně).

2.1.3 Občanská vybavenost a služby

Školní docházka

Školní docházka je na území MAS Havlíčkův kraj zajištěna uspokojivě. Veškeré instituce – mateřské školy a základní školy zřizují jednotlivé obce, na území není žádná soukromá školka.

Mateřské školy se nachází v polovině území (34 obcí), základní školy jsou ani ne ve čtvrtině obcí (26 obcí), přičemž 13 obcí má základní školu jen pro první stupeň (1. – 5. třída), jedná se o tzv. malotřídky. V případě mateřských škol je za školní rok 2012/2013 kapacita naplněna z 90 %, oproti tomu základní školy jsou naplněny jen z 51 % v případě škol s prvním stupněm a z 55 % v případě škol s prvním i druhým stupněm. Největší počet volných míst má Přibyslavsko, neboť eviduje nejvyšší počet mateřských i základních škol.

Tabulka 9: Školství (školní rok 2012/2013)

Území	Mateřská škola				Základní škola						
					jen první stupeň (1. – 5. ročník)			první i druhý stupeň (1. – 9. ročník)			
	Počet	Kapacita*	Počet dětí	Počet volných míst	Počet	Kapacita*	Počet žáků	Počet volných míst	Kapacita*	Počet žáků	Počet volných míst
Ždírecko	6	344	314	30	6	165	75	90	985	663	322
Přibyslavsko	12	587	517	70	8	242	133	109	1465	903	562
Pooslaví	8	363	344	19	4	60	40	20	1000	576	424
Žďárské vrchy	8	271	249	22	8	234	116	118	1020	360	660
MAS Havlíčkův kraj	34	1565	1424	141	26	701	364	337	4470	2502	1968
Kraj Vysočina	363	-	18032	-	271	-	24791	-	-	16777	-
Pardubický kraj	312	-	18976	-	281	-	25314	-	-	16981	-

* kapacita: nejvyšší povolený počet dětí v MŠ a ZŠ

Zdroj: Výroční zpráva o školství ke 2013 Kraje Vysočina a Pardubického kraje

Základní školy pro první stupeň jsou v 13 obcích, jedná se o obec Křižánky, Ostrov nad Oslavou, Oudoleň, Sázava, Sobíňov, Světnov, Svratouch, Škrdlovice, Vepřová, Vojnův Městec, Hamry nad Sázavou, Fryšava pod Žákovou horou a Dlouhá Ves. Z těchto škol od 6. třídy žáci vyjíždějí do sousedních obcí. Jedná se o denní vyjížďku časově v řádu desítek minut.

Spádových škol je v území MAS Havlíčkův kraj celkem 14. Všechny základní školy mají nevyužitou kapacitu¹. Tato skutečnost je způsobena tím, že tyto školy byly v předchozích letech devítileté a nyní mají jen první stupeň, tedy 5 ročníků a také nedostatkem dětí (žáků) oproti předchozím obdobím. V posledních letech byly slabší ročníky a muselo tedy dojít k optimalizaci nákladů na vyučování, tedy ke spojování ročníků. Vzhledem k naplněnosti

¹ Kapacitou je myšlen nejvyšší povolený počet dětí/žáků

mateřských škol je předpoklad, že dojde k lepšímu využití kapacit základních škol jako je tomu v případě mateřských.

V následující Tabulce 10 jsou uvedeny počty tříd mateřských a základních škol a k nim připadající počet dětí (žáků), který je srovnatelný s Krajem Vysočina i s Pardubickým krajem.

Tabulka 10: Počet tříd a dětí v mateřských a základních školách na území MAS

Území	Mateřská škola			Základní škola					
	počet tříd	počet dětí	Počet dětí na 1 třídu	Počet tříd				Počet žáků	Počet žáků na 1 třídu
				1. – 5. ročník	6. – 9. ročník	1. – 9. ročník	CELKEM		
Ždírecko	15	314	20,9	6	0	33	39	738	18,9
Přibyslavsko	23	517	22,5	8	0	44	52	1036	19,9
Pooslaví	13	344	26,5	3	0	30	33	616	18,7
Žďárské vrchy	10	249	24,9	10	0	22	32	476	14,9
MAS Havlíčkův kraj	61	1 424	23,3	27	0	129	156	2866	18,4
Kraj Vysočina	765	18032	23,6	271	12	1 868	2 151	41568	19,3
Pardubický kraj	760	18976	25,0	320	44	1 792	2 156	42295	19,6

Zdroj: ČSÚ k 31. 12. 2013

Na území MAS Havlíčkův kraj se nachází 3 pobočky základních uměleckých škol. V Městysu Krucemburk a ve Ždírci nad Doubravou je pobočka Základní umělecké školy se sídlem v Chotěboři a ve Městě Přibyslav je pobočka Základní umělecké školy J. V. Stamice se sídlem v Havlíčkově Brodě. Zcela zde chybí střední školy a učňovské školství. Žáci tak musí dojíždět do vzdálenějších měst (Chotěboř, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě).

Snahou jednotlivých samospráv je školy v obci zachovat a udržet i do budoucna, neboť škola přispívá k rozvoji obce a ke společenskému životu v obci. Z tohoto důvodu každá obec vynakládá nemalé peníze ze svého rozpočtu na provoz školy, ač mnohdy dochází ke spojování jednotlivých ročníků. Její zrušení snižuje atraktivitu obce pro mladé rodiny, pro něž je často problémem zajistit výuku dětí v sousední obci případně nejbližším městě. Venkovské školy sehrávající významnou roli při utváření duchovního a společenského klimatu v obci, jejich rušení se jeví jako riziko pro budoucí rozvoj jednotlivých obcí.

Zařízení školního stravování má 31 obcí, z toho 12 školních jídelen vaří i pro veřejnost. Obědy odebírají jak senioři, tak i maminky na mateřské dovolené. V 11 obcích je pouze výdejna obědů, tedy obědy jsou do těchto zařízení dováženy, a to buď z okolních obcí (škol),

např. Radostín nad Oslavou, Nové Veselí apod.), či v rámci dovozů obědu pro seniory (obci Světnov zajišťuje obědy soukromá společnost).

V oblasti vzdělávání sehrává významnou úlohu i existence **Vzdělávacího centra v Křižánkách**, které zde funguje od roku 2007. Vzdělávací centrum v Křižánkách bylo zbudováno za finanční podpory ze strukturálních fondů EU a fondu ČR v rámci tzv. Společného operačního programu. Cílem projektu je podpora rozvoje lidských zdrojů v regionu obce. V současné době jsou prostory centra využívány především pro vzdělávací kurzy, ale také pro další aktivity místních obyvatel (např. výstavy, komunitní akce, besedy a diskuze s občany).

Zdravotní péče

Zdravotní péče je zajištěna především ve větších obcích. Stálé ordinace praktických i specializovaných lékařů jsou soustředěny do obcí regionu, které plní spádovou funkci se širším zázemím, tj. do Přibyslavi, Ždírcce nad Doubravou, Svratky, Sněžného a Nového Veselí, dále se zdravotní středisko nachází i ve Velké Losenici, České Bělé, Radostíně nad Oslavou a Krucemburku. Samostatné nestálé lékařské ordinace (lékař dojíždí z jiné obce či města) jsou i v Pohledu, Havlíčkově Borové, České Bělé, Bohdalově, Ostrově nad Oslavou, Obyčtově, Novém Veselí, Radostíně nad Oslavou, Křižánkách, Herálci, Škrdlovicích, Svratce, Sněžném, Krucemburku, Kameničkách a Vojnově Městci. Do obce Škrdlovice dojíždí praktický lékař každých 14 dní do Domu s pečovatelskou službou (dále jen DPS) a to především z důvodu péče o klienty DPS. Podrobné rozložení a typ lékařské péče popisuje níže uvedená Tabulka 11.

Z hlediska dostupnosti je zdravotní péče v obcích MAS relativně dostupná. Pokud služby lékařů nejsou dostupné v samotné obci, tak občané dojíždí za zdravotní péčí (lékař pro dospělé, pediatr, stomatolog, specialisté) vždy do spádových obcí dle dílčích částí MAS (viz Tabulka 11). V některých obcích je však pro starší obyvatele dostupnost za nejbližší zdravotní péčí hůře dostupná z hlediska poměrně velké dojezdové vzdálenosti a špatné intenzity dopravních spojů (př. obec Sklené). Další dostupnou zdravotní péčí v některých specializovaných oborech mohou obyvatelé regionu MAS Havlíčkův kraj využívat v Chotěboři, Hlinsku, Žďáru nad Sázavou, Havlíčkově Brodě a Novém Městě na Moravě, což jsou přirozená spádová centra pro území MAS Havlíčkův kraj. Na území se nevyskytují zařízení pro ozdravnou péči (klimatické lázně), lázeňskou péči a léčebnou péči zdravotně postižených.

Výjezdové stanoviště zdravotnické záchranné služby na území MAS se nachází pouze v Přibyslavi.

Tabulka 11: Lékařská péče v obcích MAS Havlíčkův kraj

Region	Stálá ordinace/ dojíždějící lékař	Lékař pro dospělé	Lékař pro děti a dorost	Stomatolog	Specializovaní lékaři	Spádovost obyvatel k lékaři/ spádovost lékařů do obcí
Přibyslavsko	Stálá ordinace	Přibyslav, Velká Losenice	Přibyslav, Velká Losenice	Česká Bělá, Přibyslav, Velká Losenice	Přibyslav	Havlíčkův Brod, Přibyslav, Velká Losenice, Žďár nad Sázavou
Pooslaví		Radostín nad Oslavou, Nové Veselí	Radostín nad Oslavou, Nové Veselí	Radostín nad Oslavou, Nové veselí		Nové Veselí, Žďár nad Sázavou, Radostín nad Oslavou, Bohdalov
Žďárské vrchy		Svratka, Sněžné	Svratka	Sněžné, Svratka	Svratka	Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Svratka, Herálec, Hlinsko
Ždírecko		Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Krucemburk, Ždírec nad Doubravou	x	Hlinsko, Havlíčkova Borová, Chotěboř, Havlíčkův Brod, Ždírec nad Doubravou, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě
Přibyslavsko	Nestálá ordinace (Dojíždějící lékař)	Pohled, Havlíčkova Borová, Česká Bělá	Havlíčková Borová	Havlíčková Borová	x	Havlíčkův Brod, Ždírec nad Doubravou, Hlinsko
Pooslaví		Bohdalov, Ostrov nad Oslavou, Obyčtov	Bohdalov, Ostrov nad Oslavou	Bohdalov, Ostrov nad Oslavou	Nové Veselí, Radostín nad Oslavou	Radostín nad Oslavou, Štěpánov nad Svratkou, Nové Veselí, Jihlava
Žďárské vrchy		Křižánky, Herálec, Škrdlovice, Svratka	Herálec, Sněžné	Herálec	x	Žďár nad Sázavou, Svratka, Nové Město na Moravě
Ždírecko		Krucemburk, Kameničky	Krucemburk, Kameničky, Vojnův Městec	Vojnův Městec	x	Hlinsko, Ždírec nad Doubravou, Žďár nad Sázavou, Velká Losenice

Zdroj: vlastní šetření

Lékárny jsou občanům k dispozici pouze v 6 větších obcích na území MAS (Krucemburk, Přibyslav, Radostín nad Oslavou, Svratka, Velká Losenice, Ždírec nad Doubravou). Zařízená lékárna v Novém Veselí není v současné době personálně zajištěna – je zde dostatek zdravotní péče, avšak pro léky musí pacienti dojíždět jinam.

Nejbližší nemocnice se nacházejí v Novém Městě na Moravě, Havlíčkově Brodě, v Poličce a v Chrudimi.

Sociální péče

Sociální péče v regionu je reprezentována jedenácti Domy s pečovatelskou službou (DPS). Na Přibyslavsku je pečovatelská služba zajištěna v obci Přibyslav. V regionu Ždírecko jsou Domy s pečovatelskou službou v obcích Kameničky, Krucemburk, Slavíkov, Ždírec nad Doubravou. Nejpočetnější síť DPS se nachází v dílčí části Žďárské vrchy (6) a to v obcích Herálec, Chlumětín, Sněžné, Svratka, Svratouch, Škrdlovice. Na Pooslaví není k dispozici žádné DPS, ale sociální služby jsou poskytovány v obci Nové Veselí, kde se nachází Domov pro seniory. V oblasti Pooslaví doposud přetrvává péče v rodinách a sousedská výpomoc.

Významnou péči na území MAS poskytuje Azylový dům, nacházející se v obci Hamry. Obecně prospěšná společnost Dlaň životu se sídlem v Ostravě působící v Hamrech, nabízí služby azylového domu určeného pro těhotné ženy v tísní. Tento azylový dům poskytuje své služby těhotným ženám a maminkám od roku 2008.

V obcích, ve kterých není sociální péče stabilně dostupná, zajišťují terénní sociální pracovníci, kteří docházejí za občany do jejich domovů a poskytují jim základní sociální péči. Terénní sociální pracovníky ve svých obcích na území MAS zajišťuje 9 obcí (Přibyslavsko - 3 obce, Pooslaví – žádná obec, Žďárské vrchy – 2 obce, Ždírecko – 4 obce). V několika obcích mezi občany stále funguje sousedská výpomoc.

Některé obce svým občanům také zajišťují dovoz obědů, v několika obcích na obědy i finančně přispívají. Dovož obědů funguje ve 13 obcích na území MAS. O sociálních službách v regionu je velmi malé povědomí občanů.

Protože na území MAS není zcela dostatečné pokrytí službami sociální péče, řada občanů využívá tyto služby prostřednictvím Oblastní charity Žďár nad Sázavou, která do jednotlivých obcí na žádost občanů pravidelně zajišťuje (cca 20 obcí).

Vzhledem k současnému problému stárnutí populace a velkému počtu obyvatel v poproduktivním věku, který bude i do budoucna dle prognózy poměrně výrazně stoupat v souvislosti s prodlužováním průměrné délky života, je nutno počítat s dalšími investicemi do těchto zařízení. Problémem zařízení sociálních služeb je, že provozovatelé nemají prostředky na moderní kompenzační pomůcky. Pro zkvalitnění poskytování sociální péče je významná podpora rozvoje a zvyšování podílu nestátních subjektů v souladu se záměrem Zákona o sociální péči, a to zejména služeb poskytovaných skupinám obyvatelstva postižených sociální exkluzí či různým tělesným či mentálním postižením. Z tohoto pohledu se jeví jako přínosné rozšíření nabízených služeb o služby denního stacionáře.

V regionu chybí dostatečný počet zařízení typu tzv. sociálního bydlení, resp. bydlení s nízkým nájemem určeným seniorům, event. osobám v krizi, matkám-samoživitelkám, apod. Úplný přehled sociálních zařízení v jednotlivých obcích MAS je uveden v Příloze č. 5.

Pokrytí sociálními službami na území MAS je v současné době považováno za nedostatečné a nerovnoměrně rozložené. V dílčí části Přibyslavsko je možnost umístění v DPS pouze v Přibyslavi a jen ve dvou obcích je zajišťována terénní sociální pracovníce (Havlíčková Borová, Přibyslav). V části Pooslaví není žádný DPS a ani žádná z obcí nezajišťuje terénní sociální služby. Pouze v obci Nové Veselí slouží seniorům Domov klidného stáří a v obci Radostín nad Oslavou plánují výstavbu Domova pokojného stáří. Naopak početné zastoupení je ve Žďárských vrších, kde se DPS nachází v šesti obcích a v obci Křižánky plánují výstavbu DPS. Terénní sociální pracovník působí ve třech obcích (Hamry nad Sázavou, Sněžné, Svratouch). Intenzita DPS (4 obce) a síť terénních sociálních služeb (4 obce) je vyšší i na Ždírecku. Obce Jitkov a Krucemburk plánují výstavbu DPS. Tato situace poukazuje na nedostatek sociálních služeb a jejich nerovnoměrné rozložení v regionu.

Komerční služby

Standardem základní vybavenosti obcí je zajistit obyvatelům možnost uspokojování přímých potřeb. Vybavenost komerčními službami vždy závisí na lidnatosti sídel. V obcích MAS je vybavenost komerčními službami průměrná. Jednou z nejdůležitějších komerčních služeb v obcích je dostupnost potravin či smíšeného zboží, která se však nenachází ve všech obcích. Z celkového počtu 61 obcí se nenacházejí v 9 obcích, občané pro potraviny dojíždějí do okolních obcí a do jedné obce (Vysoké) zajíždí pojezdna pekárna, která obyvatelům nabízí i základní potraviny. Ve 14 obcích funguje více jak jedna provozovna potravin/smíšeného zboží). Jiné druhy prodejen (ovoce a zelenina (4 obce), maso uzeniny (7), drogerie (4), květinářství (5), jiné zboží (15)) se však v obcích nacházejí jen ojediněle. Větší počet služeb se soustředí ve větších obcích MAS. Nízké zastoupení v obcích mají především ty služby, které občané nevyužívají denně, za těmito službami musejí vyjízdit do větších center (Přibyslav, Nové Veselí, Ždírec nad Doubravou, Svratka), kde se nacházejí většinou všechny potřebné služby pro život na venkově. Současným trendem ve společnosti jsou vyjíždky občanů za tzv. většími nákupy do nákupních obchodních center velkých měst (Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, ale i Jihlava, Praha a Brno). Toto vede k tomu, že místním obchodníkům ubývají zákazníci a řada z nich byla nucena své provozovny z důvodu nerentability uzavřít.

Tabulka 12: Vybavenost komerčními službami za obce

Region	potraviny/smiš. zboží	jiný druh prodejen	květinářství	kosmetika/masáže	kadeřnictví	Lékárna	Pošta	jiné služby
Přibyslavsko	25	16	2	5	17	2	5	8
Pooslaví	21	6	1	7	10	1	5	4
Žďárské vrchy	17	21	1	6	9	1	6	9
Ždírecko	16	19	1	6	13	2	7	13
MAS Havlíčkův kraj	79	62	5	24	49	6	23	14

Zdroj: vlastní šetření

Větší zastoupení v obcích mají služby kadeřnictví (28) a kosmetika/masáže (17), které se vyskytují celkově ve 45 obcích. Ze specializovaných služeb se na území MAS Havlíčkův kraj nacházejí jatka, půjčovna koloběžek, pekárny, vinotéky, cukrárny, palírny, moštárny, autoškola, výuka cizích jazyků, tandemové létání, veterinář, keramika, apod. Podrobně představuje vybavenost komerčními službami datová příloha č. X.

Pošta se nachází ve 23 obcích.

Tabulka 13: Drobní řemeslníci v obcích MAS Havlíčkův kraj

Region	instalatér/ topenář/elektromontáže	stavební řemesla	truhlářská řemesla/dřevovýroba	zámečnictví/obrábění	klempířství	opravny motor. vozidel	autodoprava	oblast sklářství	SHR	výrobce regionálních produktů
Přibyslavsko	13	20	28	12	2	6	3	1	34	3
Pooslaví	9	27	30	13	8	7	4	1	28	0
Žďárské vrchy	10	21	23	14	2	15	2	2	29	1
Ždírecko	11	19	32	19	2	14	4	1	18	3
MAS Havlíčkův kraj	43	87	113	58	14	42	13	5	109	7

Zdroj: vlastní šetření

Z nejvíce zastoupených řemeslných profesí se na území nacházejí především truhlářská řemesla a dřevovýroba (přes 100 provozoven ve 49 obcích), která jsou na území MAS velmi rozšířená a mají zde nejpočetnější zastoupení. Dále jsou zde zastoupena stavební řemesla (přes 80 provozoven ve 42 obcích), zámečnictví a obrábění (přes 50 provozoven ve 25 obcích), oprava motorových vozidel (přes 40 provozoven ve 25 obcích), instalatérství/topenářství a elektromontáže (přes 40 provozoven ve 24 obcích). 14 provozoven se zabývá klempířstvím, 13

provozoven působí v oblasti autodopravy, 5 v oblasti sklářství. Jedná se spíše o malé provozovny bez zaměstnanců nebo o provozovny s velmi malým počtem zaměstnanců tzv. mikropodniky (do 10 zaměstnanců).

Bydlení

V obcích MAS Havlíčkův kraj převažují rodinné domy – podle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z roku 2011 je průměrně 95,5 % domů rodinných). Bytové domy se vyskytují spíše ve větších obcích/městech. Podíl rodinných domů na celkovém fondu MAS (95,5 %) převyšuje podíl Kraje Vysočina (92,5 %), kraje Pardubického (91 %), ale i podíl samotné České republiky (88,1 %). Všechny 60 obcí MAS průměrem přesahují hranici 90 %, pouze Bohdalov má podíl rodinných domů nižší než 70 %. V 6 menších obcích kraje Vysočina jsou pouze rodinné domy – Budeč, Kněžves, Kotlasy, Lhotka, Pokojov a Újezd. Domovní fond v roce 2011 dle SLDB tvořilo 9 517 trvale obydlených domů.

Tabulka 14: Počet domů a bytů v MAS Havlíčkův kraj

Region	Počet domů		Počet neobydlených domů		Počet bytů			Počet neobydlených bytů
	Celkem	rodinné domy (%)	Celkem	z toho	Celkem	z toho		
				slouží k rekreaci (%)		rodinné domy (%)	bytové domy (%)	
Příbravsko	3 982	85,1	789	52,0	4 177	81,1	18,0	1 093
Pooslaví	2 469	93,4	453	53,6	2 313	94,0	4,7	628
Žďárské vrchy	3 060	73,4	1 005	74,2	2 576	87,8	9,9	1 228
Ždírecko	3 214	95,8	864	69,7	2 949	79,6	17,1	1 023
MAS Havlíčkův kraj	12 725	95,5	3 111	66,2	12 288	84,8	13,2	4 043
Kraj Vysočina	136 766	92,5	28 639	61,2	188 191	59,8	38,7	41 834
Pardubický kraj	128 618	91,0	23 695	54,3	196 288	55,5	43,0	37 510
Česká republika	2 158 119	88,1	356 933	47,3	4 104 635	43,7	55,0	651 937

Zdroj: SLDB 2011

MAS Havlíčkův kraj lze považovat za silně venkovský a turisticky navštěvovaný region, tato skutečnost potvrzuje i převažující velmi vysoký podíl neobydlených rodinných domů (24,5 %) na celkovém domovním fondu v obcích. Kvalita místního přírodního prostředí má značný vliv na chalupaření v území. Nejčastějším důvodem neobydlenosti je tedy jejich využití jako rekreačního objektu (66,2 %). Další příčinou neobydlenosti je také jejich špatný technický

stav, jsou tedy nezpůsobilé k bydlení (6,5 %). Podíl neobydlených rodinných domů je razantně vyšší opět vůči podílu České republiky (16,5 %), ale i kraji Pardubickému (18,4 %). Samotný podíl neobydlených domů je poměrně vysoký v celém Kraji Vysočina (20,9 %). Největší podíl neobydlených domů na celkovém domovním fondu představuje obec Křižánky (54,7 %) zejména z důvodu atraktivity pro druhé bydlení a nejnižší Hamry nad Sázavou (12,5 %), ale poté i dvě menší obce Vatín (12,6 %) a Vepřová (12 %).

Z hlediska cestovního ruchu a ubytování v regionu, zde mají významné postavení trvale neobydlené domy, které jsou velmi využívány k rekreaci. Téměř většina neobydlených domů (66,2 %) je využívána k rekreaci, což potvrzuje atraktivnost území z hlediska cestovního ruchu. Vysoký podíl neobydlených domů využívaných k rekreaci je však jev, který se vyskytuje i v celém Kraji Vysočina (61,2 %). V rámci Pardubického kraje a České republiky jsou hodnoty podstatně nižší - v rámci kraje Pardubického je z neobydlených domů využíváno k rekreaci 54,3 %, v rámci ČR dokonce 47,3 %. Ve 45 obcích je k rekreaci využívána více jak polovina neobydlených domů. Největší počet neobydlených domů sloužících k rekreaci je ve Žďárských vrších (74,2 %). Tento fakt značí vysokou kvalitu místního přírodního bohatství, která je lákavá pro chalupaření ve zkoumané oblasti. Velký počet neobydlených domů je však ve špatném technickém stavu, což do budoucna z hlediska bezpečnosti představuje značné ohrožení.

Tabulka 15: Právní důvod užívání bytu

Region	Právní důvod užívání bytu					
	Celkem obydlených bytů	ve vlastním domě		v osobním vlastnictví	nájemní	družstevní
		počet	%			
Přibyslavsko	4 177	2 861	68,5	301	453	61
Pooslaví	2 497	1 963	78,6	31	126	20
Žďárské vrchy	2 576	1 817	70,5	120	197	37
Ždírecko	3 038	2 048	67,4	187	293	134
MAS Havlíčkův kraj	12 288	8 689	70,7	639	1 069	252
Kraj Vysočina	188 191	93 478	49,7	32 923	26 964	13 087
Pardubický kraj	196 288	88 567	45,1	35 138	35 193	19 933
Česká republika	4 104 635	1 470 174	35,8	824 076	920 405	385 601

Zdroj: SLDB 2011

Z hlediska struktury stáří domovního fondu převládají v obcích na území MAS především domy postavené v letech 1920 – 1970 (31,4 %), což je období po obou světových válkách. Tento stav v podstatě kopíruje stav za celou Českou republiku (35,6 %). Velké zastoupení na území MAS mají také domy postavené v letech 1971 – 1980, které mají 20,2 % zastoupení, ve srovnání

se stavem v České republice (15,4 %), je zde podstatně vyšší podíl domů postavených v tomto období. Intenzita výstavby domů v letech 1981 – 2000 je 11 %. Tento stav v podstatě kopíruje stav za celou Českou republiku (11,2 %).

Výsledkem tohoto trendu je převaha starších domů, které mají negativní vliv na životní prostředí především z hlediska energetické náročnosti objektů, které mají také vysoké provozní náklady, ovlivňují kvalitu ovzduší a celkovou kvalitu bydlení. Nejčastěji obce poukazovaly na potřebu zateplení budov, výměnu oken a dveří za účelem snižování spotřeby energie zlepšením tepelné izolace budov. Z hlediska ekologického by mnohé obce potřebovaly vyměnit zdroje tepla využívající tuhá či tekutá fosilní paliva za ekologicky šetrnější zdroje.

Tabulka 16: Dokončené byty na 1000 obyvatel v letech 2004 – 2013

Region	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přibyslavsko	2,3	2,6	3,2	4,2	4,6	4,3	3,5	3,8	3,7	2,9
Pooslaví	0,8	2,1	1,3	1,7	3,7	3,9	3,9	3,1	1,9	4,5
Žďárské vrchy	2,0	3,8	1,8	2,8	4,6	2,0	3,9	4,7	3,7	3,7
Ždírecko	2,6	6,2	6,2	3,0	6,0	1,5	4,3	1,9	3,5	1,8
MAS Havlíčkův kraj	2,0	3,6	3,3	3,1	4,8	3,0	3,9	3,4	3,3	3,1
Kraj Vysočina	3,1	3,1	2,9	3,3	3,4	2,7	3,4	2,6	2,5	2,3
Pardubický kraj	3,1	2,8	3,0	3,7	3,6	3,1	3,2	2,5	2,5	2,0

Zdroj: ČSÚ - údaj k 30. 6. 2014

MAS Havlíčkův kraj, jak již bylo uvedeno výše, je považován za oblast venkovského charakteru, a tudíž je zde patrný i velmi vysoký počet rodinných domů a s tím souvisí i velmi vysoký počet bytů ve vlastním domě. Z celkového počtu domů na území MAS je to 70,7 % bytů ve vlastním domě. Tento stav je přitom značně vyšší než samotný průměr za Kraj Vysočina i celou Českou republiku ke sledovanému datu (Kraj Vysočina 49,7 % a v ČR je to 35,8 %). Z hlediska nájemného bydlení je průměr bytů razantně nižší než průměr bytů v osobním vlastnictví, jedná se pouze o necelých 9 %. Největší počet nájemného bydlení je v dílčí části Přibyslavsko (10,8 %), kde je také i nejvyšší počet bytů v osobním vlastnictví (7,2 %). Družstevní byty mají ze všech částí regionu nejvýznamnější zastoupení na Ždírečku (4,4 %) a to především díky samotnému Ždírci nad Doubravou (9,6 %), kde je velké množství bytových družstev.

Intenzita výstavby v období 2004 - 2013 byla velmi proměnlivá. V těchto letech bylo na území MAS dokončeno 1 191 bytů. Největší intenzita dokončených bytů je především ve větších sídlech území MAS v dílčích částech Ždírecko (322 bytů) a Přibyslavsko (424 bytů). Nejmenší počet dokončených bytů za období 2004 – 2013 má obec Kněževy (1 byt), ale i Cikháj, Hodíškov a Malá Losenice (shodně po 2 bytech). Tato situace vzájemně souvisí i s negativním vývojem počtu obyvatel, kdy v těchto obcích za poslední roky dochází k poklesu počtu obyvatel. Intenzita bytové výstavby v přepočtu na 1000 obyvatel za obce MAS je dlouhodobě proměnlivá. Intenzita bytové výstavby byla nejvíce nad průměrem intenzity bytové výstavby Kraje Vysočina a Pardubického kraje v roce 2008 kdy byla 4,8, což je přibližně o bod více. Za uvedené desetileté období činila intenzita bytové výstavby MAS Havlíčkův kraj 3,5, což je více než v Kraji Vysočina (2,9) a Pardubickém kraji (2,7).

V posledních pár letech se rozvíjí především výstavba nových bytů. Samotná intenzita nové bytové výstavby je mezi jednotlivými obcemi rozdílná, nejvíce je zastoupena ve všech větších centrech MAS (Ždírec nad Doubravou, Přibyslav, Nové Veselí), ale i v menších obcích, které nabízejí zázemí z hlediska dobré dostupnosti ke spádovým obcím, ve kterých v posledních letech vzniká základna pro stavení parcely a nové rodinné domy (př. Hamry nad Sázavou, Velká Losenice, Krucemburk, Křižánky, Jámy, Sobíňov, Kameničky, Chlumětín). Téměř všechny obce se však snaží vytvářet stavební parcely, které nabízejí především mladým rodinám s dětmi, aby si je zde udržely a nedocházelo k jejich odchodu do větších sídel a tím ke stárnutí populace v obci. Pro obce je také důležitá motivace většího výnosu z rozpočtového určení daní. Daňové příjmy hrají rozhodující úlohu na příjmové straně obecních rozpočtů a mají značný vliv na jejich finanční stabilitu. Tento fenomén je však postaven na dalších základních prvcích, které obce musejí obyvatelům, v souvislosti s bydlením, také zajistit – je to dopravní infrastruktura, služby a občanská vybavenost.

V jednotlivých obcích MAS Havlíčkův kraj se nacházejí obecní byty, které jsou nájemní nebo sociální (včetně bytů v DPS). Obecními byty disponuje více jak polovina obcí (34 obcí). Celkově se na území MAS nachází 426 obecních bytů, z toho se 150 bytů nachází ve městě Přibyslav. Větší počet obecních bytů mají také město Ždírec nad Doubravou (35 bytů), obec Krucemburk (34 bytů), Havlíčkova Borová (31 bytů), Svatouch (28 bytů) a Škrdlovice (27 bytů). Z celkového počtu 426 obecních bytů je 222 bytů nájemních a 204 bytů sociálních.

Tabulka 17: Obecní byty v obcích MAS Havlíčkův kraj

Region	Obecní byty		
	celkem	nájemní	Sociální byty/ byty v DPS*
Přibyslavsko	213	134	79
Pooslaví	35	27	8
Žďárské vrchy	114	37	77
Ždírecko	64	24	40
MAS Havlíčkův kraj	426	222	204

*DPS = dům s pečovatelskou službou

Zdroj: vlastní šetření

Sociálními byty disponuje pouze 11 obcí (Herálec, Krucemburk, Modlíkov, Nové Veselí, Přibyslav, Sněžné, Svratka, Svratouch, Škrdlovice, Velká Losenice, Ždírec nad Doubravou). Celkový počet sociálních bytů na území MAS je 204 bytů. Největší počet bytů se nachází především ve městech Přibyslav (68 sociálních bytů), Ždírec nad Doubravou (30 bytů), Svratka (27 bytů), ale i v obci Svratouch (27 bytů).

Venkovské školy a školky hrají v obcích významnou roli při stabilizaci celého osídlení. Mateřské školy tvoří na území hustou síť a jsou kapacitně plně využité, naproti tomu základní školy (převážně malotřídky) řeší problém nízkého počtu žáků spojováním jednotlivých ročníků. Tato skutečnost je způsobena demografickým vývojem. Vzhledem k naplněnosti mateřských škol je předpoklad, že dojde postupně k lepšímu využití kapacit i základních škol. Z hlediska dostupnosti je zdravotní péče v obcích MAS relativně dostupná. Pouze některé obce mají špatnou dostupnost díky špatné dopravní infrastruktuře. Pozitivním prvkem je relativní blízkost nemocničního zařízení.

Na území se nachází nerovnoměrné a tudíž nedostatečné množství zařízení sociální péče a sociálních startovacích bytů. Pro obce je významný dovoz obědů a zajištění terénních sociálních pracovníků, jejichž počet je však stále nedostačující. Velký význam pro obyvatele má stále fungující sousedská výpomoc a přítomnost azylového domu pro těhotné ženy s dětmi. Vybavenost komerčními službami je na území MAS průměrná. Nedostatečná je vybavenost v podobě služeb denní potřeby (hlavně potravin/smíšeného zboží), za službami musejí obyvatelé obcí dojíždět do okolních větších spádových obcí, ale i do větších center (Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou).

2.1.4 Ekonomika a trh práce

Struktura hospodářství

Struktura hospodářství území je ovlivněna historickým vývojem a přírodními podmínkami. Po roce 1989 prošla ekonomika významnými transformačními změnami, které byly spojeny s privatizací a restrukturalizací hospodářství.

Národní hospodářství (NH) můžeme rozdělit na primární sektor zahrnující zemědělství, lesnictví a rybolov, sekundární sektor zahrnující průmysl a stavebnictví, terciární sektor, který zahrnuje služby.

Tabulka 18: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO) podle sektorů NH

Území	Počet zaměstnaných celkem	Počet osob			v %		
		Primární sektor	Sekundární sektor	Terciární sektor	Primární sektor	Sekundární sektor	Terciární sektor
Ždírecko	3 644	253	1 810	1 521	6,9	49,7	41,7
Přibyslavsko	5 301	516	2 470	2 208	9,7	46,6	41,7
Pooslaví	3 273	397	1 371	1 488	12,1	41,9	45,5
Žďárské vrchy	2 989	177	1 330	1 419	5,9	44,5	47,5
MAS Havlíčkův kraj	15 207	1 343	6 981	6 636	8,8	45,9	43,6
Pardubický kraj	224 590	8 626	83 815	126 405	3,8	37,3	56,3
Kraj Vysočina	220 743	13 872	88 731	112 954	6,3	40,2	51,2
Česká republika	4 580 714	124 284	1 474 878	2 828 065	2,7	32,2	61,7

Zdroj: Český statistický úřad, Metainformační systém ČSÚ

Primární sektor - zemědělství

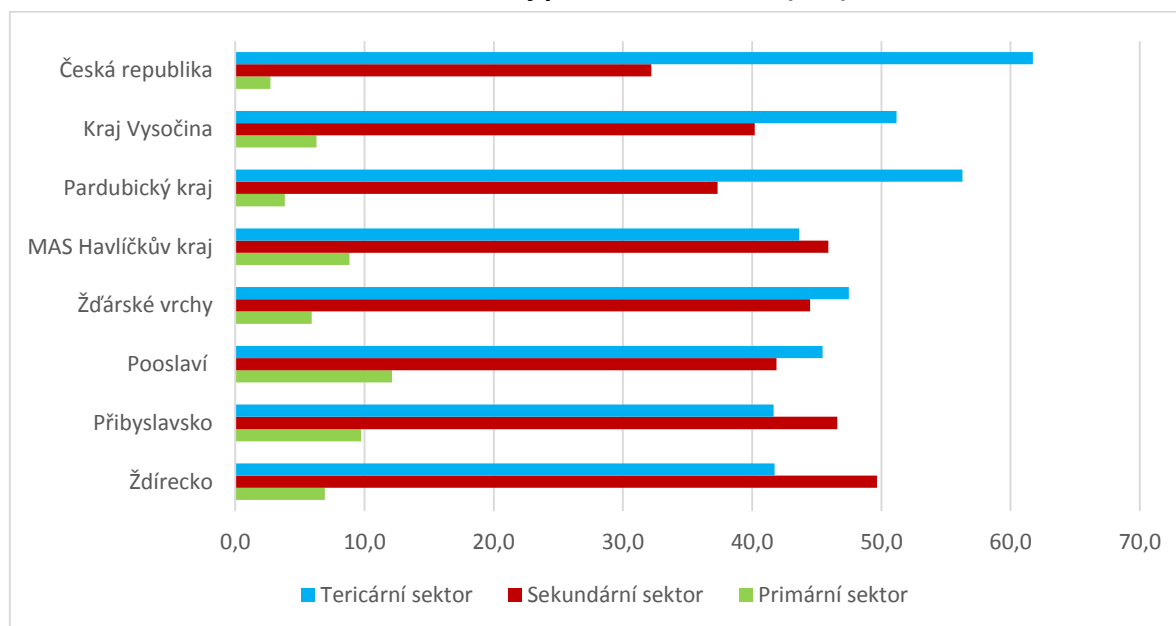
Zemědělství je důležitým hospodářským odvětvím na území MAS. Kromě významu pro místní ekonomiku a trh práce je důležitá také jeho role jako odvětví, které má velký vliv na utváření a podobu krajiny. V primárním sektoru pracuje 8,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO), což je ve srovnání s vyššími samosprávnými územními celky (VSÚC), tedy Krajem Vysočina a Pardubickým krajem, číslo téměř dvakrát vyšší. Mezi nejvýraznější region priméru patří území Pooslaví. Jedná se o oblast, kde jsou situovány zemědělské půdy, které mají nadprůměrnou produkční schopnost (půdy s třídou ochrany převážně II. a III.). Výrazné zastoupení EAO primárního sektoru MAS ve srovnání s VSÚC a ČR je i v dalších regionech MAS. Tato skutečnost je dána tím, že zemědělská výroba stále patří mezi odvětví, které nabízí práci v obci, tedy v místě. Mezi významné zemědělské společnosti sídlící na území MAS patří: Zemědělská a.s. Krucemburk akciová společnost, DVPM Slavíkov, Havlíčkova Borová

zemědělská a. s., Zemědělské družstvo Vojnův Městec, Zemědělské družstvo Sněžné, Zeras a. s. Ostrov nad Oslavou atd. Podstatné postavení má také kategorie samostatně hospodařících rolníků (SHR), která se podílí na celkovém počtu hospodářských subjektů působících v zemědělské výrobě více jak 55 %.

Sekundární sektor – průmysl a stavebnictví

Sekundární sektor má na území MAS nejvyšší zastoupení, zaměstnává 45,9 % EAO, což je ve srovnání s vyššími samosprávnými územními celky hodnota nepatrně vyšší (Kraj Vysočina 40,2 %, Pardubický kraj 32,2 %). Mezi nejvýraznější průmyslové oblasti patří Ždírecko, kde přímo ve Ždírci nad Doubravou sídlí řada dřevozpracujících firem, a Žďárské vrchy, kde je průmyslovým centrem hlavně město Svatka (spol. KOVO HB apod.). Významnou roli mezi průmyslovými odvětvími sehraává na území MAS dřevozpracující a strojírenský průmysl (Ždírec nad Doubravou, Přibyslav, Svatka, Velká Losenice), dále stavebnictví (zastoupeno ve všech regionech MAS), výroba a utváření plastů (Nové Veselí).

Graf 3: Přehled EAO MAS Havlíčkův kraj podle sektorů NH (v %)

Zdroj: ČSÚ

I přes nepříliš příznivou polohu (vzdálenost od dálničních tahů, hranice krajů) působí na území MAS několik zahraničních firem, z nichž nejvýznamnější je společnost ACO stavební prvky s.r.o., která má svou provozovnu v Přibyslavi, dále dřevozpracující podniky ve Ždírci

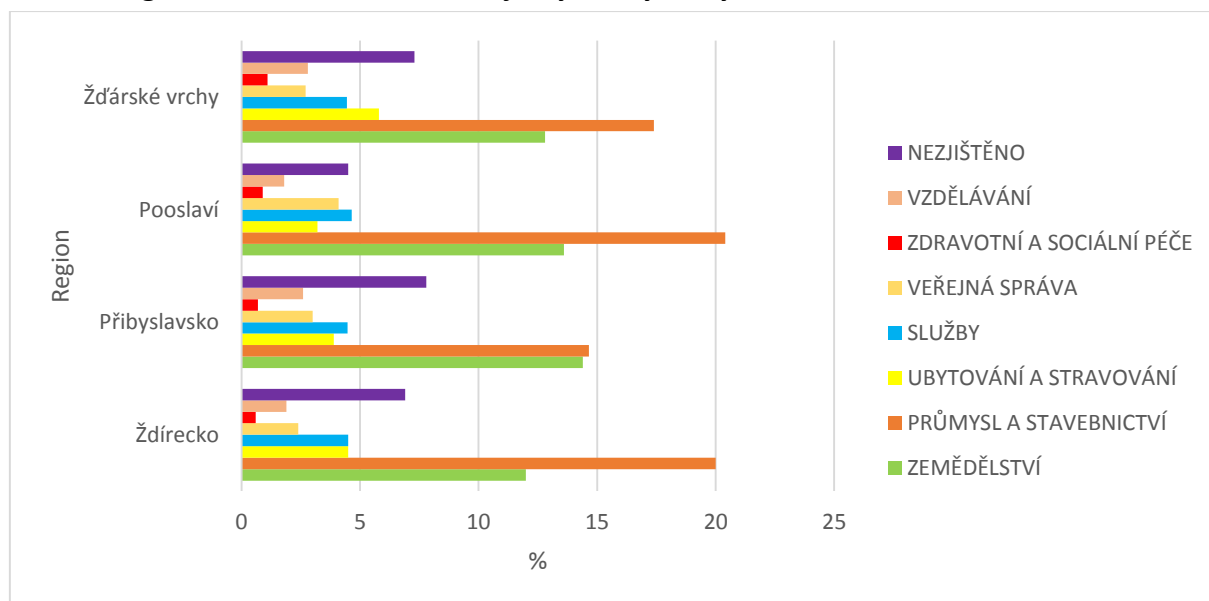
nad Doubravou (Stora Enso Wood Products Ždírec, s. r. o.; Czech LANA, s.r.o. Ždírec nad Doubravou).

Hospodářskou krizí byl významně poznamenán průmysl sklářský, který měl na území MAS dlouholetou tradici, a to hlavně díky dostatku surovin potřebných k výrobě skla. Nastalá hospodářská situace v minulých letech však významné sklárny na území MAS přinutila omezit či úplně ukončit svou činnost v tomto odvětví (např. Vojnův Městec, Karlov, Škrdlovice, Sklené, Cikháj, Bohdalov).

Trh práce

Situaci na trhu práce lze charakterizovat z hlediska zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Území bylo před zahájením ekonomické transformace charakteristické nadprůměrným podílem pracovníků působících v zemědělských oborech. Postupem času primární sektor národního hospodářství své pracovníky začal ztrácet a do popředí se dostal sektor sekundární (průmyslové obory), primární sektor MAS však zůstává oproti Kraji Vysočina výrazně nadprůměrný i v současnosti. Podle ČSÚ byla zaměstnanost v primárním sektoru na území MAS 8,8 %, v Kraji Vysočina 6,3 % a v Pardubickém kraji dokonce 3,8 %. Mezi jednotlivými obcemi MAS stejně jako mezi regiony MAS existují rozdíly – v zemědělství pracuje nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel na Přibyslavsku a Pooslaví, v průmyslu pak na území Ždírecka a ve službách ve Žďárských vrších.

Graf 4: Registrované ekonomické subjekty dle vybraných CZ-NACE na území MAS v %

Zdroj: ČSÚ k 31. 12. 2013

Různorodost podmínek v jednotlivých regionech způsobuje mnohdy významné rozdíly v jejich ekonomické úrovni. Nestejné jsou šance obyvatel také, pokud jde o uplatnění na trhu práce, úroveň a dostupnost veřejných služeb a v jiných oblastech života obyvatel.

Vedle dílčích disparit, týkajících se většinou jednoho faktoru ekonomického rozvoje, existují disparity, které znamenají všeobecnou slabost regionů a neschopnost řešit své rozvojové problémy vlastními silami. Je vhodné reagovat na tyto nerovnosti disparity tak, aby docházelo k postupnému vyrovnávání rozvojových šancí území MAS a to především podporou podnikání.

Podnikatelskou aktivitu (tj. počet podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel) na území MAS ovlivňuje zejména poloha a velikost obce, přičemž v některých obcích je řada registrovaných podnikatelů, kteří svojí činnost nevykonávají, ale doposud jí nepřerušili. Hodnoty podnikatelské aktivity se v obcích liší. Nejvyšší hodnotu vykazují obce z regionu Žďárské vrchy (237), poté následuje region Ždírecko (194). Naopak nejmenší hodnotu vykazuje region Příbravsko (182) a Pooslaví (184).

Tabulka 19: Přehled podnikatelských subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel

Region	Počet obyvatel k 1. 1. 2014	Počet podnikatelských subjektů/ 1 000 obyvatel
Ždírecko	8883	194
Příbravsko	10975	182
Pooslaví	7925	184
Žďárské vrchy	8792	237
MAS Havlíčkův kraj	36575	198
Kraj Vysočina	510209	208
Pardubický kraj	515985	260
Česká republika	10512419	259

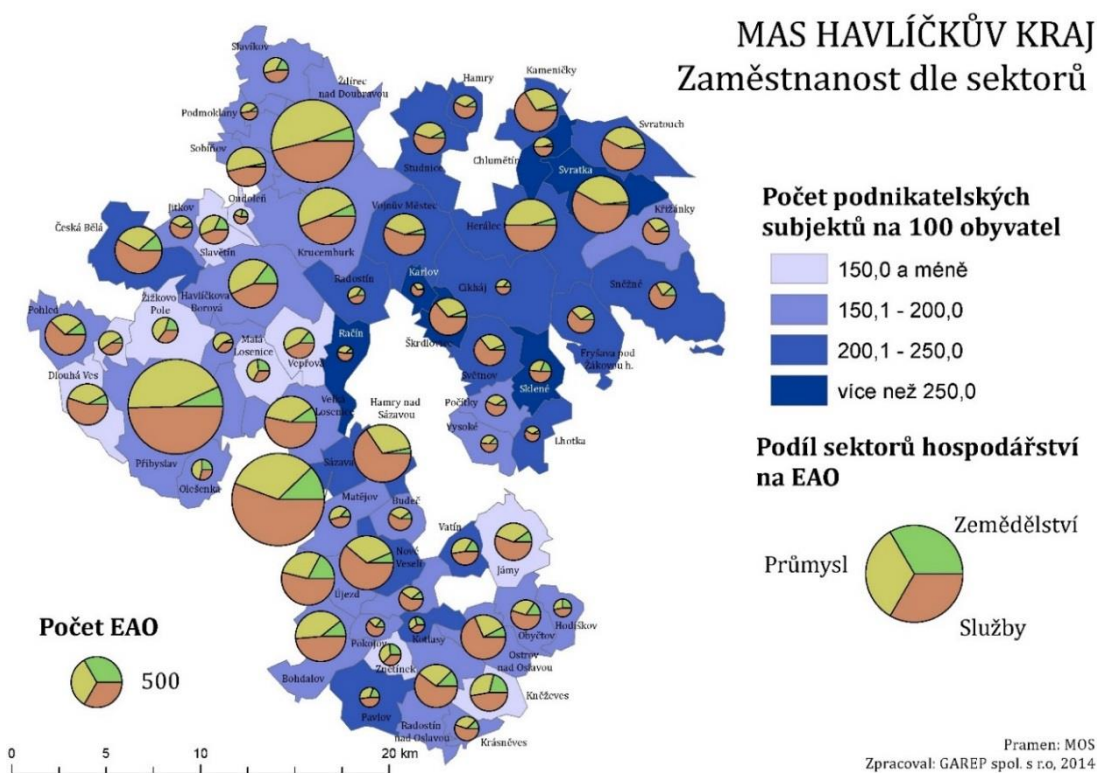
Zdroj: ČSÚ

Území MAS dosahuje v průměru 198 podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel, což je ve srovnání s ČR, kde je podnikatelská aktivita 259 podnikatelů na 1 000 osob, hodnota výrazně nižší, ač počet živnostníků roste (počet registrovaných fyzických osob).

Obce MAS se snaží přilákat podnikatelské subjekty, a tím zvýšit nabídku volných pracovních míst na území a snížit tak nezaměstnanost. Zaměřují se především na podnikatelské **průmyslové zóny** s dostačující infrastrukturou (železniční doprava, páteřní silnice I., II. a III. třídy apod.). Připravené průmyslové zóny pro investory se nacházejí v obcích: Velká Losenice,

Ždírec nad Doubravou, Přibyslav, Nové Veselí, Svratka atd. Jejich podpora je pro území důležitá, neboť ekonomické subjekty podporují ekonomický růst a rozvoj území.

Obrázek 7: Zaměstnanost dle sektorů

Pramen: MŮS, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

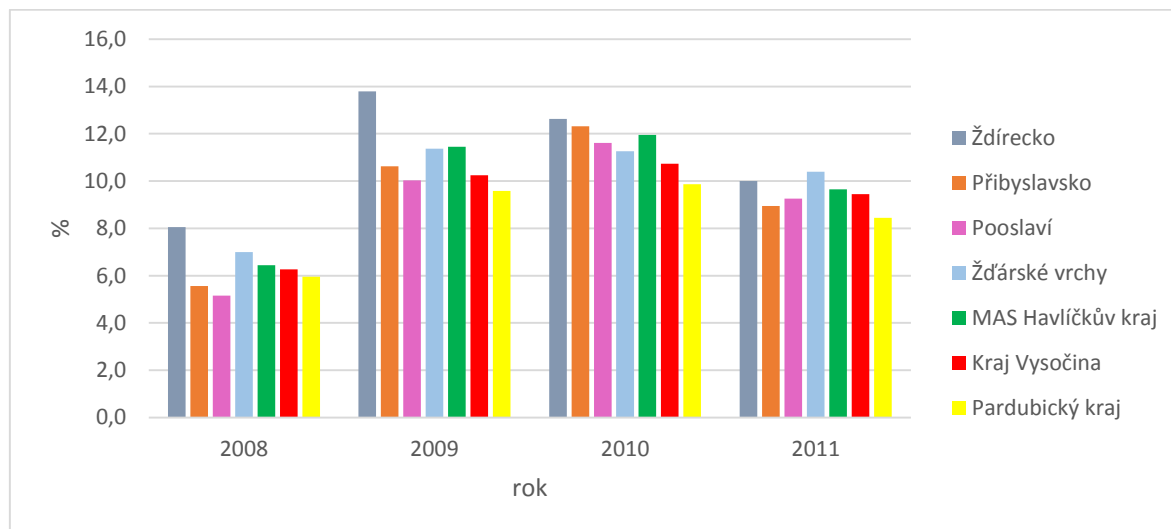
Potencionální hrozbou by se mohly stát zchátralé budovy zkrachovalých podniků (bývalý zemědělský areál v Dlouhé Vsi, bývalá základní škola v Březí nad Oslavou, areál lihovaru ve Sněžném). Tyto objekty lze označit za tzv. **brownfields**, tedy pozemky a budovy, které ztratily svoje původní využití a chátrají, přičemž by mohly být revitalizovány pro další využití v podnikání.

Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti v MAS kopírovala v letech 2008 až 2011 hodnoty v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji. Zatímco míra nezaměstnanosti v MAS v roce 2008 vykazovala hodnotu 6,4 %, Kraj Vysočina dosahoval hodnoty nepatrně nižší 6,3 % a Pardubický kraj dokonce 6 %. V roce 2009 začala míra nezaměstnanosti růst a dostala se v MAS na hodnotu 11,4 %, v Kraji Vysočina na 10,3 % a v Pardubickém kraji 9,6 %. Nárůst byl i v roce 2010. MAS Havlíčkův kraj měl hodnotu míry nezaměstnanosti 12 %, Kraj Vysočina 10,7 % a Pardubický kraj 9,9 %. Po oba

tyto roky byla zaměstnanost vyšší oproti VÚSC. Tento růst byl způsoben nepříznivou situací na trhu, kdy celorepubliková krize donutila řadu menších i větších podniků k propouštění svých zaměstnanců, aby se udržely na trhu. V roce 2011 se hodnoty začaly postupně vracet, avšak vývoj nebyl tak příznivý, jako tomu bylo před hospodářskou recesí. Zatímco v roce 2011 činila průměrná míra nezaměstnanosti v MAS 9,7 %, v Kraji Vysočina 9,4 % a v Pardubickém kraji dokonce 8,4 %.

Graf 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v MAS v letech 2008 - 2011

Zdroj: ČSÚ

Od ledna roku 2013 došlo ke změně výpočtu nezaměstnanosti. U míry nezaměstnanosti je vykazován nový ukazatel, který nahrazuje míru nezaměstnanosti, tzv. podíl nezaměstnaných (podíl dostupných uchazečů o zaměstnání z osob ve věku 15-64 let), který k 31. 5. 2014 dosáhl v MAS hodnoty 5,9 %, v Kraji Vysočina 6,7 %, v Pardubickém kraji 6,3 % a ČR 7,8 %. Ve srovnání s nezaměstnaností vyšších územních samosprávných celků a ČR byla hodnota nezaměstnanosti výrazně nižší. MAS Havlíčkův kraj tedy nyní zůstává pod hodnotami za Krajem Vysočina, Pardubickým krajem i ČR.

V oblasti nezaměstnanosti je situace v jednotlivých obcích velice specifická. Některé obce s velmi nízkou zaměstnaností (např. Oudoleň 2,5 %) sousedí s obcí, která má hodnotu nezaměstnanosti téměř třikrát vyšší (např. Jitkov 8,4 %). Na tuto skutečnost má vliv nejen velikost obyvatel (počet obyvatel), ale také poloha (blízkost silničních tahů, velkých měst apod.). Mezi obce s nejnižší nezaměstnaností patří obce hlavně na Přibyslavsku, a to i přes to, že mají největší počet obyvatel ve věku 15 – 64 let – obec Oudoleň 2,5 %, Slavětín 2,8 %,

Vepřová 3,3 %, naopak nejvyšší nezaměstnanost v území MAS je na Žďárských vrších – Fryšava pod Žákovou horou 9,7 %, Sněžné 11,5 %, Vysoké 9,5 %. Přibyslavsko má také nejvyšší vyjíždku za prací (zejména do Havlíčkova Brodu a samotné Přibyslavi).

Tabulka 20: Nezaměstnanost k 31. 5. 2014

Region	Počet obyvatel ve věku 15 - 64 let	Počet uchazečů o zaměstnání	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	Podíl nezaměstnaných obyvatel k 31. 5. 2014
Ždírecko	5870	381	69,7	6,4
Přibyslavsko	8392	457	66,2	5,3
Pooslaví	5271	299	36,4	5,4
Žďárské vrchy	4800	344	151,3	6,8
MAS Havlíčkův kraj	24333	1481	323,6	5,9
Kraj Vysočina	343 181	23 697	10,7	6,7
Pardubický kraj	347 586	22 545	13,1	6,3
ČR	7 088 537	549 973	11,5	7,8

Zdroj: Úřad práce ČR

Mezi největší podniky zaměstnávající největší počet obyvatel MAS patří ACO Industries k. s. (500 – 999 zaměstnanců), Mars Svatka, a. s. (250 – 499 zaměstnanců), Stora Enso Wood Products Ždírec s. r. o. (250 – 499 zaměstnanců), Pribina – závod Přibyslav (250 – 370 zaměstnanců), ANITA MORAVIA s. r. o. (200 – 249 zaměstnanců), Slévárna a modelárna Nové Ransko, s. r. o. (200 – 249 zaměstnanců). Podrobnější výčet firem je přílohou tohoto dokumentu - Příloha č. 6.

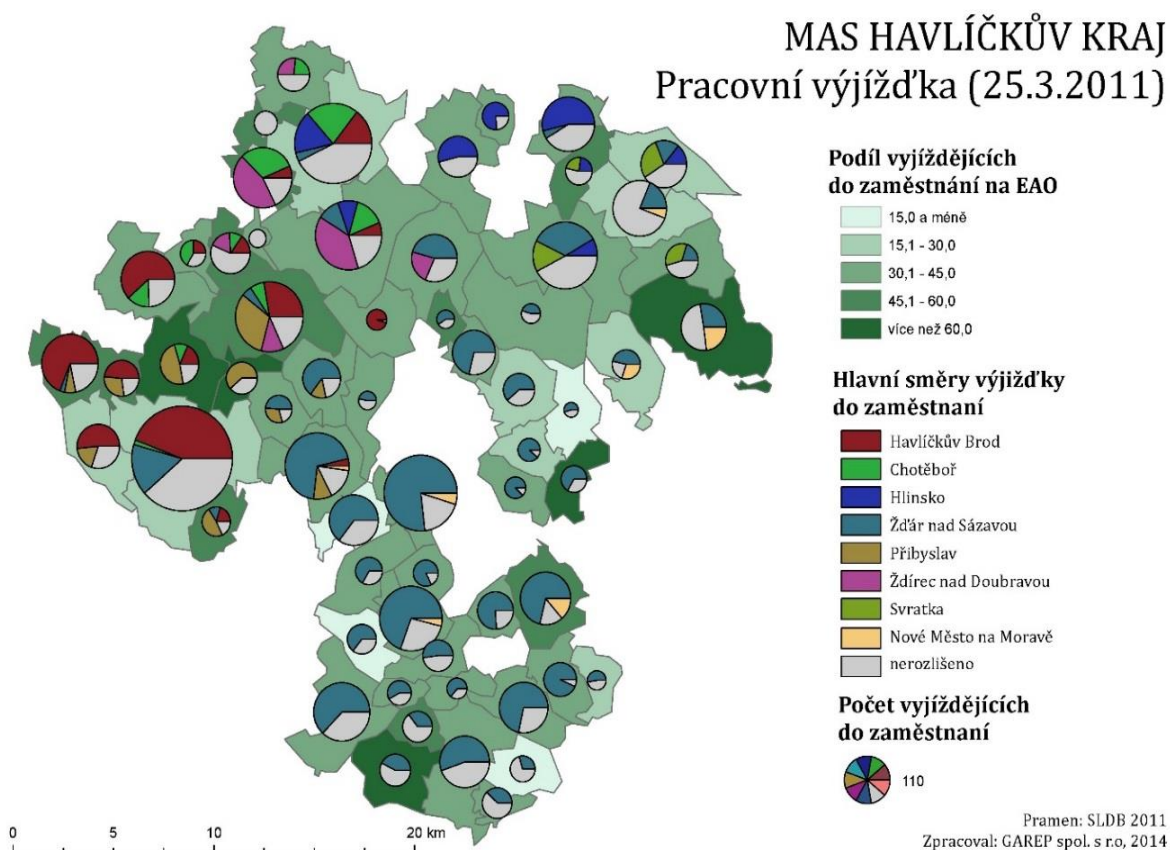
Pracovní vyjížďka

Základním centrem, do kterého obyvatelé MAS vyjíždějí za prací, je okresní město Žďár nad Sázavou, do kterého dojíždí 32,5 % všech vyjíždějících obyvatel a město Havlíčkův Brod 12,6 % vyjíždějících obyvatel. Necelých 5 % pracujících vyjíždí do Hlinska, 4 % pracujících vyjíždí do Chotěboře, 4,4 % do Přibyslavi a 3,8 % obyvatel vyjíždí za prací do Ždírc nad Doubravou.

V menší míře obyvatelé vyjíždějí i do dalších obcí MAS Havlíčkův kraj (př. Svatka). Zbytek obyvatel také vyjíždí do obcí mimo území MAS (Chotěboř, Velké Meziříčí, Jihlava, Chrudim apod.).

Nejčastěji obyvatelé do zaměstnání dojíždějí denně, ač se mnohdy nejedná o krátké vzdálenosti.

Obrázek 8: Pracovní vyjížd'ka MAS Havlíčkův kraj

Pramen: SLDB 2011, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

Tabulka 21: Největší klíčová centra dojížd'ky obyvatel do zaměstnání na území MAS Havlíčkův kraj

Region	Obyvatelé vyjíždějící do zaměstnání	
	Celkem	Klíčová centra dojížd'ky
Přibyslavsko	2 306	HB (654), PŘ (264), ŽnS (655)
Pooslaví	1 098	ŽnS (828), J (30), VM (68)
Žďárské vrchy	984	ŽnS (385), NMnM (48), Sv (95), H (62)
Ždírecko	1 382	H (235), CH (239), HB (118), ŽnS (97), ŽnD (232)
MAS Havlíčkův kraj	6 049	HB (764), PŘ (264), ŽnS (1965), ŽnD (232), CH (239), H (297), VM (68), NMnM (62), Sv (95), J (30)

Pozn.: **HB** – Havlíčkův Brod, **CH** – Chotěboř, **PŘ** – Přibyslav, **ŽnD** – Ždírec nad Doubravou, **ŽnS** – Žďár nad Sázavou, **J** – Jihlava, **H** – Hlinsko, **Sv** – Svratka, **NMnM** – Nové Město na Moravě, **VM** – Velké Meziříčí

Zdroj: ČSÚ

Území MAS dosahuje v průměru 198 podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel, což je ve srovnání s ČR, kde je podnikatelská aktivita 259 podnikatelů na 1 000 osob, hodnota výrazně nižší, ač počet živnostníků roste (počet registrovaných fyzických osob). Jedná se převážně o živnostníky, kteří nedávají práci jen sobě, ale zaměstnávají ještě jednoho či dva zaměstnance. Nejvyšší zastoupení EAO na území MAS má sekundární sektor (průmysl), který zaměstnává téměř polovinu EAO. Nejnižší, ale výrazné zastoupení oproti VSÚC i ČR, má primární sektor (zemědělství). Zemědělská výroba stále patří mezi významné odvětví, které nabízí práci lidem v obci. Podpora podnikatelských subjektů bude hlavním přínosem ve zvýšení výnosů z podnikatelské činnosti, přinese zvýšení produktivity práce a zvýšení konkurenceschopnosti v území.

Celková kvalita a dostupnost pracovní síly se jeví jako nedostatečná, ač míra nezaměstnanosti je oproti vyšším územním samosprávným celkům (Kraj Vysočina, Pardubický kraj) nízká, chybí požadované kvalifikované profese typické pro venkov, jakými jsou např. řemesla.

2.1.5 Cestovní ruch

Celé území MAS Havlíčkův kraj má dobré předpoklady a potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jak z hlediska kulturních a přírodních atraktivit, tak i možností rekreačního a sportovního vyžití. Velký vliv na rozvoj cestovního ruchu v daném území má nejen přítomnost atraktivit a turistických cílů, ale také jeho geografická poloha. Region leží mezi většími městy, které jsou turisticky velmi navštěvované především díky velkému množství významných kulturních památek, které se zde nacházejí (Žďár nad Sázavou – Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, který je zapsaný v Reprezentativním seznamu nehmotného kulturního dědictví lidstva (UNESCO), Hlinsko – Skanzen lidových staveb Vysočina na Veselém kopci a památková rezervace Betlém, Chotěboř – zámek a Údolí Doubravy, Havlíčkův Brod, Nové Město na Moravě – Horácké muzeum).

Návštěvnost regionu zvyšuje i poloha území z hlediska přírodních atraktivit; velká část regionu leží v Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Žďárské vrchy a sever území zasahuje i do CHKO Železné hory. Nachází se zde národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, přírodní památky, národní přírodní památky, evropsky významné lokality v soustavě NATURA 2000, přírodní parky a památné stromy (viz kapitola 2.1.8. Životní prostředí tohoto dokumentu).

Historické památky

Na území MAS se nachází jedna z národních kulturních památek (NKP), jedná se o Památník Karla Havlíčka Borovského (rodný dům). Mezi nejvýznamnější kulturní památky patří areál u Svaté Anny, zámek v Přibyslavi, hrad Ronov nad Sázavou, tvrz Zkamenělý zámek, lovecký zámeček Karlštejn. Území je také bohaté na památky, které žádnou ochranu nemají, ale jejich význam je důležitý z hlediska jejich významu historického a kulturního bohatství území MAS (jde především o církevní stavby, drobné sakrální památky - křížky, boží muka, lidová architektura). Podrobný seznam kulturních památek, drobných sakrálních památek a památek místního významu nacházejících se na území MAS je součástí příloh tohoto dokumentu, konkrétně Příloha č. 7.

Významným kulturním dědictvím na území MAS je Vesnická památková rezervace (dále jen VPR) Krátká a Křižánky. VPR Křižánky je zároveň i největší vesnickou památkovou rezervací Kraje Vysočina. Městská památková zóna (MPZ) se nachází v Havlíčkově Borové a Přibyslavi. V obcích se uchovávají tradiční venkovské zvyky této oblasti, jako je např. masopust. Nemovitá kulturní bohatství představují Vesnické masopustní obchůzky a masky v obci Studnice a Hamry (ležíci v Pardubickém kraji), které byly v roce 2010 zapsány na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO. Díky tomu patří mezi jedny z nejvíce turisticky navštěvované památky a významné prvky cestovního ruchu v regionu.

V posledních letech patří mezi významné a populární prvky, které velmi přitahují turisty do regionu, mohutné plastiky zvířat i podivných bytostí od Michala Olšiaka, které jsou zhotoveny z betonu a jsou rozesety nejen v krajině Žďárských vrchů, ale i na území celé ČR, Německa a Itálie. Pozitivní charakter soch spočívá v tom, že zvyšují turistickou návštěvnost v méně turisticky navštěvovaných obcích regionu. Námět a vzhled plastik vždy vychází z nějaké místní tradice nebo názvu obce. Na území MAS Havlíčkův kraj se nacházejí plastiky Michala Olšiaka - viz Tabulka 22.

Za pozitivní prvek lze považovat fakt, že v každé obci MAS jsou zastoupeny různé typy kulturního bohatství, o které se zastupitelé obcí a místní obyvatelé snaží pečovat a snaží se o rekonstrukci a zlepšení jejich stavu. V mnoha případech se většinou jedná o sakrální stavby a další památky místního významu, které jsou podstatné i pro rozvoj turismu a podpory udržitelného rozvoje cestovního ruchu v regionu. Pro rozvoj cestovního ruchu a podpory turismu je velice důležité zajištění prezentace a interpretace tohoto kulturního a přírodního bohatství regionu, aby se dostalo do povědomí lidí. Toho lze dosáhnout např. zbudováním

naučných stezek, tematických publikací, brožur a informačních letáků, pořádáním různých přednášek seminářů, soutěží, které MAS v minulých letech na svém území již také realizovala.

Tabulka 22: Seznam plastik Michala Olšiaka nacházející se na území MAS Havlíčkův kraj

Obec	Název plastiky	Rok dokončení
Obyčtov	Želva	2010
Ronov nad Sázavou (Přibyslav)	Drak	2012
Sázava	Slon	2012
Hamry nad Sázavou	Kůň	2006
Hamry nad Sázavou	Mamut	2006
Hamry nad Sázavou	Hamroň	2007
Račín	Rak	2008
Škrdlovice	Hroši	2008
Hluboká (Krucemburk)	Josefina	2012
Fryšava pod Žákovou horou	Houby	2013
Slavětín	Jelen	2012
Pohled	Gryf	2014
Velké Dářko	Rozcestník	2011

Zdroj: <http://www.zdarns.estranky.cz/clanky/sochy-michala-olsiaka.html>

Přírodní potenciál území

Pro rozvoj turismu a cestovního ruchu je velmi zásadní přírodní potenciál území. Z hlediska přírodního potenciálu území zde vévodí Českomoravská vrchovina. Ta, společně se zdejšími příznivými klimatickými podmínkami, turistům nabízí řadu rozvojových příležitostí. Oblast je vhodná pro pěší a venkovskou turistiku, cykloturistiku, ale v poslední době se zde začíná rozvíjet i hipoturistika a agroturistika. V oblasti se již vyskytuje řada subjektů, které nabízejí projížďky na koních po krajině našeho regionu. Mezi známé subjekty patří Jezdecký klub Blatiny, Jezdecký klub Ranč 3x/D Sobíňov, Jezdecký klub Džekův Ranč. Agroturistika je zastoupena v obci Vysoké. Celý region má velmi příznivé podmínky pro běžecké lyžování a je zde i vysoká koncentrace středisek zimního lyžování lokálního významu. Z hlediska běžeckého lyžování má velký význam Subregion Velké Dářko, který zajišťuje vedení lyžařských tras na svém území, které označuje jako Ski region Velké Dářko a dále se podílí, na úpravě lyžařských stop vedoucích přes jeho spíše jižní část území spolu s dalšími obcemi spadajícími pod tzv. Ski region Žďársko. Zimní období rovněž nabízí možnost sjezdového lyžování – na území se nachází lyžařský svah ve Svatce. Příznivé podmínky jsou zde i pro vodní sporty (Velké Dářko, rybník Řeka), rybaření a myslivost.

Pro turisty jsou velmi atraktivní tematické turistické stezky zahrnující významné krajinné prvky. Mezi atraktivní turistickou pěší trasu patří červeně značená „Cesta Karla Havlíčka Borovského“, která směřuje z Havlíčkova Brodu přes Stříbrné Hory, Žižkovo Pole, Havlíčkovu Borovou, Krucemburk až do Kameniček a odtud do Kutné Hory. Jedná se o první značenou pěší trasu Klubem českých turistů v roce 1935. Dále se zde nachází modrá turistická trasa tzv. „Cesta partyzánské brigády Mistra Jana Husa“, procházející přes Škrdlovice, Vojnův Městec a Cikháj. Významné jsou také turistické trasy, křižují Žďárské vrchy a trasy směřující k prameništím řek nacházející se v oblasti. Oblast Žďárských vrchů patří k turisticky nejvyhledávanějším oblastem zasahujících do území MAS. Podrobný seznam turistických tras procházejících přes území MAS Havlíčkův kraj je součástí příloh tohoto dokumentu - Příloha č. 8.

Tabulka 23: Dálkové značené cyklotrasy procházející územím MAS Havlíčkův kraj

Název cyklotrasy	Číslo cyklotrasy	Dálkové značené cyklotrasy
Pražská	1	Praha, Kouřim, Kutná Hora, Čáslav, Třemošnice, Hlinsko, Hamry, Herálec, Fryšava pod Žákovou Horou, Sněžné , Bystřice nad Pernštejnem, Tišnov, Brno
Českomoravská	16	Slavonice, Dačice, Telč, Třešť, Jihlava, Polná, Přibyslav, Malá Losenice, Vepřová, Radostín, Vojnův Městec, Krucemburk, Studnice , Hlinsko
Mlynářská cyklotrasa	—	Nové Město na Moravě, Zvole, Bobrová, Radostín nad Oslavou, Ostrov nad Oslavou, Krásněves, Kněževy
Znojmo - Jeseník	103/104	(103) Třebíč, Měříň, Fryšava pod Žákovou horou, Radostín nad Oslavou, Ostrov nad Oslavou, Obyčtov, Hodíškov , Nové Město na Moravě, Tři Studně (104) Kadov, Sněžné , Jimramov, Sulkovec, Bystré
Posázavská	19	Lísek u Žďáru nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou, Hamry nad Sázavou, Sázava, Jámy, Velká Losenice, Přibyslav, Dlouhá Ves , Havlíčkův Brod, Lipnice nad Sázavou, Ledec nad Sázavou, Zruč nad Sázavou, Český Štenberk, Sázava, Týnec nad Sázavou, Jílové u Prahy, Davle
Santiniho	5061	Vojnův Městec, Radostín, Vepřová, Račín , Polnička, Žďár nad Sázavou, Jámy , Hlíně, Hodíškov, Obyčtov, Ostrov nad Oslavou , Horní Bobrová, Zvole, Bystřice nad Pernštejnem ²

Zdroj: www.mapy.cz, www.cykloserver.cz

Pro pěší turisty jsou velmi atraktivní i vycházkové (i pro cyklisty) okruhy procházející územím obcí a seznamující s jejich místním přírodním bohatstvím. V regionu se nachází Hamerský vycházkový okruh (Hamry nad Sázavou – délka 15 km), Sázavský vycházkový okruh (Sázava – délka 12,5 km) a Losenický vycházkový okruh (Velká Losenice).

Velice významným trendem současné doby je rozmach cykloturistiky, která se značně podílí na rozvoji cestovního ruchu a turistiky na území MAS, která má v cykloturistice velký potenciál. Z hlediska cykloturistiky má velký význam síť tematických cyklotras a cyklostezek, pro rozvoj

² Tučně zvýrazněné jsou obce spadající do MAS Havlíčkův kraj, kterými daná cyklotrasa prochází

cykloturistiky je také podstatou, zajistit kvalitní doprovodnou infrastrukturu podél stávajících cyklistických tras – informační tabule, odpočívadla apod., ale i zajištění kvalitní propagace. Bohatost cyklistických tras v území dokládá Tabulka 23 a Tabulka 24.

Mezi významné turistické a cykloturistické oblasti patří Příbyslavsko, které spadá do oblasti Posázaví. Nejvýznamnější je cyklotrasa č. 19 tzv. „Posázavská cyklotrasa“, která vede od obce Lísek u Žďáru nad Sázavou, přes Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou, Hamry nad Sázavou, Sázavu, Příbyslav, Dlouhou Ves, Havlíčkův Brod, Světlou nad Sázavou, Ledec nad Sázavou, Zruč nad Sázavou, Sázavu, Týnec nad Sázavou až k soutoku Sázavy s Vltavou (Davle).

Tabulka 24: Ostatní značené cyklotrasy procházející územím MAS Havlíčkův kraj

Číslo cyklotrasy	Ostatní značené cyklotrasy
4022	Svitavy, Hradec nad Svitavou, Polička, Pustá Rybná, České Milovy, Sněžné, Kadov
4120	Čachnov, Svratouch, Svratka, Chlumětín, Hamry, Studnice , Hlinsko, Mířetice, Zaječice, Úhřetice, Dašice, Vysoká nad Labem
4122	Příbyslav, Žižkovo Pole, Modlíkov, Havlíčkova Borová, Staré Ransko, Krucemburk, Kameničky, Dědová, Vojtěchov, Studnice, Herálec, Pokřikov, Prosetín, Chrast, Hrochův Týnec, Dašice
4156	Sázava, Velká Losenice, Vepřová, Havlíčkova Borová, Oudoleň, Jitkov, Střížov
4157	Rušínov, Horní Lhotka, Jeníkovec, Chotěboř, Dobkov, Počátky, Česká Bělá , Jilemník, Ždírec, Břevnice, Havlíčkův Brod, Vysoká, Šlapanov, Věžnice, Polná
4180	Herálec, Svratka, Svratouch, Rychnov, Proseč, Bor u Skutče, Nové Hradý
4183	Vortová, Zalíbené - Košínov (Studnice) , Chlum, Vitanov, Stan, Rváčov, Petrkov, Bystřice
4184	Zelená křižovatka (Koudelka), Svratouch, České Milovy (Křižánky)
4187	Dřevíkov, Možděnice, Slavíkov, Křemenice
4335	Dobronín, Kamenná, Šlapanov, Šachotín, Příbyslav
4337	Brušovec, Křižánky , turistické rozcestí Plaňkovka
4338	Sněžné, Daňkovice, Kučerův mlýn
4340	Krátká - Milovy (Sněžné)
4341	Sněžné, Koníkov
4346	Fryšava pod Žákovou horou, Tři Studně, Sýkovec
5127	Radostín, Krucemburk, Horní Studenec - Nový Studenec (Ždírec nad Doubravou), Ždírec nad Doubravou, Podmoklany, Libice nad Doubravou, Maleč, Vilémov, Golčův Jeníkov

Zdroj: www.mapy.cz, www.cykloserver.cz

Velmi zajímavým projektem na území MAS je vytvoření tzv. Mlynářské stezky dovršené v roce 2006. Mlynářská stezka je tematicky zaměřená nadregionální cyklistická trasa, jejímž hlavním úkolem je seznámení turistů s historií mlýnů a mlynářství v oblasti. Trasa prochází Krajem Vysočina (30 mlýnů) a Jihomoravským krajem (18 mlýnů). Na území MAS prochází obcemi Ostrov nad Oslavou, Radostín nad Oslavou, Kněževs a Krásněves.

Celé území MAS je bohatě protkané cyklistickými trasami, nejméně se jich nachází v jižní části MAS (jižní část Mikroregionu Pooslaví).

Velmi významné i z hlediska bezpečnosti jsou, pro turisty i samotné obyvatele obcí, cyklostezky, které často propojují jednotlivé obce mezi sebou. Síť cyklostezek je významná především z hlediska bezpečnosti, kdy se cyklisté pohybují mimo frekventované silniční tahy. Cyklostezky zajišťují bezpečnost nejen cyklistům, ale i chodcům.

Z hlediska přitažlivosti území jako turistického celku by bylo dobré propojit cyklotrasy a vybudovat nové cyklostezky v dalších částech oblasti. Sami zástupci obcí projeví zájem o tyto aktivity – Ždírec nad Doubravou, Sobíňov, Krucemburk, Pohled, Svratka, Svratouch, Hamry nad Sázavou.

Naučné stezky

Pro rozvoj turistiky a cestovního ruchu mají velký význam i venkovní značené turistické trasy, které seznamují turisty s přírodovědnými a kulturními zajímavostmi okolí – naučné stezky. Naučné stezky na území MAS seznamují turisty s místní krajinou, výskytem vzácných a zajímavých rostlinných a živočišných druhů, ale i s významnými stavbami či tradičními řemesly.

Seznam naučných stezek nacházejících se na území MAS Havlíčkův kraj:

- Naučná stezka Romana Podrázského
- Naučná stezka Sobíňov
- Naučná – vlastivědná stezka krajem Chrudimky
- Naučná stezka Dářská rašeliniště
- Naučná stezka Žákova hora
- Naučná stezka Babín
- Naučná stezka „Za pilníkáři na Český kopec“
- Naučná stezka Naše stromy
- Milovská naučná stezka
- Naučná stezka Krátká
- Naučná stezka Přírodním parkem Bohdalovsko
- Naučná stezka okolo Zelené hory

Naučná stezka „Za pilníkáři na Český kopec“, dokládá skutečnost, že na území regionu bylo velmi tradičním řemeslem pilníkářství. V 19. století došlo ke zrušení cechů a tím stoupl i počet

pilníkářských živností na území obce Křižánek. Pilníkářské řemeslo dávalo lidem obživu a dokázalo udržet lidi v obci (na rozdíl od jiných obcí té doby, ze kterých lidé odcházeli za prací do měst) až do 2. světové války, kdy vlivem společenských i technologických vlivů zcela zaniklo. V současné době žijí v obci lidé, kteří se pilníkářstvím vyučili.

Na území MAS Havlíčkův kraj má velkou tradici sklářství (Vojnův Městec – Nová Huť, Cikháj – pozůstatky sklářské hutě ze 17. st., Škrdlovice – bývalá sklárna Emanuela Beránka, Sklené – samotný název obce vypovídá o sklářské minulosti, hutě ve Fryšavě nad Žakovou horou, Svratouchu a Herálci). Na slávu a dlouholetou tradici nejvýznamnější sklárny na Vysočině 19. století poukazuje Milovská naučná stezka v Křižánkách. Stezka návštěvníka seznamuje se změnami, kterými krajina Křižánek prošla za posledních 200 let. Seznamuje se zaniklým sklářstvím, sklářskými rody, továrnou a jejích výrobcích, historií Českých Milov, přírodní rezervací Čtyři Palice, ale i s místní faunou a flórou. Tato stezka je dokladem, že zde sklářská výroba měla nemalé postavení a zajišťovala práci velkému množství sklářů a řemeslníků, kteří s jejím úpadkem byli nuceni Křižánky opustit a odejít za řemeslem jinam.

Na budování naučných stezek se podílí také Lesy České republiky, které se zaměřují na budování lesnických naučných stezek určených pro žáky základních a středních škol. Cílem těchto lesnických stezek je vysvětlit žákům co je to les, jaký je jeho význam pro člověka a naši společnost, problematiku lesního hospodářství a ekologii. Jedna z těchto stezek se nachází i ve zkoumané oblasti. Lesní stezka nacházející se na území MAS Havlíčkův kraj se jmenuje Naučná stezka borovice lánská, která seznamuje s Krejcarským lesem, kde se právě borovice lánská pěstuje.

Muzea a galerie

Muzea a galerie kromě výchovně – vzdělávací a estetické funkce mají také turistický potenciál a přispívají k rozvoji cestovního ruchu v regionu. Jejich význam v regionu spočívá především v tom, že vystavují, shromažďují a uchovávají sbírky předmětů zachycujících historicky významné události. Jedná se o prvky typické pro region, které uchovávají jejich hodnotu v povědomí místních obyvatel a přibližují ji návštěvníkům zvenčí.

Muzea, galerie a výstavní síně seznamují návštěvníky s významnými osobnostmi (uměleckými a historickými), s jejich činnostmi, uměleckou tvorbou či působností v regionu. Na území MAS Havlíčkův kraj soustředilo svojí činnost mnoho významných osobností. Mezi nejvýznamnější

patří básník, novinář a politik Karel Havlíček Borovský, který je zároveň i samotným symbolem MAS Havlíčkův kraj. Dalšími významnými osobnostmi působícími v regionu jsou například: malíř Antonín Slavíček, spisovatel Karel Václav Rais, malíř a grafik Jan Zrzavý, architekt Josef Gočár, nakladatel Jan Otto atd. Podrobný seznam je uveden v Příloze č. 9 tohoto dokumentu.

Tabulka 25: Přehled muzeí, galerií a výstavních sálů na území MAS Havlíčkův kraj

Obec	Název muzea/galerie
Přibyslav	Centrum hasičského hnutí - Hasičské muzeum
Přibyslav	Městské muzeum Přibyslav
Kameničky	Galerie Antonína Slavíčka
Krucemburk	Pamětní síň Jana Zrzavého
Hamry nad Sázavou	Šlakhamr
Havlíčková Borová	Rodný dům Karla Havlíčka Borovského - Památník Karla Havlíčka Borovského
Nové Veselí	Výstavní síň Julia Pelikána
Svratka	Městské muzeum Svratka
Svratka	Galerie malířů Vysočiny Svratka
Sněžné	Galerie Sněžné
Sněžné	Galerie Zemědělského družstva Sněžné
Ždírec nad Doubravou	Galerie Doubravka
Karlov	GLASS GALERIE SVOBODA

Zdroj: internetové stránky obcí, vlastní komunitní šetření

Rozhledny - Rozhledna Rosička

Turisticky významným prvkem regionu je i velmi zajímavá rozhledna Rosička, která byla postavena v rámci výstavby telekomunikačního stožáru pro Český Mobil na katastru obce Sázava na vrcholu kopce Rosička (645 m n. m.) Kdysi zde stával maják, který byl kvůli silné korozi za války zlikvidován. Poté zde dočasně turistům sloužila rozhledna dřevěná. Dnešní přístupná věž je vysoká 42 m, přičemž vyhlídkový ochoz se nachází ve výšce 24 metrů. Okolo rozhledny vede dálková cyklistická trasa a cesta k rozhledně je značena i pro pěší turisty. Provozovatelem rozhledny je obec Sázava. Na Rosičském kopci se ještě za starých časů dřevěné rozhledny pořádaly výlety a taneční zábavy. Dokonce tam vznikla i jedna lidová písnička: „Na Rosičském kopci chtěla kobyly, Nížkováci, pojdte, bude hostina. A Nížkováci přišli a kobyly snědli i s kostma.“

Volnočasové atraktivy

V letní sezóně jsou návštěvníky regionu využívána různá koupaliště, ale i přírodní koupaliště (ve 12 obcích). Významnou atraktivitou ke koupání je přírodní koupání v rybníce Velké Dářko, které je jedním z turisticky nejnavštěvovanějším přírodním koupalištěm v regionu. Velké Dářko je největším rybníkem Českomoravské vrchoviny (206 ha) a zároveň největším rybníkem Kraje Vysočina, založeným v roce 1480 sloužící k pohonu hamrů (ještě s dalšími rybníky). Mezi další významné možnosti přírodního koupání patří rybník Řeka (největší vodní nádrž v povodí Doubravy), dále Medlovský rybník, Milovský rybník. Tyto vodní plochy slouží také jako rekreační střediska a jsou vhodná i pro využití vodních sportů. V obci Přibyslav se nachází větší veřejné koupaliště s atrakcemi, skládá se z víceúčelového bazénu (vodní plocha 340 m²) a dětského bazénu (vodní plocha 36 m²). V obci Svatka se nachází umělá nádrž o rozměrech 50x12,5 metrů, která slouží jako koupaliště. Menší koupaliště se nacházejí také v obci Podmoklany, Slavětín, Slavíkov.

V 7 obcích (Krucemburk, Křižánky, Přibyslav, Sněžné, Svatka, Velká Losenice, Ždírec nad Doubravou) jsou také turistickým návštěvníkům k dispozici turistická informační centra, která poskytují turistům informace nejen o své obci a obcích v nedaleké blízkosti, ale také informace o celém regionu. Ve Ždírci nad Doubravou a Přibyslavi jsou turistická informační zařízení součástí Kulturního zařízení města (KZM Ždírec nad Doubravou a KZM Přibyslav).

Vedle již zmíněných turistických atraktivit se na území MAS Havlíčkův kraj pořádá velké množství kulturních, společenských a sportovních akcí, které také lákají turistické návštěvníky do regionu. Mezi nejvýznamnější akce patří každoroční konání závodů Dračích lodí na Velkém Dářku a rybníce Řeka, Masopustní občůzky v Hamrech a Studnicích, Mezinárodní závody koňských stříkaček v Jámách, Český varhanní festival ve Sněžném, Kulturní víkend Sněženska, Léto v Železných horách v Sobiňově, Divadelní Přibyslav, Fiat meeting Svatka, Král Železných hor ve Ždírci nad Doubravou a Ždírecký triangel.

Za účelem propagace cestovního ruchu byly v ČR vytvořeny turistické regiony a oblasti. Území MAS Havlíčkův kraj spadá do turistického regionu Vysočina, který je totožný s územím Kraje Vysočina a je také nazýván Zeleným srdcem České republiky. V rámci kraje je vymezeno 5 turistických oblastí, přičemž území MAS spadá do 2 oblastí Žďárské vrchy a Vysočina – Havlíčkobrodsko. V rámci této oblasti je spolupráce a propagace jednotlivých aktérů koordinována.

Významným subjektem, který v oblasti marketingu působí je VYSOČINA TOURISM, která se stala spoluzakladatelem Asociace organizací cestovního ruchu (26. 11. 2010). Dále také Destinační společnost Východní Čechy, Regionální rozvojová agentura Vysočina, Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, ale i samotný Kraj Vysočina a Pardubický kraj.

Postupně se i zde rozvíjí trend podpory a propagace místních produktů. V Kraji Vysočina se od října roku 2007 označují místní výrobky speciálním logem VYSOČINA – regionální produkt, který je udělován Zemědělskou ekologickou regionální agenturou, o. s. (ZERA). Tato značka znamená, že výrobky prošly přísným procesem certifikace, který zákazníkovi garantuje jejich skutečný původ na Vysočině. Značené výrobky musí splňovat přísná kritéria, která zohledňují především původ výrobku v regionu, kvalitu, šetrnost vůči životnímu prostředí a jedinečností ve vztahu k regionu (tradiční technologie, ručně nebo z místních surovin, atd.). Značení místních výrobků je jednou z možností, jak spojit ochranu přírody s hospodařením člověka. Na území MAS Havlíčkův kraj získalo logo Vysočina – regionální produkt 7 výrobců.

Tabulka 26: Seznam výrobků s logem VYSOČINA - regionální produkt

Producent	Produkt
AMYLON, a.s., Přibyslav	Bramborové knedlíky a bramborová kaše
Ing. Jan Dvorský, Olešinka	Výrobky z kozího mléka
Zemědělská, a. s. Krucemburk	Klobása Vysočina, Komínová klobása, Doubravské párky, Paštika s medvědí česnekem, kmín, mák a bílý mák
Taťána Nečasová, Sněžné	Pečené ovocné čaj, ovocné a květové medíky, medové perníčky
Lubomír Doležal, Benátky	Benátské těstoviny
Alena Vyčichlová, Kohoutov	Frivolitkovaná krajka
Vesa Česká Bělá, a. s.	Keřkovské rohlíčky z České Bělé

Zdroj: www.regionalni-znacky.cz

Základní turistická infrastruktura

Území MAS Havlíčkův kraj je atraktivní nejen pro jeho jednodenní návštěvnost, ale také i z hlediska dlouhodobé rekreace v místních ubytovacích zařízeních. Rozvinutá turistická infrastruktura se sama o sobě v některých případech stává hlavní atraktivitou a důvodem návštěvnosti určité lokality. Celkově lze říci, že region MAS Havlíčkův kraj patří k těm oblastem, které mají dobré turistické zázemí, ať již se jedná o ubytovací či stravovací služby.

Z dotazníkového šetření vyplněného jednotlivými obcemi bylo zjištěno, že v 33 obcích MAS se nachází ubytovací zařízení (cca více než polovina). Na základě dotazníkového šetření

Lze uvést, že ze 123 ubytovacích zařízení je 11 hotelů a 35 penzionů. V regionu se nachází celkem početné zastoupení rekreačních středisek, tábořišť a chatových osad (12) s možností ubytování na pokojích, ale i ve stanech či karavanech. K ubytování v regionu také slouží turistické ubytovny (11). Obec Cikháj a Fryšava pod Žákovou horou jako ubytovací zařízení uvedly obecní ubytování (Chata Cikháj, Fryšava pod Žákovou horou – apartmány). Na území MAS Havlíčkův kraj se celkem nachází cca 3 000 lůžek, tento počet se jeví jako dostačující.

Specifický a velmi významný potenciál v ubytovací turistické infrastruktuře, a s tím spojená návštěvnost, představují objekty individuální rekreace (tzv. druhé bydlení), tedy zejména **chataření a chalupaření**. Počet objektů sloužících k rekreaci je na území MAS Havlíčkův kraj evidováno 2 058. Nejoblíbenějšími obcemi z hlediska individuální rekreace se podle dat z Českého statistického úřadu řadí Fryšava pod Žákovou horou (37,2 % z celkového počtu domů), Chlumětín (37,5 % z celkového počtu domů) a Křižánky (47,9 % z celkového počtu domů). V České republice je tento typ ubytování velmi oblíbený a také rozvinutý, a to zejména ve venkovských oblastech. Chataři a chalupáři tvoří pro malé obce hlavně v sezónním období významnou skupinu obyvatel. Často se zapojují do života obce, pomáhají s kulturním vyžitím občanů a v neposlední řadě jsou zákazníky místních obchodů. Pro mnoho chalupářů i chatařů se region stává místem života v postproduktivním věku, stěhují se na své rekreační objekty a hlásí se k trvalému pobytu.

Tabulka 27: Ubytovací zařízení na území MAS Havlíčkův kraj

Území	Ubytovací zařízení						Domy sloužící k rekreaci
	Hotel	Penzion	Ubytovna	Ubytování v soukromí	Rekreační středisko/ tábořiště	Jiné formy ubytování	
Přibyslavsko	3	2	2	5	x	x	401
Pooslaví	x	4	x	4	4	x	243
Žďárské vrchy	7	22	7	38	6	2	812
Ždírecko	1	7	2	5	2	x	602
MAS Havlíčkův kraj	11	35	11	52	12	2	2 058

Zdroj: vlastní místní šetření

Na území MAS se nacházejí oblasti, u kterých se přirozeně očekává koncentrace ubytovacích kapacit a aktivit cestovního ruchu vůbec. Mezi tyto oblasti z hlediska turistických atraktivit (kulturních a přírodních) patří především dílčí část regionu Žďárské vrchy a Ždírecko.

Tabulka 28: Stravovací zařízení na území MAS Havlíčkův kraj

Region	Stravovací zařízení				
	Hospoda/ restaurace bez kuchyně	Hospoda/ restaurace s kuchyní	Restaurace součástí ubytovacího zařízení	Cukrárna	Vinárna
Přibyslavsko	8	10	5	4	1
Pooslaví	6	6	2	1	1
Žďárské vrchy	4	9	23	5	1
Ždírecko	15	6	5	2	0
MAS Havlíčkův kraj	33	31	35	12	3

Zdroj: vlastní šetření

Vedle ubytovacích zařízení také bylo na území MAS Havlíčkův kraj v rámci dotazníkového šetření zjištěno 33 pohostinství (bez kuchyně), 31 restauračních zařízení s kuchyní, 35 restaurací jako součást ubytovacího zařízení, 12 cukráren a 3 vinárny, které návštěvníci i místní občané mohou ve svém volném čase využívat. Nejvíce restauračních zařízení je v regionu Žďárské vrchy, neboť tato oblast je často vyhledávaným turistickým cílem.

MAS Havlíčkův kraj od roku 2008, kdy na zřízení tohoto průvodce obdržela dotaci od SROP³, spravuje a pravidelně aktualizuje internetového průvodce www.turistickypruvodce.cz/pruvodce-havlickuvkraj/, který se již od začátku těší vysoké návštěvnosti (průměrně 7,5 tis. návštěvníků za měsíc). Průvodce je určen všem zájemcům o turistiku, jsou v něm obsaženy informace o ubytování, stravování, možnosti sportovního vyžití, přírodě, kultuře a dalších zajímavostech regionu. Aplikace je založena na využití programovacího prostředku PHP a databáze MySQL.

Území MAS Havlíčkův kraj se nachází v oblasti bohaté na přírodní i kulturní památky. Celé území MAS Havlíčkův kraj má dobré předpoklady a potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jak z hlediska kulturních a přírodních atraktivit, tak i možností rekreačního a sportovního vyžití. Velice četná je infrastruktura cyklostezek, turistických tras a tematických naučných okruhů. Pro seznámení se s územím MAS Havlíčkův kraj turistům pomáhají i typické regionální produkty, které nesou logo VYSOČINA – regionální produkt.

³ SROP = Společný regionální operační program

Region MAS Havlíčkův kraj může návštěvníkům daného území nabídnout širokou škálu kulturních a turistických zajímavostí. Nachází se zde velké množství památek, pamětihodností, přírodní zajímavostí a široké možnosti kulturního vyžití. Krásná příroda vhodná k pěší a cyklistické turistice je hlavní výhodou tohoto regionu. Poptávka cestovního ruchu je v oblasti realizována zejména prostřednictvím krátkodobých (jednodenních) pobytů. Snahou MAS Havlíčkův kraj je udržet turisty v oblasti prostřednictvím zkvalitnění ubytovacích a doplňkových služeb po dobu delší než jeden či dva dny.

2.1.6 Technická infrastruktura

Vodovod, kanalizace, plynofikace, odpadové hospodářství

Kvalitní vybavenost technickou infrastrukturou je jednou ze základních podmínek rozvoje obce a samotného zajištění základu pro kvalitu života v obci. Vybavenost obcí základními sítěmi technické infrastruktury (tj. vodovod, kanalizace, plyn) je poměrně na dobré úrovni, avšak značně rozdílná. Obecně však lze říci, že se zlepšuje a pokrývá stále větší prostor. Závisí především na velikosti obce, jejím rozpočtu, případně přírodních podmínkách.

Ve všech obcích (59), kromě Křižánek a Jitkova, je dostupná kvalitní pitná voda z veřejného vodovodu. V obci Křižánky využívají občané jako zdroj pitné vody pouze vlastní studny a v obci Jitkov jsou pouze soukromé skupinové vodovody. V mnoha obcích občané jako další zdroj pitné vody využívají i vlastní studny. Systém svedení odpadních a dešťových vod je ve sledované oblasti na průměrné úrovni. Většina obcí (56) na území MAS má vybudovanou kanalizaci. V mnoha obcích (26) se jedná o kanalizaci jednotnou, tedy odvádí srážkové vody společně s vodami odpadními. Ostatní obce (11) mají kanalizaci oddílnou. Ve většině obcí (19) mají kanalizaci kombinovanou – tedy část obce (většinou polovina obce nebo pouze území nové zástavby v obci) má kanalizaci oddílnou a část kanalizaci jednotnou. Kanalizace není vybudována pouze v obcích Žižkovo Pole, Podmoklany, Slavíkov, Cikháj a Jitkov (v Jitkově jsou soukromé skupinové kanalizace), ale i v některých místních částech obcí. Tato nedostatečná infrastruktura z hlediska chybějící kanalizace je způsobena zejména finanční situací malých obcí a velkou finanční náročností výstavby kanalizace a ČOV. V současné době je však kanalizace i vodovodní potrubí v mnoha obcích značně zastaralé a obce by potřebovaly provést jejich rekonstrukci. Řada obcí se v současné době již projektově připravuje na podání žádostí o dotace na tyto druhy investic (rekonstrukce vodovodu a kanalizace, výstavba splaškové kanalizace a ČOV).

Tabulka 29: Technická vybavenost obcí

Území	Počet obcí	Vodovod	Kanalizace			ČOV	Plynofikace	Obnovitelné zdroje
			jednotná	oddílná	kombinovaná			
Přibyslavsko	16	16	8	1	6	9	12	2
Pooslaví	18	18	10	2	6	10	15	x
Žďárské vrchy	15	14	6	4	4	12	12	x
Ždírecko	12	11	2	4	3	5	10	x
MAS Havlíčkův kraj	61	59	26	11	19	36	49	2

Zdroj: vlastní šetření

Čistírna odpadních vod (ČOV) je vybudována v 36 obcích, obec Škrdlovice je napojena na ČOV Světnov a obec Hamry nad Sázavou jsou napojeny na ČOV ve Žďáře nad Sázavou. Ostatním obcím ČOV chybí. Zbudováním ČOV je důležité pro zamezení přímému zaústování odpadních vod do koryt vodních toků a tím zamezit znečišťování životního prostředí.

V oblasti plynofikační sítě obce se situace v posledních letech značně zlepšila. Většina obcí (49) je plynofikována. Ovšem plynofikace stále chybí v několika obcích MAS (Cikháj, Dlouhá Ves, Jitkov, Malá Losenice, Počítky, Podmoklany, Pokojov, Sklené, Znětínek, Vysoké, Račín, Radostín), ale i v některých místních částech větších plynofikovaných obcí (místní části obce Přibyslav - Dvorek, Uhry, Utín, Dolní Jablonná). V obcích bez plynofikace se nejčastěji v domácnostech využívají tuhá paliva, což má negativní vliv na stav ovzduší.

Podrobný přehled technické vybavenosti jednotlivých obcí na území MAS Havlíčkův kraj je přílohou tohoto dokumentu – Příloha č. 10.

Na území MAS se také nacházejí dva obnovitelné zdroje energie a to vodní elektrárna v Pohledu a větrná elektrárna v Sázavě.

Sběrným dvorem odpadů je vybaveno 8 obcí (Česká Bělá, Hamry nad Sázavou, Havlíčkova Borová, Krucemburk, Přibyslav, Ždírec nad Doubravou a Žižkovo Pole). V obci Sněžné je plánována jeho výstavba. Možnost třídění odpadů základních komodit (papír, plast, sklo) je v každé obci. Pod MAS Havlíčkův kraj spadá město Ždírec nad Doubravou, které dlouhodobě se umísťuje na prvních příčkách v soutěži "My třídíme nejlépe 2013", pořádané Krajem Vysočina a spol. EKO-KOM, a.s. v soutěži v kategorii obcí od 2 do 10 tis. obyvatel.

Nedostatky však jsou v rozsahu přijímaných odpadů (např. bioodpad, stavební suť atd.). Kompostárna se nachází v 8 obcích (Česká Bělá, Hamry nad Sázavou, Havlíčkova Borová,

Přibyslav, Sázava, Svatka, Velká Losenice a Ždírec nad Doubravou). Ve většině obcích MAS svoz komunálního odpadu zajišťuje firma ODAS Žďár nad Sázavou, v několika obcích zajišťují svoz komunálního odpadu Technické služby Nové Město na Moravě a Technické služby Hlinsko.

Vybavenost technickou infrastrukturou v rámci území MAS Havlíčkův kraj je poměrně na dobré úrovni, avšak značně rozdílná. V několika obcích stále chybí pokrytí kvalitní technickou infrastrukturou. Problematický je především její současný technický stav, který vyžaduje nebo bude vyžadovat v blízké době rekonstrukce. Investice na rozšíření stávající vybavenosti technickou infrastrukturou jsou plánovány především na ČOV, kanalizace a potřebu plynofikace obcí. Tyto oblasti mají velký dopad na kvalitu životního prostředí a kvalitu života obyvatel obecně.

2.1.7 Doprava

Silniční doprava

Dopravní poloha území MAS Havlíčkův kraj je relativně dobrá. Území MAS neprotíná žádná z dálnic. Nejbližší je oblasti dálnice D1, která je vzdálená cca 10 km z Pavlova s napojením u Měřína. Napojení na dálnici zajišťuje komunikace II/348. Dálnice je dostupná i z Přibyslavi s napojením u Velkého Beranova. Od Přibyslavi je dálnice D1 vzdálená cca 25 km a napojení zajišťují komunikace II/351 a II/352.

Klíčovými vnitřními dopravními osami jsou silnice I/19 (vedoucí ve směru Bystřice nad Perštejnem - Žďár nad Sázavou – Přibyslav – Pohled), silnice I/34 (vedoucí ve směru Svitavy - Ždírec nad Doubravou – Havlíčkův Brod – Humpolec – Pelhřimov) a silnice I/37 (vedoucí ve směru Velká Bíteš - Žďár nad Sázavou – Ždírec nad Doubravou – Pardubice). Silnice I/19 prochází a obsluhuje středovou část regionu, značnou část Přibyslavska a Žďárských vrchů.

Silnice I/37 obsluhuje severní část území MAS, především Ždírecko, ale i Žďárské vrchy. Ve Ždírci nad Doubravou z ní jižním směrem vybíhá II/345 (vedoucí ve směru Ždírec nad Doubravou – Chotěboř – Golčův Jeníkov). Silnice I/34 je důležitou spojnicí procházející celým západním územím MAS a je páteřní komunikací pro Ždírecko a Přibyslavsko. Východní a jižní částí území prochází silnice II/353, která je významná pro obslužnost jak Pooslaví, tak i Žďárských vrchů. Silnice I. třídy jsou významnými silničními tahy v oblasti, poněvadž procházejí přes větší města ležící na území MAS, kterými jsou Přibyslav a Ždírec

nad Doubravou. Silnice I. třídy č. 37 představuje jednu z hlavních os dopravní kostry Kraje Vysočina (vede z Trutnova do Velké Bíteše přes Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Ždírec nad Doubravou, Žďár nad Sázavou a Křižanov; ve Velké Bíteši se napojuje na dálnici D1). Komunikace I/37 je součástí tzv. páteřní sítě kraje Vysočina. Z těchto páteřních komunikací MAS je pak snadné napojení na silnice II. třídy. Jedná se především o komunikace lokálního významu spojující jednotlivé obce regionu.

Železniční doprava

Územím regionu prochází jedno z významných železničních spojení Českých drah - č. 250 Havlíčkův Brod - Křižanov - Brno - Břeclav. Tato trať je dle Usnesení vlády ČR ze dne 20. prosince 1995 č. 766 zařazena jako celostátní dráha. Jde o důležitou tepnu v regionu. Vlakové zastávky na této trati se nacházejí na katastrálním území 8 obcí (**Pohled, Stříbrné Hory, Přibyslav, Velká Losenice, Hamry nad Sázavou a Ostrov nad Oslavou**) ležícími v jihozápadní části regionu. Do území MAS také zasahuje železniční trať č. 238 Pardubice – Havlíčkův Brod, trať je v celé své délce součástí celostátní dráhy. Železniční stanice jsou v obcích **Sobíňov** a **Ždírec na Doubravou** ležící v severní části regionu.

V současné době je Krajským úřadem Kraje Vysočina připravován koncept územního plánu pro celý Kraj Vysočina, ve kterém je navržena stavba vysokorychlostní tratě (VRT). Územím Kraje Vysočina by měla procházet severní větev této tratě ve směru od Brna přes Havlíčkův Brod až do Prahy. Takováto stavba by pro obce mohla znamenat vznik ohromných “mrtvých zón”. Okolo trati by mohlo být až 600 m široké ochranné pásmo, kde by byly blokovány veškeré investiční akce. Pro obce na území MAS to znamená odliv kapitálu, snížení cen pozemků a spekulace s pozemky, snížení atraktivity místa (pokles rekreace, atd.) a nemluvě o ohromném zásahu do životního prostředí. Tento zásah se týká katastru 13 obcí na území MAS Havlíčkův kraj (Česká Bělá, Žižkovo Pole, Modlíkov, Přibyslav, Malá Losenice, Velká Losenice, Sázava, Matějov, Nové Veselí, Březí nad Oslavou, Kotlasy, Ostrov nad Oslavou, Kněžves).⁴

Stávající stav obslužnosti železniční dopravy obcím obecně vyhovuje.

⁴ Pramen: ÚPD jednotlivých obcí

Letecká doprava

Nejbližší mezinárodní letiště, které mohou obyvatelé MAS Havlíčkův kraj využít, se nachází v Pardubicích. Za zmínku stojí i zajímavost v podobě veřejného vnitrostátního letiště v Přibyslavi, které umožňuje provoz všeobecného letectví.

Intenzita dopravy

Na základě celostátního sčítání dopravy z roku 2010 organizované Ředitelstvím silnic a dálnic je uvedeno, že zatížení komunikací v regionu je na hlavních silničních tazích na poměrně vysoké úrovni. Úsek silnice I/37 Ostrov nad Oslavou – Vatín - Žďár nad Sázavou – odbočka Polnička (křižovatka s II/350) patří bezesporu mezi úsek komunikace kraje Vysočina s největší intenzitou dopravy. Na těchto tazích projede 5 001 až 7 000 voz. /24 h.

Kromě silnic I. třídy bylo počtu vozidel přesahujících 5001 až 7000 vozidel za den dosaženo i na některých komunikacích druhé třídy - II/353 v úseku Žďár nad Sázavou - Budeč – Nové Veselí.

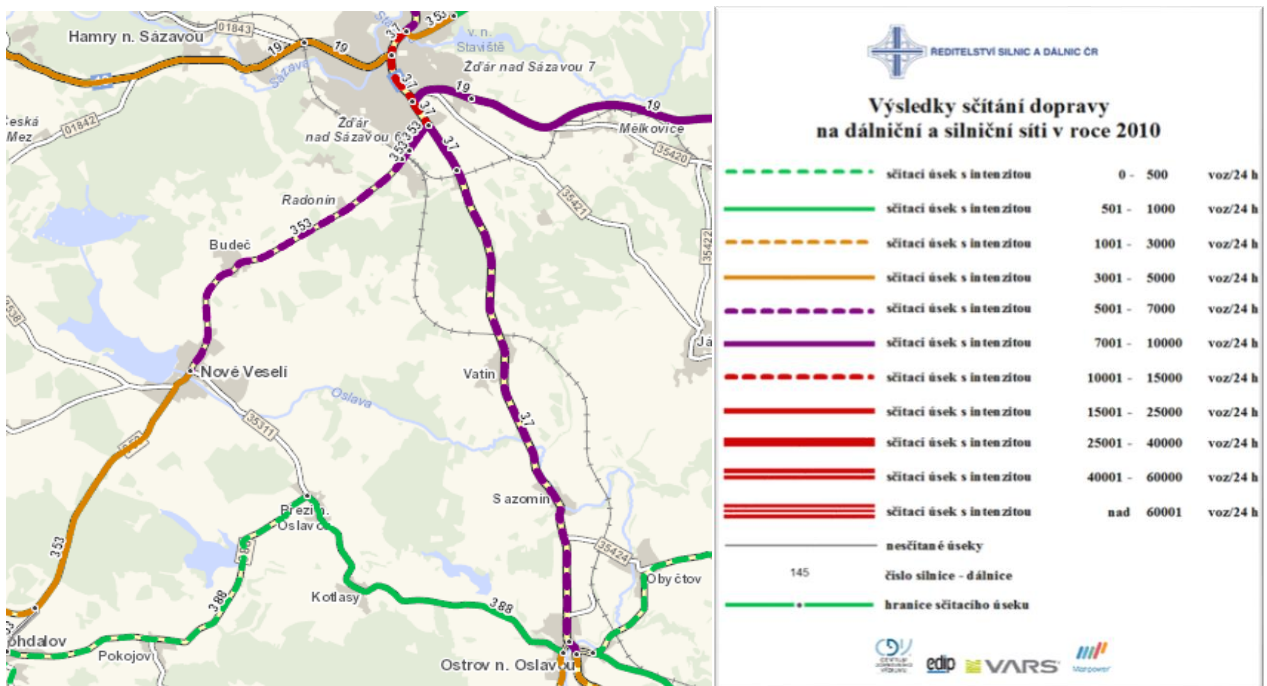
Tabulka 30: Nejzatíženější úseky silnic (1000 – 7000 vozidel za 24 h) MAS Havlíčkův kraj

Číslo silnice	Úsek	Počet motor. vozidel za 24 h
II/353	Žďár nad Sázavou – Budeč - Nové Veselí	5001 - 7000
I/37	Žďár nad Sázavou – Vatín - Ostrov nad Oslavou	5001 - 7000
I/19	Přibyslav – Sázava – Hamry nad Sázavou	1001 - 3000
I/19	Přibyslav – Stříbrné Hory – Pohled	1001 - 3000
I/37	Ždírec nad Doubravou – Vojnův Městec – Škrdlovice	3001 - 5000
II/350	Světnov – Herálec	1001 - 3000
II/343	Herálec - Svratka	1001 - 3000
II/354	Svratka - Svratouch	1001 - 3000
II/354	Svratka – Křižánky - Sněžné	1001 - 3000

Zdroj: Celostátní sčítání dopravy 2010, které provedlo Ředitelství silnic a dálnic ČR

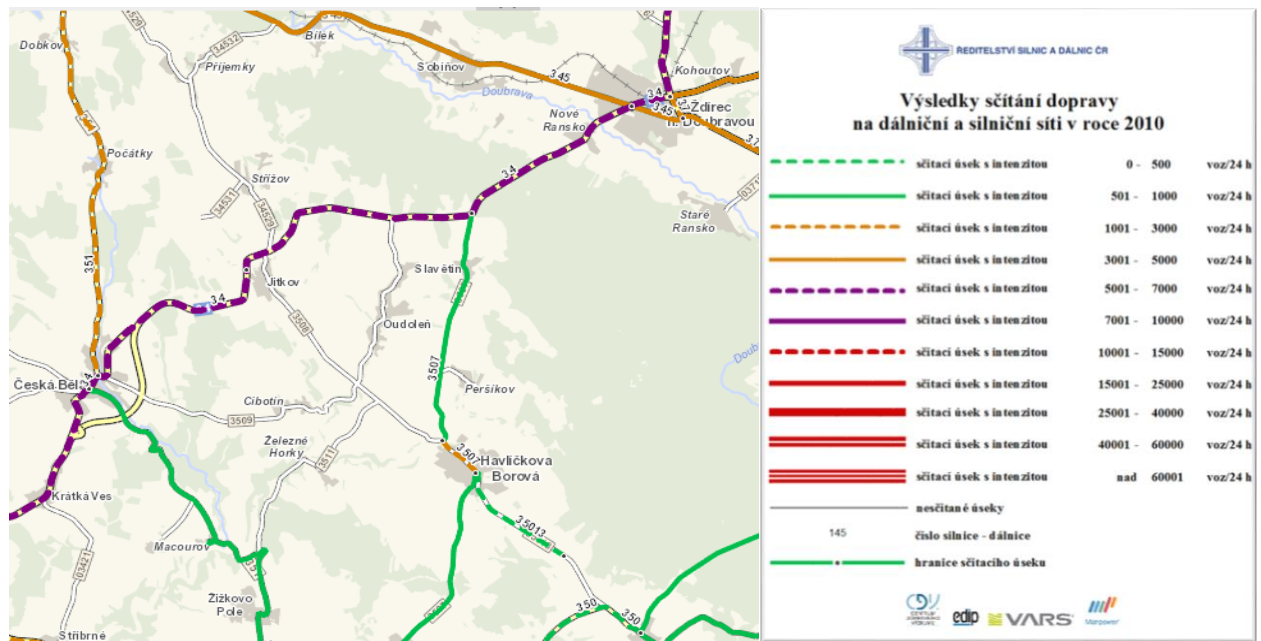
Mezi zatíženější úseky patří silnice I/37 ze Ždírci nad Doubravou do Škrdlovic. Na komunikacích nižších tříd intenzita dopravy většinou nepřekračuje hodnotu 3001 voz. /24h. V zásadě lze konstatovat, že ve sledované oblasti je celkově poměrně dobrý technický stav významných silnic I. a II. třídy. Pouze technický stav silnice I. třídy č. I/34 ve směru na Pohled není příliš dobrý.

Obrázek 9: Úsek Ždár nad Sázavou – Budeč - Nové Veselí a úsek Ždár nad Sázavou – Vatín - Ostrov nad Oslavou

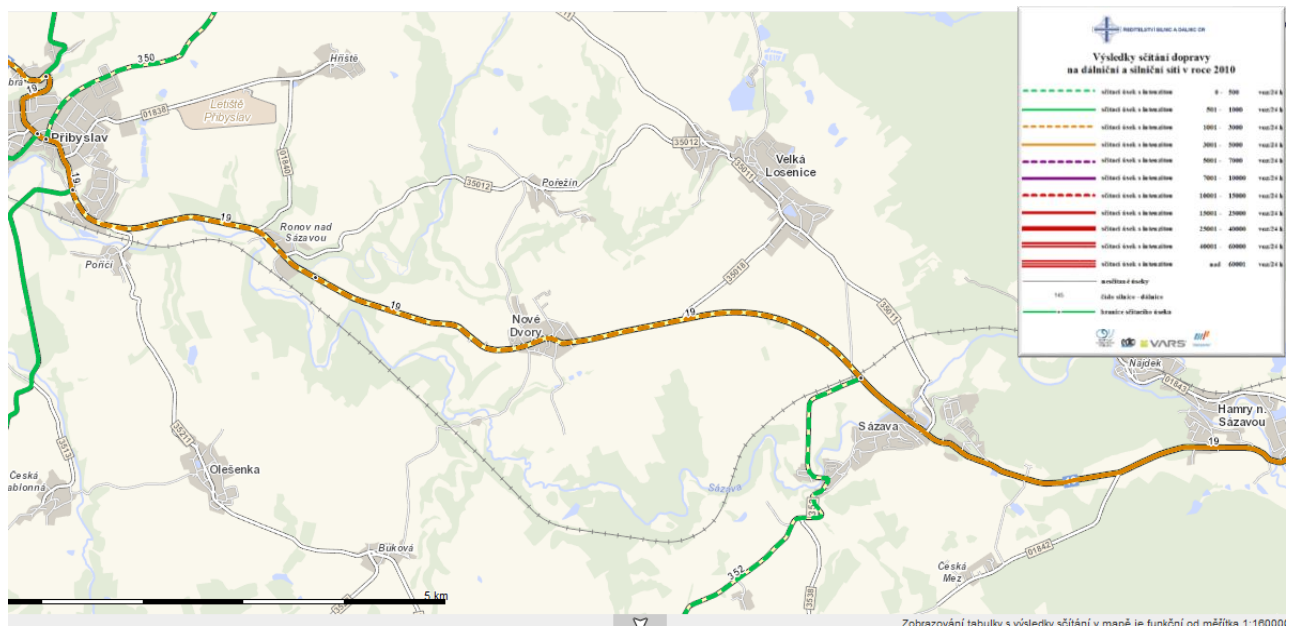
Zdroj: Celostátní sčítání dopravy 2010, Ředitelství silnic a dálnic ČR dostupný z <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

Obrázek 10: Úsek Česká Bělá – Jitkov - Ždírec nad Doubravou

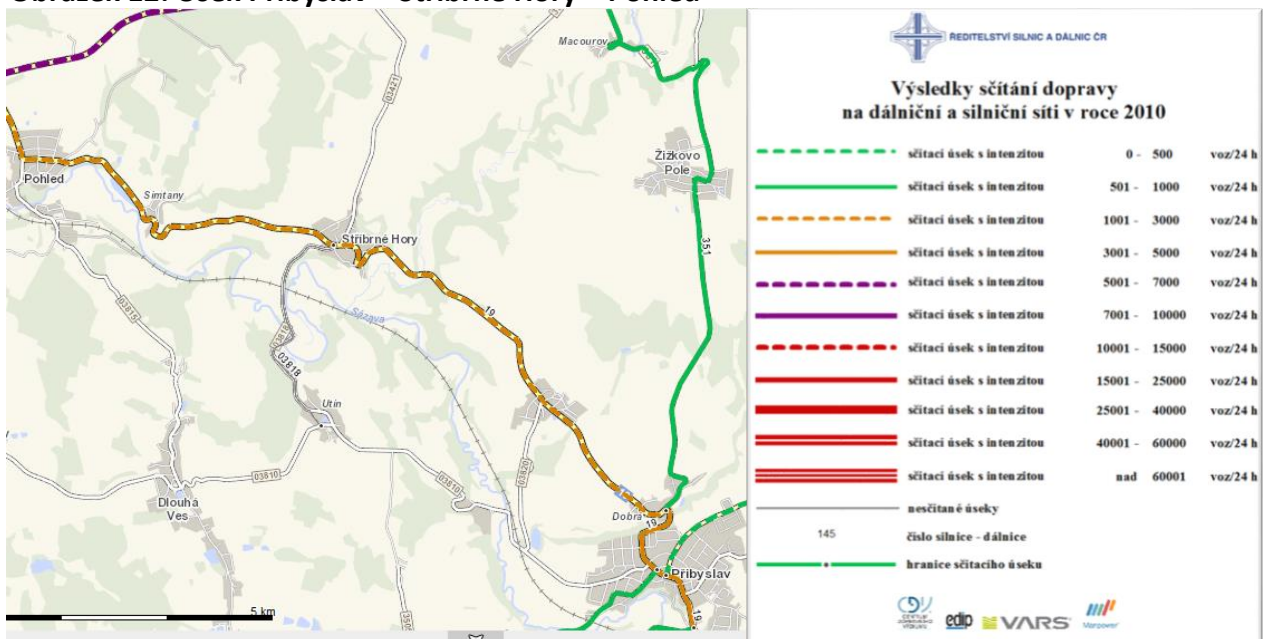
Zdroj: Celostátní sčítání dopravy 2010, Ředitelství silnic a dálnic ČR dostupný z <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

Obrázek 11: Úsek Přibyslav – Sázava – Hamry nad Sázavou

Zdroj: Celostátní sčítání dopravy 2010, Ředitelství silnic a dálnic ČR dostupný z <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

Obrázek 12: Úsek Přibyslav – Stříbrné Hory – Pohled

Zdroj: Celostátní sčítání dopravy 2010, Ředitelství silnic a dálnic ČR dostupný z <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

Ve velmi špatném technickém stavu jsou silnice III. třídy a především místní komunikace, což má negativní vliv na bezpečnost silničního provozu a omezuje dostupnost jednotlivých obcí regionu. Negativní vliv na zhoršování technického stavu silniční sítě má především velký nárůst

automobilové a nákladní dopravy za posledních deset let. Nárůst dopravy má také velmi negativní vliv na životní prostředí. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že obyvatelé obcí MAS v 60,5 % požadují zlepšení stavu silničních komunikací.

Na území MAS je vybavenost čerpacími stanicemi kompaktní a dostatečná. Čerpací stanice se nachází například ve Ždírci nad Doubravou, Škrdlovicích, v Havlíčkově Borové, Bohdalově, Radostíně nad Oslavou, Svatce a v Přibyslavi.

Stav místních, účelových komunikací a chodníků v obcích se postupně zlepšuje, nicméně stále nemalé množství z nich vyžaduje rekonstrukci. Některé obce potřebují z hlediska bezpečnosti chodců chodníky podél silnic, přechody pro chodce a celkové odstranění dopravně nebezpečných míst na silnicích, které se v regionu nacházejí. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že sami obyvatelé požadují zajištění vyšší bezpečnosti v obci a zavedení bezpečnostních prvků v obci (např. zpomalovací semafor v Horním Studenci (Ždírec nad Doubravou)).

Vlastníkem silnic I. třídy je stát (správu a údržbu zajišťuje Ředitelství silnic a dálnic), vlastníkem II. a III. třídy jsou kraje (Pardubický kraj, Kraj Vysočina), u nichž správu a údržbu zajišťuje příslušná krajská správa a údržba silnic. Vlastníky místních komunikací jsou ve většině případech samotné obce.

Dopravní obslužnost

Z hlediska dopravní obslužnosti spáduje území MAS především do okresních měst Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, ale významná spádovost je i do menších měst – Nové Město na Moravě, Hlinsko v Čechách, Chotěboř, Přibyslav a Ždírec nad Doubravou. Stávající stav dopravní obslužnosti obcím obecně nevyhovuje, což dokládá i fakt, že 30 % dotazovaných si přeje zlepšení autobusového spojení.

V dotaznících se objevovaly spíše menší problémy. Určité nedostatky jednotlivé obce shledávají převážně v nedostatečném navazování jednotlivých spojů, a to především v dálkové dopravě. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá také úplná absence spojů v určitou část dne nebo o víkendu v menších obcích (např. obec Havlíčkova Borová, Slavětín, Oudoleň, Sklené, atd.). Obyvatelé jsou nespokojeni se stavem komunikací, především místních komunikací v obcích.

Tabulka 31: Obslužnost obcí MAS Havlíčkův kraj

Region	Autobusové spojení	Vlakové spojení	Silnice procházející katastrem obce	Spádovost do zaměstnání
Přibyslavsko	16	5	I/34, II/351, III/03422, III/34410, III/3509, II/350, III/03815, III/03810, III/3507, III/3508, III/3511, III/35014, III/35011, III/35211, I/19, I/34, III/03422, II/351, III/35012, II/352, III/3538, III/03421	Havlíčkův Brod, Chotěboř, Přibyslav, Ždírec nad Doubravou, Žďár nad Sázavou, Jihlava, Velká Losenice
Pooslaví	18	1	II/353, II/388, III/35429, II/354, II/3882, III/35421, III/35420, III/35425, III/3538, III/35311, I/37, III/3881, III/34826, III/35425, III/3539	Žďár nad Sázavou, Jihlava, Nové Veselí, Velké Meziříčí
Žďárské vrchy	15	0	II/350, III/3438, III/35317, II/353, I/19, II/343, I/37, II/354, III/35725, III/35313, III/35726, III/3545	Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Svatka, Fryšava pod Žákovou horou, Jihlava, Herálec, Hlinsko, Ždírec nad Doubravou
Ždírecko	12	2	II/3438, I/34, III/3508, II/343, III/3439, I/37, III/03713, III/03426, III/3507, III/3509, III/34416, III/34418, II/345, III/35014, III/3436	Hlinsko, Ždírec nad Doubravou, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Chotěboř, Svatka
MAS Havlíčkův kraj	61	8	—	—

Zdroj: vlastní šetření

Obyvatelé obcí využívají dopravu především k cestě do zaměstnání, k lékaři a do škol. Autobusovou dopravou je propojeno všech 61 obcí MAS, rozdílnost však spočívá v četnosti spojů v jednotlivých obcích. Vyšší počet spojů je ve větších obcích a obcích ležících v blízkosti silnic I. a II. třídy. V těchto obcích je dostatečné i množství spojů dálkových. Mezi obce s největším počtem spojů patří Ždírec nad Doubravou, Přibyslav, Svatka, Nové Veselí, Ostrov nad Oslavou, Sněžné, Škrdlovice. Minimální počet místních i dálkových spojů je v malých obcích, které neleží na hlavních silničních spojnicích a také obcích periferně situovaných, jako jsou obce Račín, Radostín, Slavětín. V těchto obcích je problematické i pokrytí víkendovými spoji, kdy u menších obcí chybí jakékoliv dopravní spojení s okolím. Tato skutečnost souvisí se současným problémem spočívajícím ve snižování počtu dopravních spojů především v malých obcích, ale i v těch větších.

V obcích regionu zajišťuje veřejnou autobusovou dopravu především firma ARRIVA Východní Čechy a.s., žďárská dopravní společnost ZDAR, ČAS-SERVICE a.s. Znojmo, ICOM transport, a. s. a ČSAD Ústí nad Orlicí, a. s. Z hlediska veřejné dopravy jsou důležité autobusové zastávky, které vyžadují rekonstrukci (např. Jámy, Počítky, Havlíčkova Borová, Jitkov atd.).

Přes území MAS prochází tři silnice I. třídy a několik významných silnic II. třídy, které zajišťují relativně dobré napojení na okolní regiony. Negativní stránkou je vysoké dopravní zatížení řady komunikací a s tím spojená imisní zátěž a zvýšená dopravní nebezpečnost pro řidiče i samotné chodce v obcích. Silnice II. a III. třídy nejsou v dobrém stavu (to je ale problém většiny území ČR). Problémem je také výskyt dopravně nebezpečných míst v obcích. Dopravní obslužnost v obcích je v nízká. Problémy se objevují v oblasti návaznosti některých spojů, v oblasti dojíždky do vzdálenějších center v rámci krajského a širšího území, ale především v nedostatku víkendových spojů. V některých obcích přes víkend autobusy vůbec nejezdí. Investici vyžadují autobusové zastávky a chodníky z hlediska zvýšené bezpečnosti chodců.

2.1.8 Životní prostředí

Přírodní podmínky

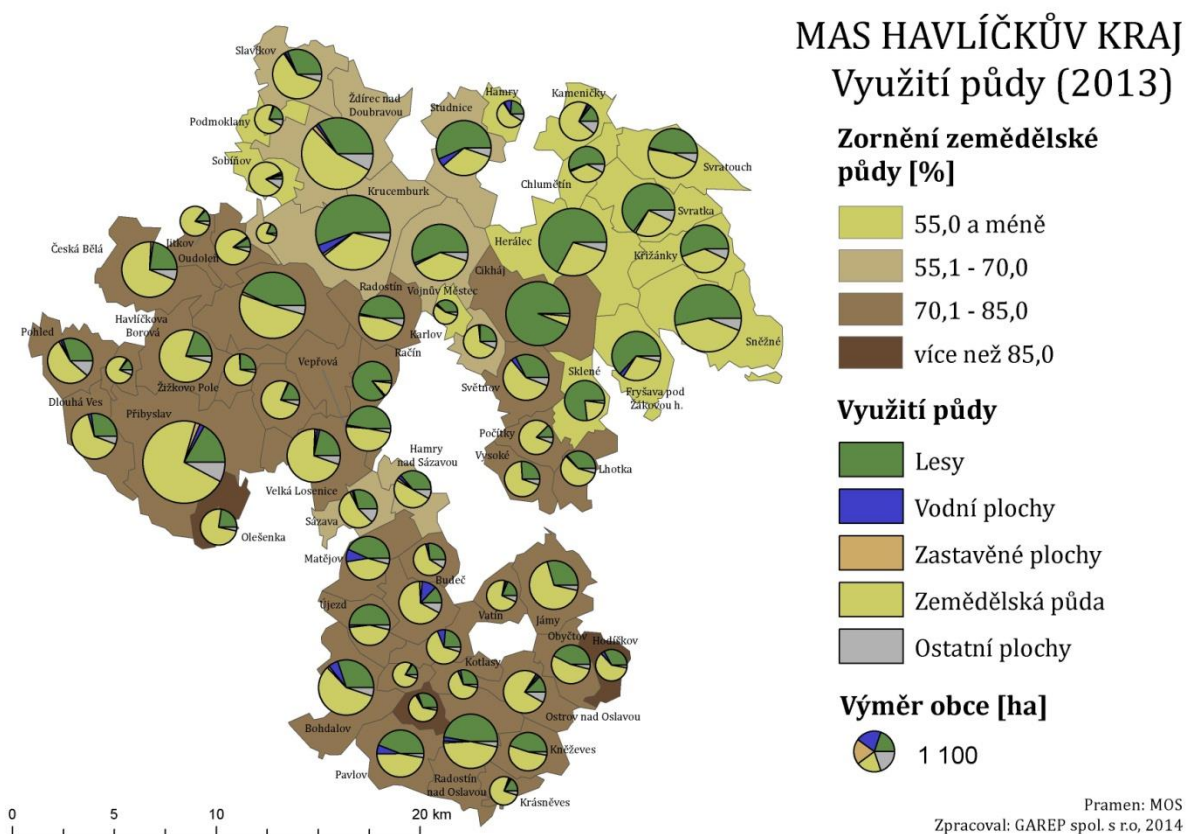
Celková rozloha území MAS je 64 818 ha. Lesy tvoří 40 % z půdního fondu území, v ČR tvoří lesy 34 % z půdního fondu, jedná se především o obce v centrální oblasti Žďárských vrchů, kde v některých tvoří lesy přes 60 % půdního fondu. Trvale zatravněné plochy jsou zastoupeny 14 %, orná půda 36 % a dále 2 % jsou vodní plochy, 1 % zastavěné plochy a 5 % ostatní plochy. Téměř celé území se nachází v tzv. méně příznivých zemědělských oblastech (LFA). Přesto je poměrně velká část území využívána jako orná půda k intenzivní zemědělské činnosti. Zemědělské oblasti se nachází hlavně v obcích v okolí řek (Pooslaví, Přibyslavsko). Značná svažitost je základní příčinou vysoké erozní ohroženosti zemědělské půdy, využívané jako půdy orné.

Celé území MAS je charakterizováno jednoznačně jako zemědělská oblast se vztahem ke dřevozpracujícímu a potravinářskému průmyslu.

Významnou roli v území sehraávají lesy, jsou skutečným pokladem. Na území je velká rozdrobenost vlastnické struktury lesů. Více jak 75 % obcí disponuje vlastními lesy. Některé obce své lesy navíc pronajímají lesnímu družstvu. Nejvýznamnějším lesním družstvem na

území MAS je Lesní družstvo obcí (LDO) Přibyslav, které spravuje lesy 35 obcí z MAS, dále LDO Štoky (1 obec) a LDO Měřín (1 obec). Lesní družstvo obcí Přibyslav vykonává na území MAS práce spojené s obhospodařováním svěřeného lesního majetku, zajištění výkonu odborného lesního hospodáře na privátních majetcích, výkup a dopravu dřeva a zajištění komplexních služeb pro drobné vlastníky lesů v území. LDO Přibyslav příznivě ovlivňuje hospodaření v lesích, podílnické obce vyjádřily svou stoprocentní spokojenost.

Obrázek 13: Využití půdy na území MAS Havlíčkův kraj

Pramen: MOS, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

Ráz krajiny na území MAS, díky CHKO Žďárské vrchy, je v rámci České republiky zcela výjimečný. Je to oblast bohatá na lesy, ale také oblast pramenná. Několik českých a moravských řek s četnými rybníčními soustavami vytváří přirozenou akumulaci vod.

Hydrologie

Na území MAS pramení velké množství vodních toků. Významné jsou zejména Sázava, Chrudimka, Doubrava, Svratka, Fryšávka a Oslava. Řeky Chrudimka, Svratka a Oslava jsou vyhlášeny vodárenskými toky, mají tedy zvýšenou ochranu před znečištěním. Na území

se nachází také poměrně hustá síť rybníků (Veselský rybník, Malé Dářko, Matějovský rybník apod.), z nichž největší vodní plochou v území je Velké Dářko o rozloze 205 ha a objemu 3,56 mil. m³ vody.

Ze zdrojů podzemních vod, které jsou využívány k zásobování pitnou vodou, je významná lokalita zejména u Podmoklan. Jedním z dalších významných zdrojů pitné vody je Hamerská nádrž, která byla vybudována na horním toku řeky Chrudimky v letech 1906 – 1912 mezi obcemi Hamry a Studnice. Je to jedna z prvních přehrad v Čechách, která má sypanou hráz. Plocha přehrady je přibližně 60 ha a objem nádrže 2,5 miliónu metrů kubických. Nyní se využívá jako zdroj pitné vody pro Hlinecko, Trhovokamenicko a Havlíčkovobrodsko.

V posledních letech docházelo k vylévání vody z koryt toků, poškozování hrází rybníků a rozvodňování bystřin. Na základě toho je ze strany obecních samospráv kladen důraz na radikální řešení této situace formou napřimování toků, prohlubování podélného koryta toků, revitalizace toků nebo odstraňování technických překážek v zátopových oblastech, které způsobují vzdušnou hladinu a následné zaplavování pozemků. Řadu funkcí plní i rybníky, které následky povodní často značně tlumí, představují nezastupitelný stabilizační a regulační faktor hydrografické sítě.

Ochrana ovzduší

Kvalita ovzduší na území MAS je nejvíce ovlivňována emisemi z dopravy (nejzatíženější dopravní úseky) a z malých stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší. Z malých zdrojů se jedná převážně o domácí topeniště na tuhá paliva s nevhodnými parametry.

Naopak příznivé jsou chráněné oblasti, které jsou zásobárnou uhlíku a aktivně jej vstřebávají ze vzduchu, zajišťují tak klimatickou kontrolu.

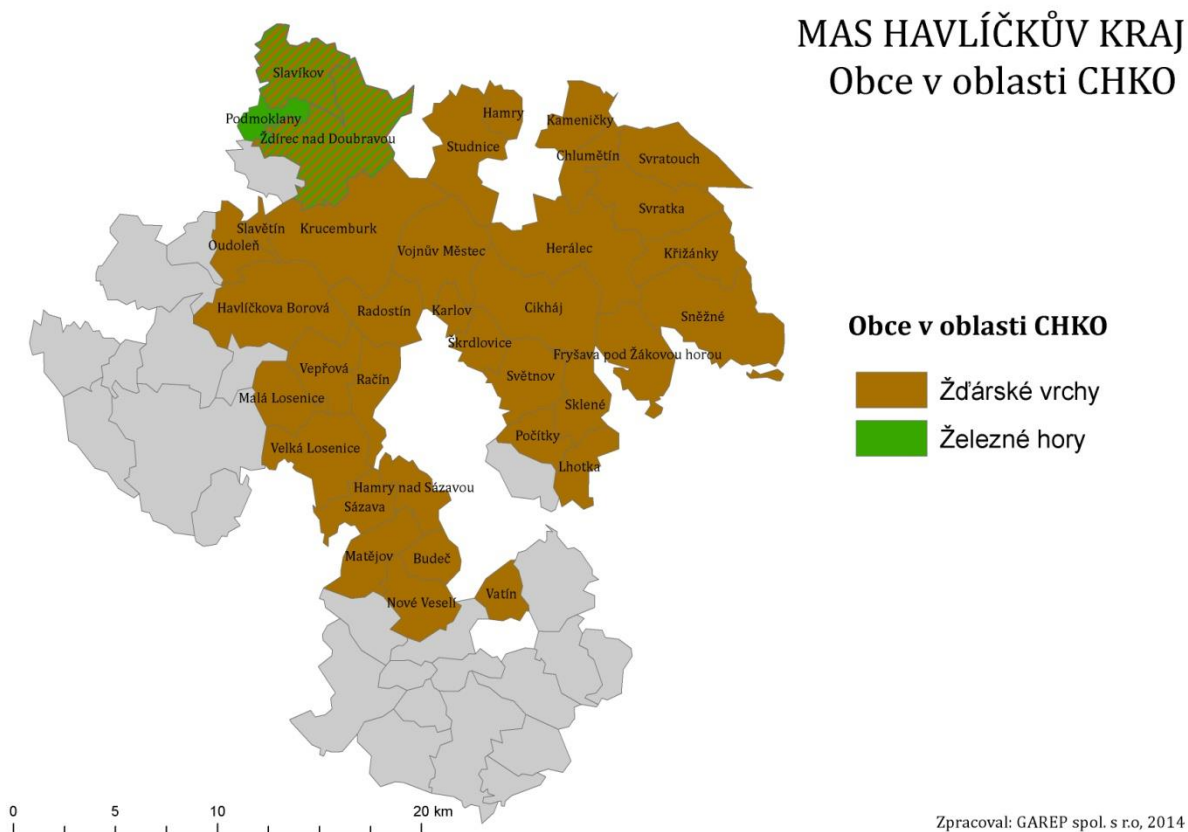
Ochrana životního prostředí

Na území MAS Havlíčkův kraj zasahují dvě velkoplošná chráněná území ČR. Jedná se o Chráněnou krajinnou oblast (CHKO) Žďárské vrchy, která pokrývá největší část území MAS, a o Chráněnou krajinnou oblast (CHKO) Železné hory. Na území MAS zasahuje CHKO Žďárské vrchy do katastrálního území těchto obcí: Budeč, Cikháj, Fryšava pod Žákovou horou, Hamry nad Sázavou, Hamry u Hlinska, Havlíčkova Borová, Herálec, Chlumětín, Kameničky, Karlov, Krucemburk, Křižánky, Lhotka, Malá Losenice, Matějov, Nové Veselí, Oudoleň, Počítky, Račín, Radostín, Sázava, Sklené, Slavětín, Slavíkov, Sněžné, Studnice, Světnov, Svratka, Svratouch,

Škrdlovice, Vatín, Velká Losenice, Vepřová, Vojnův Městec a Ždírec nad Doubravou. CHKO Železné hory zasahuje do katastrálního území obcí: Podmoklany, Slavíkov, Sobíňov a Ždírec nad Doubravou.

Jelikož převážná část území leží v CHKO, vyplývají z toho určitá omezení. Tato omezení se dotýkají zemědělců, na které jsou kladeny zvýšené ekologické nároky a mnohdy i zvýšené finanční nároky při rekonstrukcích budov apod. Určité omezení vnímají i lidé žijící v CHKO a to především z hlediska stavební činnosti, kdy ze strany CHKO dochází k usměrňování stavebního vývoje (sedlová střecha, sklon střechy atd.). Cílem je zachování celkového obrazu vesnice a venkovského prostoru, který byl po staletí prakticky neměnný a ve vazbách na krajinu a přírodu, a až v posledních letech se radikálně proměnil. Vývoj se odrazil především ve výstavbě a nevhodném situování velkokapacitních zemědělských objektů a výstavba obytných domů městského typu bez respektování života na venkově, které spočívá v rušení či devastování volných návesních porostů (ovocné sady, lipové aleje) a jejich nahrazování městskou zelení (jehličnany, netradiční rostliny, kůrování ploch apod.), v masivní výstavbě chat a rekreačních domků ve volné krajině atd.

Obrázek 14: Obce v oblasti CHKO

Zdroj: AOPK ČR, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

Území CHKO není od okolní krajiny morfologicky výrazněji odděleno, přechody do jiných morfologických celků jsou plynulé. Na ráz krajiny má vliv i lesní a zemědělské hospodářství, ale problémy ve vztahu ke krajinnému rázu může působit především výstavba, zejména průmyslové objekty a rozšiřování sídel. Značně mohou ovlivnit krajinný ráz výškové stavby, které se vzhledem k charakteru terénu uplatňují i v širších vztazích a dálkových pohledech. Problematické je posuzování drobnějších objektů (např. výstavba rodinných domů, drobných účelových staveb, přestavby a úpravy), které ovlivňují krajinný ráz v konkrétním plošně omezeném prostoru.

Celá oblast byla v průběhu dějin různě formována vlivem zásahu člověka, přesto se zde dochovaly jedinečné přírodní hodnoty. Oblast Žďárských vrchů má své typické a individuální vlastnosti, jedná se o regionální kulturní krajinu. Typickým krajinným prvkem jsou rulové skalní útvary vytvořené na zalesněných hřbetech Žďárských vrchů a mozaika rozptýlené dřevinné vegetace s remízky a kamenicemi v zemědělsky využívané krajině. Celé území dokresluje typické venkovské osídlení s prvky lidové architektury (centrální část CHKO – Krátká, Křižánky apod.).

Na území se rozkládají rozsáhlé přírodní komplexy, jedná se o maloplošná chráněná území (MZCHÚ), která zahrnují přírodní památky (PP Bílá skála, PP Brožova skála, PP Černá skála, PP Devět skal, PP Díly u Lhotky, PP Drátenická skála, PP Louky v Jeníkově, PP Malinská skála, PP Milovské perničky, PP Mlýnský potok a uhlíčky, PP Peperek, PP Rozštípená skála, PP Sklenské louky, PP Suché kopce, PP Tisůvka, PP U Tučkovy hájenky, PP Utopenec), přírodní rezervace (PR Branty, PR Čtyři palice, PR Olšina u Skleného, PR Ranská jezírka, PR Řeka, PR Štíří důl, PR Volákův kopec, PR Mokřadlo, PR Maršálka) a národní přírodní rezervace (NPR Dářko, NPR Radostínské rašeliniště, NPR Ransko, NPR Žákova hora).

Na území MAS se nachází 8 evropsky významných lokalit (EVL), zařazených do národního seznamu dle nařízení vlády č. 132/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů, jedná se o: Dářská rašeliniště (390,4 ha), Štíří důl – Řeka (92,6 ha), Žákova hora (39 ha), Ransko (263,9 ha), Dívka (27,8 ha), Staviště (3,4 ha), Údolí Chrudimky (3,4 ha), Babínský rybník (39,1 ha). Části lokalit Dářská rašeliniště, Ransko, Štíří důl – Řeka, Žákova hora se nachází v MZCHÚ, jejich ochrana je tak zčásti pokryt plány péče o MZCHÚ.

Významným historickým dokladem vývoje a vztahu našich předků ke stromům jsou některé dochované staré stromy, které byly pro svůj mimořádný význam vyhlášeny jako „památný

stromů“. Na území MAS je vyhlášeno celkem 20 samostatných památných stromů, 3 skupiny stromů a 4 aleje (viz Příloha č. 11).

Z pohledu NATURY 2000 se na území nenachází žádná ptačí oblast.

Základním rysem krajiny je celková otevřenost krajinné scény. Významné vyhlídkové body jako referenční místa vnímání obrazu krajiny a chápání krajinné scény oblasti jsou umístěny především do nevýrazných, avšak vyvýšených náhorních poloh. Především jde o vrcholové části kopců: prostor v okolí gotického kostela v Havlíčkově Borové, prostor v okolí Rosičky s rozhlednou, rozhled z přibyslavské věže, kopec nad Cibotínem, prostor u božích muk nad Českou Jablonnou atd.

Územní systém ekologické stability

Zachování krajinného rázu, zvýšení ekologické stability, zvýšení biodiverzity a snížení erozní ohroženosti jsou nezbytné pro zachování venkovského regionu.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je vzájemně propojená soustava menších i větších území s převahou přírodních a přírodě blízkých biotopů. Základními skladebnými částmi ÚSES jsou biocentra a biokoridory, které se na území MAS nacházejí. Tyto prvky svými přirozenými funkcemi a vlastnostmi přispívají ke zvyšování přírodní a estetické hodnoty krajiny.

Na území MAS se nacházejí nadregionální, regionální i lokální biocentra a biokoridory. Jedná se převážně o nefunkční biotopy, ÚSES navržený ovšem nerealizovaný.

Celé území Havlíčkova kraje je velice bohaté na přírodní památky a ochranné prvky. Téměř 50 % území pokrývají lesní komplexy, nachází se zde celá řada typických a chráněných a ohrožených druhů rostlin (Bledule jarní na Ranských jezírkách) a živočichů. Charakter krajiny je rozmanitý, tvořený skalnatými útvary (Přírodní památka Devět skal), či rašelinnými loukami. Rozmanitá skladba je částečně způsobena dřívější těžbou rud v určitých částech tohoto území, díky které v lesních ekosystémech začaly přirozeně vznikat mokřadní společenstva.

Tabulka 32: Nadregionální biocentra na území MAS Havlíčkův kraj

Nadregionální ÚSES	Název	Evidenční číslo	Rozloha
Nadregionální biocentrum	Žákova hora	NRBC 81	2358 ha
Nadregionální biocentrum	Dářko	NRBC 2009	803 ha
Nadregionální biocentrum	Polom	NRBC 60	40 ha
Nadregionální biocentrum	Lichnice	NRBC 59	1126 ha
Nadregionální biocentrum	Údolí Doubravy	NRBC 58	1024 ha

Zdroj: AOPK ČR

Tabulka 33: Regionální biocentra na území MAS Havlíčkův kraj

Regionální ÚSES	Název	Evidenční číslo	Rozloha
Regionální biocentrum	Žakovina	RBC 309	119 ha
Regionální biocentrum	Milovské perníčky + Meandry Svratky	RBC 3010, 311	219 ha
Regionální biocentrum	Hudecká skalka	RBC 312	65 ha
Regionální biocentrum	Pohledecká skála	RBC 313	65 ha
Regionální biocentrum	Čachnov	RBC 352	90 ha
Regionální biocentrum	Ransko	RBC 372	365 ha
Regionální biocentrum	Devět skal	RBC 393	105 ha
Regionální biocentrum	Štíří důl	RBC 714	21 ha
Regionální biocentrum	Babín	RBC 715	40 ha
Regionální biocentrum	Kladno	RBC 893	77 ha
Regionální biocentrum	Kameničky	RBC 900	407 ha
Regionální biocentrum	Niva Chrudimky u Trhové Kamenice	RBC 901	80 ha
Regionální biocentrum	Barchanec	RBC 902	56 ha
Regionální biocentrum	Peperek	RBC 1565	83 ha
Regionální biocentrum	Kamenný vrch	RBC 1566	65 ha
Regionální biocentrum	Suchý kopec	RBC 1741	43 ha
Regionální biocentrum	Samotín	RBC 1746	31 ha
Regionální biocentrum	Blatno	RBC 1747	35 ha
Regionální biocentrum	Pasecká skála	RBC 1953	50 ha
Regionální biocentrum	Karlštejn	RBC 9004	320 ha
Regionální biocentrum	Hudeč	RBC 1952	53,3 ha
Regionální biocentrum	Železné Horky	RBC 1568	70 940 ha

Zdroj: AOPK ČR

Tabulka 34: Nadregionální biokoridory na území MAS Havlíčkův kraj

Nadregionální ÚSES	Název	Evidenční číslo	Celková délka
Nadregionální biokoridor	Polom - Žákova hora	NRBK 76	12,80 km
Nadregionální biokoridor	Údolí Doubravy - K124 - Žákova hora	NRBK 125	25,2 km
Nadregionální biokoridor	Údolí Doubravy - K 125	NRBK 126	16,2 km
Nadregionální biokoridor	K 82 - K 127	NRBK 83	41 km
Nadregionální biokoridor	Žákova hora - Údolí Hodonínky	NRBK 127	44 km

Zdroj: AOPK ČR

Tabulka 35: Regionální biokoridory na území MAS Havlíčkův kraj

Regionální ÚSES	Název	Evidenční číslo
Regionální biokoridor	Železné Horky - Ransko (VPO – U223)	RBK 446
Regionální biokoridor	Stříbrné Hory – Železné Horky (VPO – U224)	RBK 447

Zdroj: AOPK ČR

Ekologická stabilita území se pohybuje kolem hodnoty 1,94⁵, což vypovídá o krajině vcelku vyvážené, s dochovanými přírodními strukturami, která nevyžaduje vysoké vklady dodatečné energie a nepotřebuje vysoké technické zásahy. Hodnota ekologické stability za území celého Kraje Vysočina je obdobná, pohybuje se okolo čísla 1,08.

Z hlediska dnes běžných a převažujících forem hospodaření v krajině je pozornost ochrany přírody věnována zejména jednotlivým vybraným lokalitám nelesního charakteru. Z tohoto pohledu je třeba konstatovat, že situace negativně vyvíjí tlak na výstavbu ve volné krajině, narušující jak krajinný ráz, tak cenné i biotopy. Negativně se též v krajině projevuje přetrvávající snaha o intenzivní produkční využití půdy na zorněných katastrech se všemi nepříznivými důsledky - erozní splachy, zvýšené užívání umělých hnojiv a ochranných chemických přípravků, dále využití ploch pěstováním stejnorodých polních kultur (zejména pěstování kukuřice). Dalším přibývajícím problémem nejen na území MAS je invazní rozšiřování některých druhů rostlin (křídlatka, bolševník, netykavka apod.). Alarmující je přemnožení některých druhů živočichů, především na dolním toku Sázavy se potýkají s výskytem bobra a nutrie.

Stav životního prostředí (celkový stupeň narušenosti krajiny lidskou činností, kvality vody a ovzduší, rozmanitost flory a fauny) je dobrý. Jedná se o území bez výrazných ekologických zátěží. Dobrý stav životního prostředí vyplývá i ze skutečnosti, že se zde nachází dvě zvláště chráněná krajinná území (CHKO Žďárské vrchy, CHKO Železné hory). Dobrý stav životního prostředí je velice dobrou devizou pro další rozvoj cestovního ruchu.

Díky četnějšímu výskytu povodní plní důležitou vodohospodářskou funkci rybníky na území MAS, které představují nezastupitelný stabilizační a regulační faktor.

Na současný vzhled krajiny má obrovský vliv lidská činnost – lesní hospodářství a zemědělství. Současný způsob zemědělství způsobený zřejmě špatnou ekonomickou situací (zemědělci = „ekologové z ekonomických důvodů“) způsobuje vodní erozi a kontaminuje chemickými látkami zásoby podzemních a povrchových vod. Z hlediska ochrany přírody a zachování harmonické rozmanitosti kulturní krajiny je tedy úpadek zemědělství jako takového nežádoucí a je třeba jej podporovat.

⁵ Koeficient ekologické stability (KES) = poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních (labilních).

2.1.9 Veřejná správa

Správní příslušnost obcí

Území MAS Havlíčkův kraj zasahuje do správní příslušnosti pěti velkých měst. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Žďár nad Sázavou spadá 37 obcí (více než polovina všech obcí), do ORP Havlíčkův Brod spadá 9 obcí, do ORP Chotěboř 8 obcí, do ORP Hlinsko 4 obce a 3 obce spadají do ORP Nové Město na Moravě. Vzhledem k populační velikosti obcí nemá většina obecních úřadů matriku. Vlastní matriku má pouze 9 obcí (Bohdalov, Herálec, Krucemburk, Nové Veselí, Přibyslav, Radostín nad Oslavou, Sněžné, Svratka, Ždírec nad Doubravou). Územní pracoviště Finančního úřadu se nachází ve městech Chotěboř, Havlíčkův Brod, Hlinsko a Žďár nad Sázavou – obce spadají pod finanční úřad dle svého ORP, pouze Fryšava pod Žákovou horou, Křižánky a Sněžné spadají finančním úřadem pod Žďár nad Sázavou. Územní pracoviště pro jednotlivé obce se nachází ve Žďáře nad Sázavou (37 obcí), Havlíčkův Brod (2 obce), Nové Město na Moravě (3 obce), Hlinsko (4 obce), Přibyslav (9 obcí) a Ždírec nad Doubravou (6 obcí). Správní příslušnost k jednotlivým institucím dokládá Příloha č. 12.

Obecní rozhlas, zpravodaj/občasník

Pro občany obcí je velmi důležitá dostupnost k informacím o dění v obci. Nejvíce obcí (55) využívá přenos informací prostřednictvím místního rozhlasu. Obecní rozhlas nemají obce Dlouhá Ves, Hamry, Modlíkov, Sklené. V obcích je nejvíce rozšířen drátový rozhlas (33 obcí). V mnoha obcích již obecní rozhlas prošel rekonstrukcí na podobu bezdrátového rozhlasu (18 obcí). Ve 4 obcích je využívána i kombinovaná forma obecního rozhlasu (Bohdalov, Jitkov, Pohled, Sněžné). V posledních letech však obce začaly využívat i informování občanů prostřednictvím informačních SMS zpráv, které rozesílají jednotlivé obecní úřady. Informační rozhlasové SMS zprávy poskytují svým občanům obce Sobíňov, Velká Losenice, Havlíčkova Borová, Žižkovo Pole a Ždírec nad Doubravou. Obec Fryšava pod Žákovou horou a Škrdlovice plánují tuto službu v budoucnosti zavést.

Informace o dění v obci se k občanům dostávají také v podobě obecního zpravodaje/občasníku, který obce vydávají. Téměř polovina obcí MAS Havlíčkův kraj vydává svůj vlastní zpravodaj (27 obcí). Obce Přibyslav a Svratouch vydávají dva zpravodaje. Dvanáct obcí nevydává svůj vlastní obecní zpravodaj, ale přispívá do zpravodaje Novinky (vydává

redakce Týdeník mlejn, sídlí ve Žďáře nad Sázavou), ve kterém má každá obec dispozici k pronajmutí 2 – 3 stran.

Obec Přibyslav má své vlastní kabelové vysílání, které však není dostupné ve všech místních částech obce. Kabelové vysílání lze sledovat i na internetových stránkách.

Tabulka 36: Informovanost v jednotlivých obcích MAS Havlíčkův kraj

Region	Obecní rozhlas				Občasník/ zpravodaj	Kabelová TV
	Drátový	Bezdrátový	Kombinovaný	SMS		
Přibyslavsko	6	5	1	3	9	1
Pooslaví	13	4	1	x	6	x
Žďárské vrchy	8	5	1	x	6	x
Ždírecko	6	4	1	2	6	x
Mas Havlíčkův kraj	33	18	4	5	27	1

Zdroj: vlastní šetření

Z hlediska informovanosti veřejnosti o aktuálním dění v obci jsou podstatným informačním zdrojem internetové stránky obcí. Téměř všechny obce mají internetové stránky obce, kromě obce Karlov a Kotlasy (chybí vlastní internetové stránky obce, ale informace o jejich obci jsou dostupné na internetových stránkách Města a obce online). Celkový přehled informovanosti v jednotlivých obcích je uveden v Příloze č. 13.

Bezpečnost

Území MAS Havlíčkův kraj spadá do 5 obvodních oddělení Policie ČR (OOP), a to: Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Hlinsko v Čechách, Nové Město na Moravě a Chotěboř. Na území MAS zřizuje městskou/obecní policii pouze město Přibyslav. Z hlediska bezpečnosti jsou největším ohrožením trestné činy. V Tabulce 37 je uveden stav kriminality v roce 2013 ve struktuře dle těchto oddělení.

Index kriminality (Index kriminality umožňuje porovnání území. Je to počet trestných činů na 10 000 obyvatel za zvolené období.) se v roce 2013 v jednotlivých obvodních částech území MAS pohybovala od 110,3 v území OOP Nové Město na Moravě a 192,5 v OOP Žďár nad Sázavou (v OOP Žďár nad Sázavou byl zaznamenán nejvyšší počet násilných činů). Jde o hodnoty, které jsou pod průměrem Kraje Vysočina (171,1) a Pardubického kraje (171); hodnoty OOP Žďár nad Sázavou a OOP Havlíčkův Brod jsou nad průměrem obou krajů.

V porovnání s průměrem České republiky (306,4) se jedná o hodnoty hluboko pod jejím průměrem.

Tabulka 37: Stav kriminality na území MAS Havlíčkův kraj za rok 2013

Název územní jednotky	Počet trestných činů		Index kriminality*	Počet objasněných případů	Objasněnost v %
	celkem	z toho počet násilných trestných činů			
OOP Chotěboř	424	23	143,5	210	50
OOP Havlíčkův Brod	789	56	172,6	381	48
OOP Žďár nad Sázavou	774	70	192,5	428	55
OOP Hlinsko	259	11	126,3	140	54
OOP Nové Město na Moravě	250	20	110,3	138	55
Kraj Vysočina	8761	642	171,1	4641	53
Pardubický kraj	9092	566	171	4805	53
Česká republika	325366	18689	306,4	129181	40

* Index kriminality - Index kriminality umožňuje porovnání území. Je to počet trestných činů na 10 000 obyvatel za zvolené období.

Zdroj: www.mapakriminality.cz

Nejčastějšími přestupky na území MAS jsou přestupky proti plynulosti a bezpečnosti silničního provozu, jejichž počet je zvyšován přítomností silnic I/19, I/34 a I/37, které přes území MAS procházejí a na základě celostátního sčítání dopravy z roku 2010 organizované Ředitelstvím silnic a dálnic patří k nejvytíženějším komunikacím v regionu. Na těchto silnicích dochází především k překračování povolené rychlosti, která přispívá k vyšší dopravní nehodovosti.

Tabulka 38: Dopravně nebezpečná místa na území MAS

Obec	Specifikace problémových míst
Hamry nad Sázavou	Silnice I/19 prochází obcí. Chybí chodníky pro chodce.
Ostrov nad Oslavou	Silnice I/37 prochází obcí. Chybí zde přechody pro chodce.
Sobíňov	Silnice II/345 v severní části obce. Chybí přechod pro chodce, část chodníku.
Vatín	Silnice I/37 procházející obcí. Chybí přechod pro chodce.
Ždírec nad Doubravou	Silnice I/34 a I/37 procházející obcí. Chybí přechody pro chodce. Nebezpečná křižovatka U Lázníčků (křižovatka I/34 a I/37)

Zdroj: *dotazníkové šetření v obcích*

Jednotliví starostové ve svých obcích na území MAS také identifikovali dopravně nebezpečná místa. Jedná se především o obce, ve kterých byly zrušeny přechody pro chodce a v současné době zde chybí, ale i chybějící chodníky podél nebezpečných silnic, napojení místních

komunikací po místa se špatnou viditelností, nebezpečné křižovatky, apod. Z hlediska dopravní bezpečnosti je rizikový i technický stav místních komunikací a účelových komunikací v obcích.

O dění v obci jsou obyvatelé dobře informováni v podobě obecních rozhlasů a místních zpravodajů. V posledních letech několik obcí začalo využívat nahrazovat obecní rozhlas i SMS informačními zprávami obcí, které vyhovují především starším lidem a pracovním zatíženým občanům.

Bezpečnost na území MAS Havlíčkův kraj je dobrá, což dokládá i hodnota indexu kriminality, která je nižší než v Kraji Vysočina, Pardubickém kraji a hluboko pod hodnotou České republiky. Z hlediska bezpečnosti je problém s dopravní nehodovostí na silnicích I. třídy, které územím procházejí. Pro zvýšení bezpečnosti v MAS je důležité odstranění dopravně nebezpečných míst v obcích.

2.2 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

2.2.1 Koordinace a řízení rozvoje

Rozvojový potenciál území je těsně spjat s regionálním rozvojem a jeho nástroji. Klíčovým nástrojem rozvoje jsou strategické dokumenty, tedy rozvojové koncepce, programy, územně plánovací dokumentace (dále jen „ÚPD“) apod. Většina obcí na území MAS takovýto strategický dokument nevlastní, výjimku tvoří obce, které vlastní dokument typu Program obnovy vesnice, který je však značně zastaralý (Kameničky, Stříbrné Hory, Svratouch). Většina obcí se řídí rozpočtovým výhledem s rozpisem plánovaných aktivit a projektu na období čtyř let. Jedná se tak o dokument, jehož obsah a využití je velice stručné. Úplný přehled strategických dokumentů jednotlivých obcí MAS je přílohou tohoto dokumentu – Příloha č. 14.

Tabulka 39: Přehled strategických dokumentů včetně ÚPD

Region	Počet obcí	Program obnovy vesnice	ÚPD	Vlastní strategický dokument obce	Strategický dokument v rámci členství v DSO
Ždírecko	12	1	12	0	4
Přibyslavsko	16	1	16	2	15
Pooslaví	18	0	18	5	0
Žďárské vrchy	15	1	15	3	6
MAS Havlíčkův kraj	61	3	61	10	25

Zdroj: vlastní šetření

Hlavním dokumentem všech obcí je územní plán obce, který mají všechny obce na území MAS. Stav územního plánování je velice dobrý. Většina obcí má územní plán nový či po změně dle nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb.

Jedním z klíčových faktorů pro rozvoj venkova jsou komplexní pozemkové úpravy (dále jen „KPÚ“), které představují komplexní řešení stavu krajiny a životního prostředí. Pozemkové úpravy jsou v podstatě jediným nástrojem k obnovení a ujednocení krajiny, významně zvyšují trvale udržitelný rozvoj území.

Tabulka 40: Stav realizace KPÚ na území MAS Havlíčkův kraj

Území	Počet obcí			
	celkem	s KPÚ	se zahájeným KPÚ	bez KPÚ
Ždírecko	12	1	2	9
Přibyslavsko	16	2	5	9
Pooslaví	18	3	2	13
Žďárské vrchy	15	0	1	14
MAS Havlíčkův kraj	61	6	10	45

Zdroj: Portál eAGRI.cz

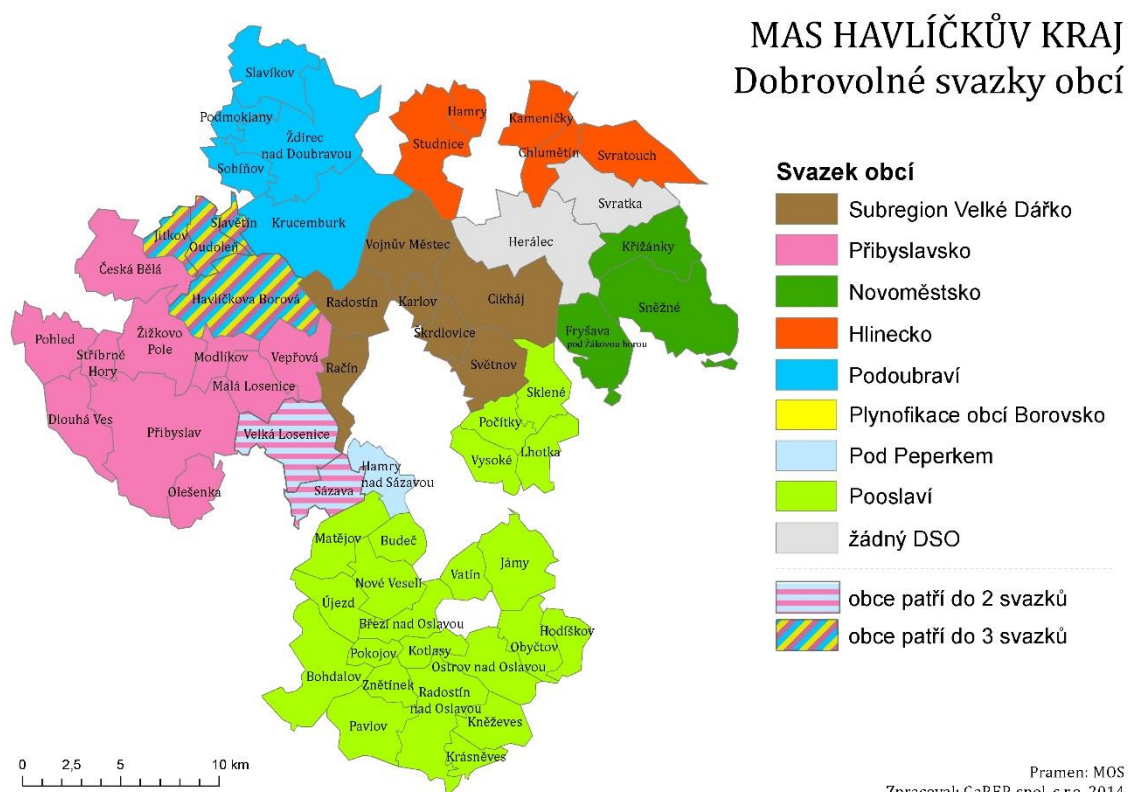
KPÚ má zpracováno 6 obcí (10 %) a v dalších 10 obcích je KPÚ zahájeno. Převážná část obcí (45 obcí, tj. 74 %) však komplexní pozemkové úpravy vůbec nemá. Jedná se hlavně o obce ve Žďárských vrších, kde KPÚ nemá žádná obec. Největší skupinu tak tvoří obce, které čekají na zahájení KPÚ (16 %). Podrobnosti ke stavu KPÚ jsou uvedeny v Příloze č. 15.

2.2.2 Spolupráce v rámci území a vnější vztahy

Území MAS je z hlediska spolupráce v rámci území rozděleno do šesti obecních svazků, přičemž některé obce jsou členy více svazků a některé nespádají ani do jednoho ze svazků (36 obcí). Na území MAS pracují svazky: DSO Subregion Velké Dářko, Svazek obcí Přibyslavsko, Svazek obcí, plynofikace obcí Borovsko, Svazek obcí mikroregionu Novoměstsko, Sdružení obcí mikroregionu obcí Hlinecko, Svazek obcí Pod Peperkem, Svazek obcí Podoubraví a Svazek obcí Pooslaví. Mezi neaktivnější svazky v území MAS patří zejména DSO Subregion Velké Dářko a Sdružení obcí mikroregionu obcí Hlinecko.

Více než polovina obecních svazků působících na území MAS Havlíčkův kraj má zpracovaný svůj strategický dokument, z převážné části se však jedná o dokumenty zastaralé. Nejaktuálnější datum má DSO Subregion Velké Dářko.

Obrázek 15: Dobrovolné svazky obcí na území MAS Havlíčkův kraj

Zdroj: vlastní šetření, zpracoval GaREP, spol. s r.o.

Svazky obcí hrají v území MAS klíčovou roli. Je to výborná forma spolupráce, která má význam pro více obcí, protože záměry obcí přesahují území jedné obce. Obce často vstupují do svazků hlavně z finančních důvodů, neboť malé obce nemají dostatek finančních prostředků, aby mohly dostát svým povinnostem, které jim ukládá zákon. Jedná se hlavně o povinnosti zabezpečit veřejné statky a služby pro své obyvatele. Na realizaci řady záměrů (plynifikace, kanalizace apod.) tak obce efektivně spolupracují formou meziobecní spolupráce.

Spolupráce je významným vztahem ve všech oblastech lidské společnosti. Umožňuje snadněji a účinněji dosáhnout potřebných výsledků a v řadě případů není možné cíle bez spolupráce dosáhnout vůbec. Regionální politika, která usiluje o snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a zabezpečuje jejich harmonický rozvoj, vyžaduje i nutnost spolupráce obcí.

Fenomén spolupráce obcí se tak stává důležitým faktorem rozvoje a většinou se předpokládá, že k rozvoji přispívá taková spolupráce, která je účelná a efektivní a má pozitivní dopad na rozvoj daného území. Jde o hledání vhodných zdrojů vnitřních i vnějších. Nejvíce chybí vlastní zdroje, a to jak personální, tak i materiální a zejména finanční.

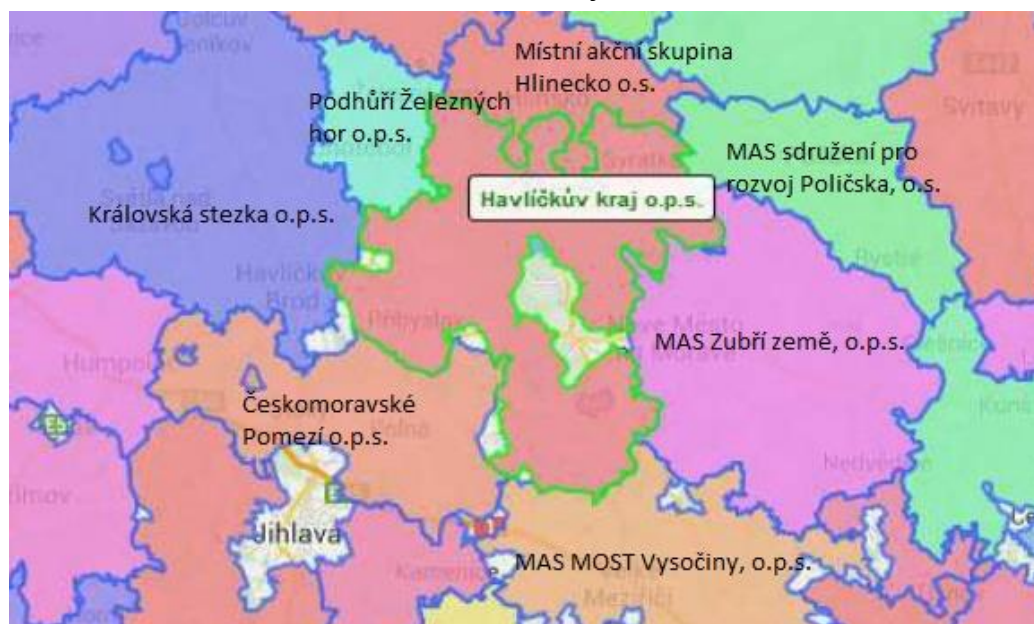
Tabulka 41: Přehled dobrovolných obecních svazků na území MAS včetně strategického dokumentu

	Název dokumentu	Rok vyhotovení	Zpracovatel
DSO Subregion Velké Dářko	STRATEGIE ROZVOJE SUBREGIONU VELKÉ DÁŘKO	2013	Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o.
Svazek obcí Příbyslavsko	INTEGROVANÁ ROZVOJOVÁ STRATEGIE MIKROREGIONU PŘIBYSLAVSKO	2001	URBANISTICKÉ STŘEDISKO JIHLAVA, spol. s r. o.
Svazek obcí, plynofikace obcí Borovsko	Rozvojová strategie mikroregionu Borovsko (aktualizováno Doplněkem)	2005 (2010)	REGIO, projektový ateliér s.r.o. (Doplněk - Svazek)
Svazek obcí mikroregionu Novoměstsko	Program rozvoje mikroregionu Novoměstsko	2001	Garep spol. s r.o., Brno
Sdružení obcí mikroregionu obcí Hlinecko	Koncepce rozvoje mikroregionu Hlinecko - aktualizace	2010	VN KONZULT, s.r.o., Lázně Bohdaneč
Svazek obcí Podoubraví	Strategický plán rozvoje Podoubraví (aktualizace)	2000 (2004)	Svazek obcí Podoubraví
Svazek obcí Pooslaví	X	X	X
Svazek obcí Pod Peperkem	X	X	X

Zdroj: vlastní šetření

MAS Havlíčkův kraj sousedí se 7 dalšími místními akčními skupinami. Na severu s Místní akční skupinou Hlinecko o. s., na západě s MAS Podhůří Železných hor o. p. s. a Královskou stezkou o. p. s., na jihu s MAS Českomoravské Pomezí o. p. s. a MAS MOST Vysočiny, o. p. s. a na východě s MAS Zubří země, o. p. s. a MAS Sdružení pro rozvoj Poličska, o. s.

Obr. 16: MAS sousedící s MAS Havlíčkův kraj

Zdroj: Mapa území NS MAS ČR - vlastní zpracování

2.2.3 Rozvojová území

Na území MAS můžeme rozlišit následující kategorie rozvojových území s rozvojovým potenciálem širšího (nadobecního) významu:

Území se zvýšeným ekonomickým potenciálem

- rozvojová osa kolem silnice I/37, součástí tzv. páteřní sítě Kraje Vysočina
- rozvojová osa I/34 je důležitou spojnicí procházející celým západním územím MAS a je páteřní komunikací pro Žďácko a Přibyslavsko, napojení komunikace II/345
- Rozvojová osa kolem železniční trati Českých drah - č. 250 Havlíčkův Brod - Křižanov - Brno – Břeclav (prochází 8 obcemi v jihozápadní části regionu) a železniční trať č. 238 Pardubice – Havlíčkův Brod, trať je v celé své délce součástí celostátní dráhy – prochází obcemi v severní části regionu

Území s potenciálem cestovního ruchu

- Obce v CHKO Žďárské vrchy a Železné hory
- Obce s významnými kulturními a přírodními památkami a chráněnými objekty
- Památkové zóny v jednotlivých obcích
- Obce s tradiční masopustní obchůzkou – památka UNESCO
- Rekreační oblast Velké Dářko

2.2.4 Rozvojové kapacity

- Lidský potenciál pro činnost MAS – zhodnocení zájmu členů MAS a dalších osob o zapojení do činnosti MAS
- Finanční hospodaření MAS – zhodnocení finančních zdrojů v posledních letech (např. zda se daří se využívat vícezdrojové financování) a zhodnocení struktury výdajů
- Zhodnocení aktivity NNO a podnikatelů při zapojení se do rozvojových aktivit MAS a při předkládání projektů do výzev MAS

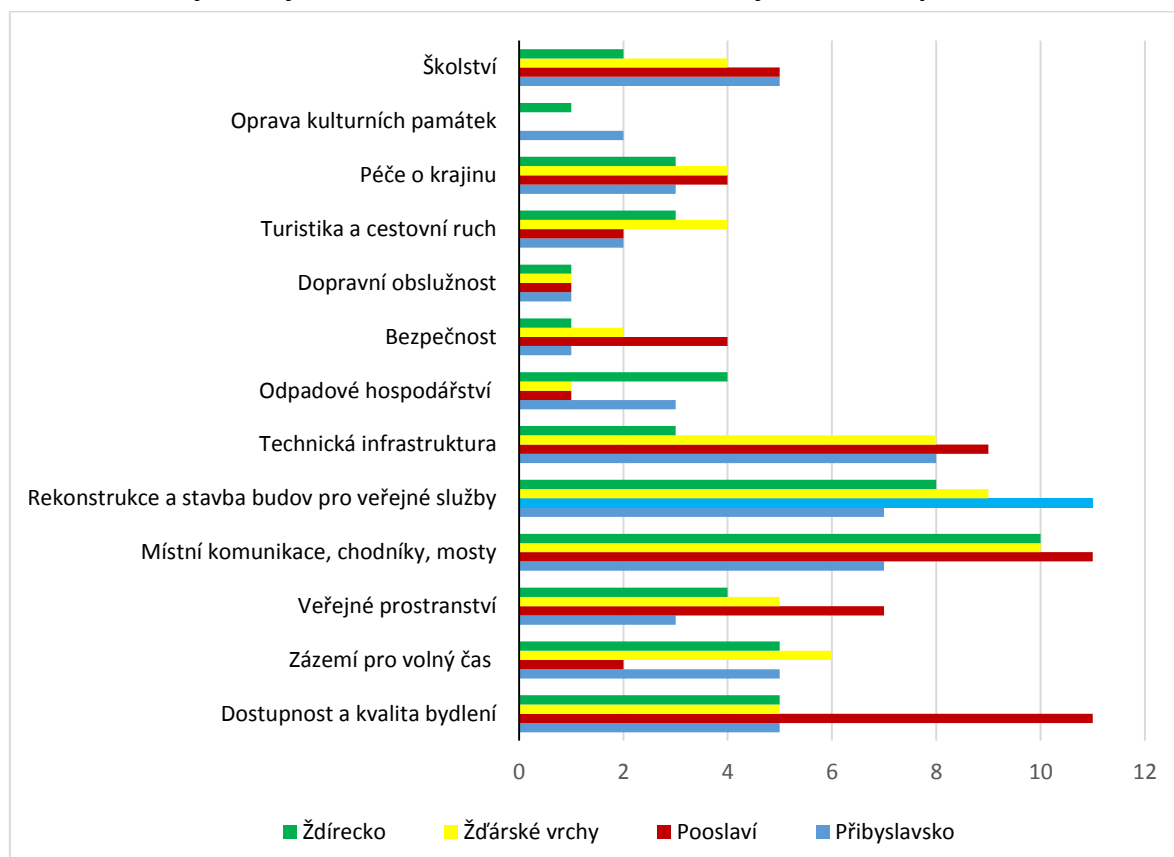
Doplňme později

2.3 Analýza problémů a potřeb

V analýze problémů a potřeb jsou zmíněna jednotlivá témata, problémy i konkrétní potřeby, které je třeba v rámci území MAS řešit. Veškeré uvedené priority rozvoje vycházejí z terénních šetření v jednotlivých obcích, z kulatých stolů, ze společných diskusí a také z dotazníkových šetření, které na území probíhala.

Tato analýza je důležitým podkladem pro část strategickou, neboť mapuje problémy (témata), které jsou aktéři z území ochotni řešit v období 2014 -2020.

Graf 6: Priority rozvoje obcí na území MAS Havlíčkův kraj dle názoru představitelů

Zdroj: vlastní šetření

Představitelé obcí území MAS Havlíčkův kraj jako hlavní rozvojovou prioritu vidí rekonstrukci místních komunikací, mostů a odstranění dopravně nebezpečných míst zřízením chodníků a přechodů pro chodce v obcích. Dále také prioritu výstavba a rekonstrukce budov sloužících veřejným službám (př. výstavba či přístavba DPS, rekonstrukce obecního úřadu, kulturního domu, knihovny, zdravotního střediska, rekonstrukce hasičské zbrojnice, apod.). Mezi další důležité priority pro většinu obcí patří zajištění a zlepšení technické infrastruktury v jednotlivých obcích (př. zbudování ČOV, oprava kanalizace a vodovodu, zajištění dostatečné plynofikace v obcích, rekonstrukce veřejného osvětlení). Obce, v dílčí části Pooslaví, jako jednu z hlavních rozvojových priorit shledávají zajištění a poskytnutí dostupnosti a kvality bydlení. Jako další podstatné priority obce uvádějí rekonstrukci veřejného prostranství a péči o krajinu (př. odbahnění rybníků), rekonstrukce školských zařízení, výstavbu a rekonstrukce zázemí pro volnočasové aktivity.

Představitelé obcí jako hlavní bariéru v rozvoji obcí vidí nedostatek pracovních příležitostí a nedostatek dopravních spojů. Jednou z významných bariér v rozvoji obce zdůraznily i špatnou finanční situaci obcí.

Hlavní potřeby/problémy vyplývající ze socioekonomické analýzy:

- Nedostatečný počet zázemí pro volnočasové aktivity především pro mladistvé, který je na území relativně vyšší podíl oproti vyšším uzemním celkům
- Zvyšující se nároky na infrastrukturu ve spojitosti s rostoucím počtem obyvatel
- Špatný stav budov MŠ a ZŠ, nenaplněné kapacity ZŠ
- Nedostatečné pokrytí sociální péčí, nízké povědomí občanů o sociálních službách, nízký počet sociálních bytů a nedostatečný počet bytů startovacích
- Špatná dostupnost lékařské péče z hlediska nedostatečného počtu dopravních spojů, chybějící léčebné zařízení pro zdravotně postižené
- Nedostatečné vybavení služeb denní potřeby v jednotlivých obcích
- Výstavba a rekonstrukce kanalizací, vodovodů, plynovodů a ČOV
- Opravy místních komunikací, chodníků, a dopravně nebezpečných míst v obcích
- Nedostatek pracovních příležitostí na území MAS, nevhodná vzdělanostní struktura pro místní trh práce
- Vodní eroze a kontaminace podzemních a povrchových vod v důsledku špatného hospodaření na půdě
- Invazivní rozšiřování některých nežádoucích druhů rostlin a živočichů
- Nedostatečné vybavení koncepčními dokumenty na úrovni obcí

Hlavní rozvojová témata a potřeby obyvatel (dle šetření názorů):

- Vyšší aktivita občanů
- Školství
- Kvalitnější dopravní obslužnost
- Zázemí pro volný čas
- Zvýšení bezpečnosti v obcích
- Zlepšení kvality místních komunikací
- Zlepšení stavu budov pro veřejné služby a samotné posílení veřejných služeb
- Lepší cyklistická infrastruktura

Hlavní potřeby neziskových organizací:

- Výstavba a rekonstrukce prostor (zázemí) pro jejich činnost
- Vybavení a zajištění technických pomůcek pro jejich činnost
- Pomoc obcí s jejich propagací a akcemi pořádanými v jednotlivých obcích
- Podpora pravidelných aktivit (akce, nabízené služby)

Hlavní potřeby podnikatelů:

- Zlepšení dopravní obslužnosti
- Zajištění většího počtu prostor pro podnikání (průmyslové zóny)
- Modernizace zařízení a technologií

Z diskuze občanů a dalších aktérů na 6 kulatých stolech v jednotlivých částech MAS vyplynuly následující potřeby a problémy:

- Nedostatečný počet dopravních spojů
- Nedostatek stavebních parcel pro výstavbu rodinných domů
- Nedostatečný počet pracovních příležitostí v místě bydliště
- Nízká kapacita pečovatelských domů, chybí domy pokojného stáří, startovací byty
- Nedostatek veřejných služeb v obcích – DPS, lékaři, potraviny
- Špatný stav místních komunikací a chodníků, nedostatečná síť cyklostezek na území MAS
- Nízký počet prostor pro sportovní vyžití
- Problémy stavu krajiny – vodní eroze, monokulturní pěstování rostlin, kontaminace povrchové a podzemní vody chemickými látkami
- Nedostatečná podpora mladých rodin s dětmi
- Špatný stav obecních budov a veřejného prostranství
- Špatný stav autobusových zastávek
- Špatné mezilidské vztahy

2.4 SWOT analýza

V rámci kulatých stolů byla sestavena následující SWOT analýza, ve které byly definovány silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby v území MAS Havlíčkův kraj.

S – silné stránky
1. Čisté životní prostředí
2. Území vhodné pro turistiku a cykloturistiku
3. Atraktivní krajinný ráz
4. Bohatý spolkový život
5. Vysoká zalesněnost
6. Vysoká zaměstnanost
7. Udržovaný bytový fond
8. Probíhá udržování a obnova tradic
9. Fenomén lidové architektury (obnova a zachování lidové architektury)
10. Zachování tradičního modelu rodiny
11. Volnočasové aktivity
12. CHKO/památková zóna (zajímavost území/objektu daná tímto statutem)
13. Velký počet malotřídek

W – slabé stránky
1. Nízká aktivita až nezájem ze strany občanů
2. Nedůstojné prostředí zemědělských podniků
3. Nedostačující zázemí pro volnočasové aktivity
4. Relativně nízká průměrná mzda
5. Stárnutí obyvatel v území
6. Vyšší ceny potravin
7. Vyšší náklady na dopravu
8. Vysoké náklady na zajištění školství
9. Nedostatečné prostředky na mimoškolní aktivity dětí
10. Nízká dostupnost, nezájem a nevědomost o sociálních a zdravotních službách v obcích
11. Chátrající kulturní/duchovní památky a drobné sakrální stavby

12. Chybějící kanalizace a čistírny odpadních vod
13. Nedostatečná dopravní obslužnost o víkendech
14. Nerespektování pravidel chování v CHKO ze strany návštěvníků
15. Rozšiřování patologických jevů (drogy, alkoholismus)

O – příležitosti

1. Využití nabídky dotačních prostředků z národní a zejména z evropské úrovně v období 2014–2020 zejména pro oživení a rozvoj místních kulturních tradic, k posílení pocitu sounáležitosti místních obyvatel, pro podporu místních produktů a pro další oblasti
2. Získání finančních prostředků pro kulturní památky a jejich využití k propagaci regionu
3. Zájem podnikatelů o sociální podnikání
4. Zvýšení zájmu o turistiku a agroturistiku
5. Dotační možnosti pro lepší využití přirozeného potenciálu území a vybudování kvalitních sociálních služeb
6. Ochota občanů zapojit se do rozvoje a tvorby aktivit v oblasti trávení volného času

T – hrozby

1. Nedostatek finančních prostředků z důvodu nevhodného rozpočtového určení daní a nastavení státní dotační politiky
2. Omezení dopravních spojů
3. Vysoká administrativní zátěž pro samosprávy a podnikatele i v souvislosti se získáváním národních a evropských dotací
4. Nízká podpora státu
5. Malá přizpůsobivost dotačních titulů skutečným potřebám
6. Rušení pošt v malých obcích
7. Zhoršování stavu stávající infrastruktury v důsledku nedostatku dotačních prostředků
8. Konkurence větších měst na trhu práce (odliv mladých lidí s vyšším vzděláním do větších měst)

3. STRATEGICKÁ ČÁST

3.1 Vize, mise a strategické cíle

Dlouhodobá vize zachycuje představu o tom, kam by měl rozvoj MAS směřovat, jak by MAS měla v budoucnu vypadat. V úvodní pasáži vize jsou stručně zachycena pomocí klíčových slov hlavní podstata vize. Jednotlivé oblasti vize jsou potom rozvinuty do podoby uchopitelné všemi aktéry a především do podoby, z níž logicky vyplývají jednotlivé cíle integrované strategie MAS.

Mise zachycuje poslání MAS, celkovou filozofii činnosti MAS a principy, na nichž bude rozvoj MAS postaven.

Strategický cíl formuluje hlavní mezníky celkového rozvoje MAS, tj. celkové dopady realizace všech rozvojových činností.

Vize MAS 2020

Havlíčkův kraj je rozvíjejícím se regionem partnerství a spolupráce s dostatkem udržitelných pracovních míst a s výjimečným krajinným rázem. Na území existují kvalitní služby a panuje zde čilý komunitní život, díky čemuž zde žijí spokojení občané.

Rozvíjející se region partnerství a spolupráce

MAS Havlíčkův kraj je dostupný, dosažitelný, transparentní, ochoten se podílet na vytváření hodnot společně s partnery a zainteresovanými stranami. Region propaguje své území směrem navenek pro přilákání návštěvníků, nových obyvatel a podnikatelů. V regionu funguje spolupráce a informovanost mezi aktéry napříč zájmovými skupinami uvnitř regionu. MAS také spolupracuje s okolními MAS a DSO. V regionu funguje řízený rozvoj prostřednictvím programů rozvoje obcí a této SCLLD.

Dostatek udržitelných pracovních míst

V regionu působí silně zakotvené firmy, kterým jsou vytvářeny podmínky pro jejich další rozvoj. Daří se zaměstnávat i znevýhodněné občany. Region podporuje opatření, která láká nové podnikatele. Jsou nabízeny plochy pro podnikání a umožňuje se snadněji využít bývalých areálů zemědělských družstev, lihovarů a dalších brownfieldů. Prostřednictvím místních trhů a vytváření sítí v území vzkvétají tradiční místní řemesla, produkty a služby.

Výjimečný krajinný ráz

Na území MAS se za minulá staletí podařilo vytvořit kulturní krajinu, která je v harmonii s místními přírodními prvky a osídlením. Malebný krajinný ráz, který do území láká umělce a návštěvníky a vytváří zázemí pro spokojený život obyvatel, je nutné zachovat. Region vytváří podmínky pro šetrné zemědělství a lesnictví. Pečuje o ochranu přírody a estetičnost místních staveb a památek.

Spokojení občané

V regionu panuje komunitní život, který je podněcován. V regionu je dostatek volnočasových aktivit a příležitostí k setkávání se především pro mladé. V území jsou nabízeny dostatečné služby, aby obyvatelé neměli důvod vyjíždět nebo se stěhovat za hranice regionu.

Havlíčkův kraj – region příležitostí pro spokojený život

Mise MAS

MAS Havlíčkův kraj vznikla za účelem rozvoje svého území, k její myšlence se postupně přidaly další obce. Účelem strategie MAS je všestranně podporovat rozvoj území, definovat hlavní směry rozvoje a konkrétní kroky, které v návrhovém období strategie napomohou k zlepšení socioekonomické situace a trvale udržitelnému rozvoji.

Misí a posláním Místní akční skupiny Havlíčkův kraj a její strategie, na níž bude rozvoj postaven pro následující roky, je:

„Vytvořit podmínky a příležitosti pro lidi a krajinu, aby mohli vlastními silami uspokojit své potřeby a rozvíjet místo, kde žijí.“

Mise se bude opírat o následující principy rozvoje, naplňování mise a principů rozvoje MAS Havlíčkův kraj přispěje k naplnění vize:

Partnerství a spolupráce

MAS je dostupná, dosažitelná, transparentní, ochotná se podílet na vytváření hodnot společně s partnery a zainteresovanými stranami. **Rozvoj a podpora partnerství** mezi aktéry v území je klíčovým principem. Napomoci tomu má i princip pravidelné **komunikace** s aktéry a s veřejností, stejně jako jejich **koordinace**.

Kvalita

MAS se snaží naplňovat míru oprávněných očekávání, požadavků a potřeb klientů. **Realizace konkrétních projektů** jednotlivců nebo více subjektů (zejména zprostředkování finančních prostředků ale i další podpora) MAS se snaží **identifikovat rozvojové potřeby** a průběžně je aktualizuje.

Trvale udržitelný rozvoj

MAS respektuje limity území a podporuje takový rozvoj, který není na úkor budoucích generací.

Účelem SCLLD je:

- sladit představy aktérů z území MAS o budoucím rozvoji území,
- stanovit nejvhodnější a nejpotřebnější rozvojové aktivity,
- zkoordinovat rozvojové činnosti jednotlivých aktérů,
- podpořit aktéry při přípravě a realizaci rozvojových projektů,
- zajistit financování rozvojových projektů z operačních programů s vyhrazenými prostředky pro MAS.

Strategický cíl:

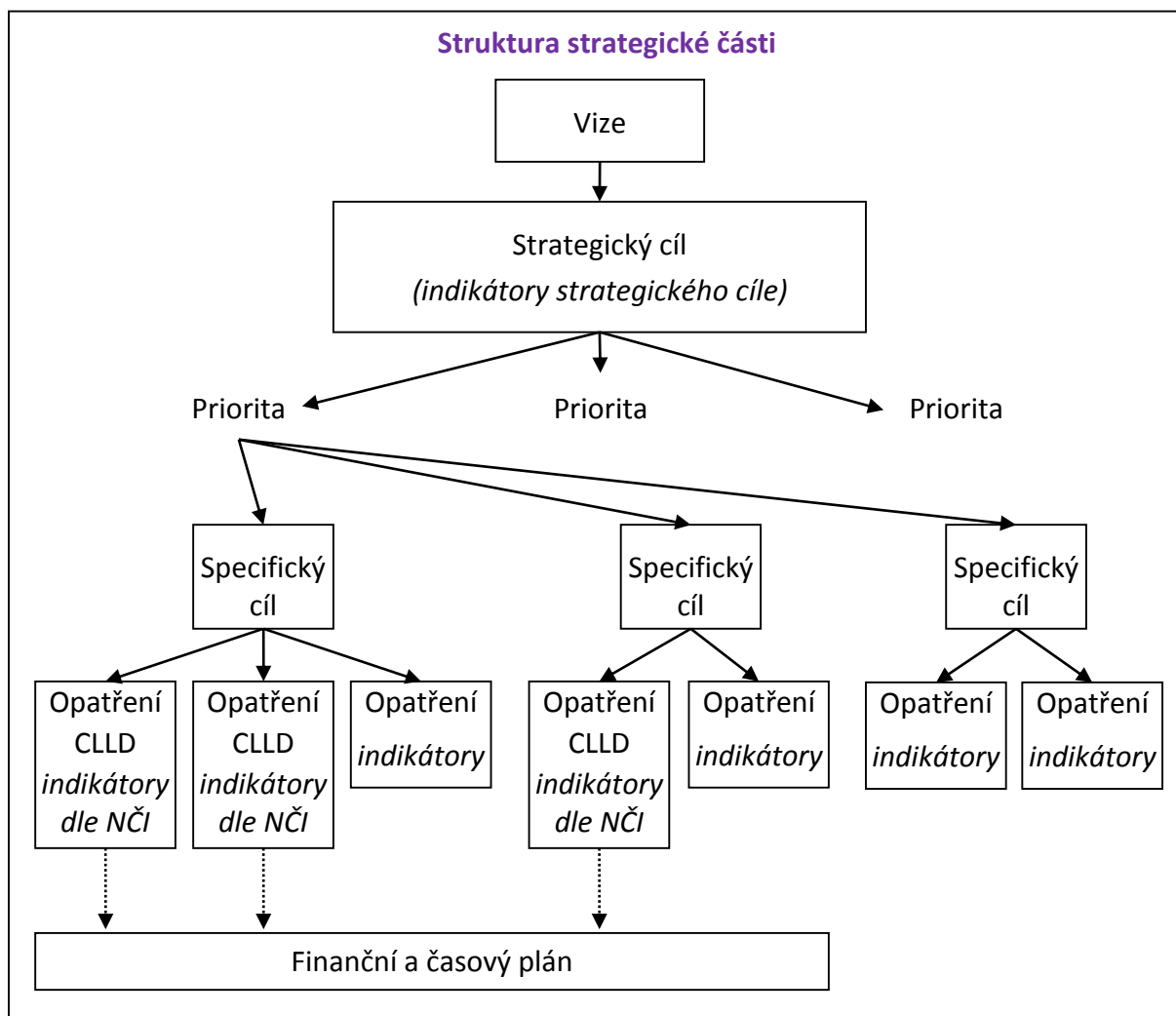
Strategický cíl formuluje hlavní mezníky celkového rozvoje MAS, tj. celkové dopady realizace všech rozvojových činností.

Míra dosahování strategických cílů je pravidelně sledována pomocí indikátorů strategických cílů. Jde o indikátory dopadů, které reflektují nejen činnosti MAS a subjektů v rámci CLLD, ale i další rozvojové aktivity směřující ke zlepšení situace v území.

Strategický cíl:

Zvýšit zapojení aktérů do dění v regionu pro kvalitní komunitní život, zlepšit situaci na trhu práce, zachovat krajinný ráz prostřednictvím ochrany přírody. Nabízet kvalitnější služby občanům pro spokojenější život v regionu.

Obrázek 17: Struktura strategické části

Pozn.: NČI = Národní číselník indikátorů

3.2 Priority, specifické cíle a opatření

Priority jsou hlavní **témata rozvoje**, tj. věcné oblasti, která chce MAS rozvíjet.

Specifické cíle následně podrobněji stanoví ve vazbě na vizi a strategický cíl, čeho konkrétně má být v jednotlivých oblastech dosaženo. Každý cíl má u svých opatření stanoveny monitorovací indikátory.

Opatření rozpracovávají způsob dosažení cílů a vycházejí ze znalosti území, jeho problémů a rozvojových předpokladů. S ohledem na roli SCLLD při uplatňování metody CLLD jsou rozlišovány dva typy opatření:

- **Opatření CLLD**, tj. opatření tematicky spadající pod nástroj CLLD a financovatelná z operačních programů pomocí CLLD.
- **Opatření ostatní**.

Obsahově je tedy strategická část (to, co je v regionu potřebné realizovat za rozvojové činnosti) širší než je okruh témat podporovaných pomocí CLLD. Opatření nespádající do CLLD budou realizována individuálními projekty MAS nebo individuálními projekty a dalšími aktivitami subjektů z území s různou měrou zapojení MAS v souladu s vizí MAS.

U opatření, kde je to relevantní, jsou vysvětleny/zdůrazněny integrační a inovativní prvky. Integračním prvkem se rozumí konkrétní uplatnění integrovaného přístupu, tj. věcné, územní či časovou provázanost vybraných opatření. Inovační prvky jsou nové nástroje, přístupy, metody apod. uplatněné při řešení opatření.

Priority:

- **Priorita 1: Zaměstnanost a podnikání**
- **Priorita 2: Živá obec**
- **Priorita 3: Rodina a sociální služby**
- **Priorita 4: Krajina kolem nás**
- **Priorita 5: Partnerství, informovanost a rozvoj v území MAS**

Priorita 1: Zaměstnanost a podnikání

Specifický cíl 1.1: Zlepšit podmínky pro zaměstnanost především znevýhodněných obyvatel

- **Opatření 1.1.1** Podpora sociálního podnikání

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 1.2: Rozvoj a podpora drobného podnikání, malých a středních podniků

- **Opatření 1.2.1** Příprava pozemků pro budoucí podnikatelské zóny a propagace území pro nově příchozí podnikatele

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 1.2.2** Podpora venkovských prodejen a obchodů

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 1.2.3** Vzdělávání a poradenství pro podnikatele

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 1.3: Rozvoj místního tradičního řemesla, produktů a služeb

- **Opatření 1.3.1** Pořádání místních trhů

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 1.3.2** Podpora modernizace výroby

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 1.4: Využití místních brownfieldů

- **Opatření 1.4.1** Sanace a likvidace starých staveb a dalších zátěží souvisejících s místními brownfieldy

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Priorita 2: Živá obec

Specifický cíl 2.1: Rozvoj školních a předškolních zařízení

- **Opatření 2.1.1** Rekonstrukce základních a mateřských škol

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 2.1.2** Zkvalitnění výuky a služeb základních a mateřských škol

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 2.2: Zlepšit podmínky pro volnočasové aktivity a setkávání se

- **Opatření 2.2.1** Podpora aktivit a zázemí NNO a zájmových skupin

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

– **Opatření 2.2.2** Budování dětských hřišť

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

– **Opatření 2.2.3** Podpora akcí a mezisektorové spolupráce

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

– **Opatření 2.2.4** Podpora kroužků a sportovních aktivit pro děti a mládež

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 2.3: Udržení a rozvoj lidových kulturních tradic

– **Opatření 2.3.1** Podpora místních tradičních akcí

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

– **Opatření 2.3.2** Pořádání kulturních a sportovních akcí

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 2.4: Zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu

– **Opatření 2.4.1** Podpora agroturismu

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 2.4.2** Naučné stezky po kulturních památkách a památkových rezervacích

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 2.4.3** Výstavba cyklostezek, cyklotras a singletracků

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 2.4.4** Péče o běžkařské tratě

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 2.4.5** Propagace území MAS směrem navenek

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Priorita 3: Rodina a dostupné služby

Specifický cíl 3.1: Dostupné sociální služby

- **Opatření 3.1.1** Vzdělávání terénních sociálních pracovníků

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 3.1.2** Výstavba nebo rekonstrukce domů s pečovatelskou službou

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 3.1.3** Podpora sociální integrace

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 3.1.4** Podpora sousedské výpomoci

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 3.2: Zvýšit mimoškolní vzdělávání

- **Opatření 3.2.1** Podpora vzdělávání 3. věku

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 3.2.2** Vzdělávací aktivity pro znevýhodněné skupiny obyvatel

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 3.3: Zvýšit dostupnost knihoven v obcích

- **Opatření 3.3.1** Podpora neprofesionálních knihoven v obcích

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 3.3.2** Vybavení knihoven v obcích

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Priorita 4: Krajina kolem nás

Specifický cíl 4.1: Péče o lesy a zemědělskou krajinu

- **Opatření 4.1.1** Zlepšit technické vybavení v zemědělských a lesnických podnicích

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 4.1.2** Výsadba a obnova zeleně

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 4.2: Ochrana přírody a krajiny

- **Opatření 4.2.1** Omezit zdroje znečištění

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 4.2.2** Budování a zkvalitňování preventivních protipovodňových opatření

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 4.2.3** Optimalizace nakládání s odpady

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 4.2.4** Budování technické infrastruktury obcí (ČOV, vodovody, kanalizace)

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 4.3: Obnovit a zachovat kulturní památky a venkovský vzhled obcí

- **Opatření 4.3.1** Oprava a péče o kulturní památky

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 4.3.2** Oprava středu obcí a rozvoj estetické úrovně návsi

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Priorita 5: Partnerství, informovanost a rozvoj v území MAS

Specifický cíl 5.1: Zkvalitnit řízení rozvoje v území MAS

- **Opatření 5.1.1** Tvorba koncepčních dokumentů obcí a svazků obcí a metodická pomoc

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 5.1.2** Koordinace a příprava společných projektů více subjektů v regionu

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

Specifický cíl 5.2: Zlepšit partnerství spolupráci a informovanost MAS

- **Opatření 5.2.1** Propagace a osvěta o MAS, dotačních možnostech

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 5.2.2** Projekty spolupráce s okolními a ostatními MAS

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

- **Opatření 5.2.3** Setkávání obcí z MAS

Indikátor	pramen	výchozí hodnota (rok/období)	cílová hodnota 2020

3.3 Vazby na jiné strategické dokumenty

Pro vhodné nastavení strategické části SCLLD MAS Havlíčkův kraj je důležité, aby byla provázaná s dalšími strategickými dokumenty týkajícími se území MAS (na úrovni národní, krajské i lokální). V této kapitole jsou tedy hodnoceny klíčové národní a krajské dokumenty, existující dokumenty svazků obcí.

Sledovány jsou vazby těchto dokumentů:

- Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020

- Strategie Kraje Vysočina 2020
- Program rozvoje Pardubického kraje
- Strategie rozvoje Subregionu Velké Dářko
- Rozvojová strategie mikroregionu Borovsko

Tabulka 42: Vazby strategických dokumentů na priority a specifické cíle SCLLD MAS Havlíčkův kraj

	SRR 2014–2020	Strategie kraje Vysočina 2020	Program rozvoje Pardubického kraje	Strategie rozvoje subregionu Velké Dářko	Rozvojová strategie mikroregionu Borovsko
Priorita 1: Zaměstnanost a podnikání	X	X	X	X	
SC 1.1: Zlepšit podmínky pro zaměstnanost především znevýhodněných obyvatel	x				
SC 1.2: Rozvoj a podpora drobného podnikání, malých a středních podniků		x	x	x	
SC 1.3: Rozvoj místního tradičního řemesla, produktů a služeb					
SC 1.4: Využití místních brownfieldů	x				
Priorita 2: Živá obec	X	X	X	X	
SC 2.1: Rozvoj školních a předškolních zařízení					
SC 2.2: Zlepšit podmínky pro volnočasové aktivity a setkávání se	x				
SC 2.3: Udržení a rozvoj lidových kulturních tradic	x				
SC 2.4: Zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu		x	x	x	
Priorita 3: Rodina a dostupné služby			X		
SC 3.1 Dostupné sociální služby			x		
SC 3.2 Zvýšit mimoškolní vzdělávání					
SC 3.3 Zvýšit dostupnost knihoven v obcích					
Priorita 4: Krajina kolem nás	X	X	X	X	X
SC 4.1 Péče o lesy a zemědělskou krajinu		x	x		
SC 4.2 Ochrana přírody a krajiny	x		x	x	x
SC 4.3 Obnovit a zachovat kulturní památky a venkovský vzhled obcí					
Priorita 5: Partnerství, informovanost a rozvoj v území MAS	X		X		
SC 5.1 Zkvalitnit řízení rozvoje v území MAS	x		x		
SC 5.2 Zlepšit partnerství spolupráci a informovanost MAS	x				

Pozn.: případné vysvětlení zkratk v tabulce

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Počet obyvatel, hustota zalidnění a místní části obcí MAS Havlíčkův kraj

Obec	Rozloha v km ²	Počet obyvatel 2014	Počet obyvatel/km ²	Počet místních částí	Názvy místních částí
Bohdalov	16,06	1 135	70,67	2	Bohdalov, Chroustov
Březí nad Oslavou	6,15	268	43,58	—	—
Budeč	5,39	185	34,32	—	—
Cikháj	21,35	107	5,01	—	—
Česká Bělá	15,99	1 021	63,85	2	Česká Bělá, Cibotín
Dlouhá Ves	10,79	421	39,02	—	—
Fryšava pod Žákovou horou	12,54	343	27,35	—	—
Hamry	3,82	260	68,06	—	—
Hamry nad Sázavou	7,12	1 521	213,62	1	Najdek, Hamry nad Sázavou, Šlakhamry
Havlíčková Borová	22,82	985	43,16	3	Havlíčková Borová, Peršíkov, Železné Horky
Herálec	23,86	1 306	54,74	5	Moravský Herálec, Brušovec, Český Herálec, Kocanda, Kuchyně
Hodíškov	5,14	147	28,60	—	—
Chlumětín	6,64	191	28,77	—	—
Jámy	12,39	573	46,25	—	—
Jitkov	4,56	234	51,32	—	—
Kameničky	7,82	794	101,53	2	Kameničky, Filipov
Karlo	3,04	105	34,54	—	—
Kněžves	7,71	145	18,81	—	—
Kotlasy	4,4	114	25,91	—	—
Krásněves	4,14	280	67,63	—	—
Krucemburk	29,16	1 577	54,08	3	Krucemburk, Staré Ransko, Hluboká
Křižánky	11,97	373	31,16	3	České Milovy, České Křižánky, Moravské Křižánky
Lhotka	6,39	211	33,02	—	—
Malá Losenice	7,65	266	34,77	—	—
Matějov	9,82	220	22,40	—	—
Modlíkov	5,09	173	33,99	—	—
Nové Veselí	9,53	1 296	135,99	—	—
Obyčtov	7,77	384	49,42	—	—
Olešenka	6,86	183	26,68	—	—
Ostrov nad Oslavou	9,33	948	101,61	1	Ostrov nad Oslavou, Suky

Oudoleň	6,48	348	53,70	—	—
Pavlov	11,63	324	27,86	2	Pavlov, Starý Telečkov
Počátky	6,02	228	37,87	—	—
Podmoklany	4,22	147	34,83	3	Podmoklany, Branišov, Hudeč
Pohled	10,68	778	72,85	2	Pohled, Simtany
Pokojov	3,29	160	48,63	—	—
Přibyslav	35,32	4 002	113,31	12	Přibyslav, Česká Jablonná, Dolní Jablonná, Dobrá, Dvorek, Hesov, Hřiště, Keřkov, Poříčí, Ronov nad Sázavou, Uhry, Utín
Račín	7,96	117	14,70	—	—
Radostín	10,69	142	13,28	—	—
Radostín nad Oslavou	15,48	947	61,18	2	Radostín nad Oslavou, Zahradíště
Sázava	7,56	639	84,52	2	Sázava, Česká Mez
Sklené	8,45	105	12,43	—	—
Slavětín	2,19	110	50,23	—	—
Slavíkov	12,74	307	24,10	7	Slavíkov, Dlouhý, Dolní Vestec, Kocourov, Rovný, Štikov, Zálesí
Sněžné	23,45	720	30,70	7	Sněžné, Blatiny, Krátká, Milovy, Podlesí, Samotín, Vříšť
Sobíňov	6,06	689	113,70	—	—
Stříbrné Hory	3,74	252	67,38	—	—
Studnice	15,72	466	29,64	3	Studnice, Košínov, Zalíbené
Světnov	11	467	42,45	—	—
Svratka	14,51	1 416	97,59	4	Svratka, Moravská Svratka, Moravská Cikánka, Česká Cikánka
Svratouch	12,72	881	69,26	2	Svratouch, Karlštejn
Škrdlovice	5,76	655	113,72	—	—
Újezd	8,68	253	29,15	—	—
Vatín	4,86	341	70,16	—	—
Velká Losenice	14,91	1 220	81,82	2	Velká Losenice, Pořežín
Vepřová	10,44	414	39,66	—	—
Vojnův Městec	16,49	777	47,12	2	Nová Huť, Vojnův Městec
Vysoké	6,52	163	25,00	—	—
Znětín	4,3	205	47,67	—	—
Ždírec nad Doubravou	26,73	3 174	118,74	7	Benátky, Kohoutov, Nové Ransko, Horní a Nový Studenec, Stružinec, Údavy
Žižkovo Pole	14,33	362	25,26	1	Macourov
MAS Havlíčkův kraj	648,20	36 575	56,43	80	—

Zdroj: ČSÚ, vlastní šetření

Příloha č. 2

Přehled volnočasových a sportovních organizací na území MAS Havlíčkův kraj

Obec	Sportovní organizace	Svaz žen/ SPOZ	SDH	Myslivecké sdružení	Kluby	Šermířský/ střelecký soubor	Divadelní spolek	Rybářská organizace	Skautský/ pionýrský oddíl	ČS chovatelů/ včelařů	ČZS	Automoto/cyklo/aero klub	Hudební těleso	Ekologická/ sbírková organizace	Neorganizované
Bohdalov	3	0	2	2	0	0	2	0	0	1	1	0	0	0	
Březí nad Oslavou	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
Budeč	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Cikháj	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Česká Bělá	2	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	
Dlouhá Ves	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Fryšava pod Žákovou horou	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	stolní tenis, tenis
Hamry	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Hamry nad Sázavou	1	1	2	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	badminton, volejbal
Havlíčková Borová	3	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	šachisti
Herálec	3	0	1	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	
Hodíškov	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Chlumětín	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
Jámy	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Jitkov	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kameničky	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	
Karlov	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kněžves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Kotlasy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Krásněves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Krucemburk	3	0	1	1	1	0	2	0	0	0	1	0	1	0	filatelisté
Křižánky	1	2	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	
Lhotka	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	
Malá Losenice	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	SDŽ, SDM
Matějov	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	
Modlíkov	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Nové Veselí	1	0	1	1	0	0	2	0	0	1	1	0	1	0	
Obyčtov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Olešanka	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Ostrov nad Oslavou	3	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	
Oudoleň	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Pavlov	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Počátky	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Podmoklany	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Pohled	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
Pokojev	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Přibyslav	5	0	8	2	1	0	3	1	2	1	1	2	3	1	
Račín	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Radostín	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Radostín nad Oslavou	3	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	harmonikáři
Sázava	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sklené	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Slavětín	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Slavíkov	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Sněžné	4	0	1	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sobíňov	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Stříbrné Hory	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	nohejbal, break dance, stolní tenis, cvičení žen
Studnice	3	0	2	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	šipky
Světnov	4	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Svratka	6	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	
Svratouch	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
Škrdlovice	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Újezd	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vatín	2	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
Velká Losenice	1	0	2	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	
Vepřová	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
Vojnův Městec	2	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vysoké	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Znětín	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ždírec nad Doubravou	6	1	5	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
Žižkovo Pole	2	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mažoretky
MAS Havlíčkův kraj	82	13	71	39	23	2	17	9	5	12	9	8	7	10	X

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 3

Přehled kulturní a společenské činnosti v MAS Havlíčkův kraj

Obec	Spolek, sdružení, NNO	
Bohdalov	Štrúdlobraní Divadelní představení Lyžařské závody (Chroustov) Rozloučení s předškoláky Výstavy (obrazů, Výstava Vysočina Bohdalov) Chovatelský, hasičský, mikulášský, myslivecký ples Taneční zábavy	Dětský karneval Pálení čarodějnic Dětský den Dětský maškarní karneval Masopustní průvod Mikuláš Setkání duchodců Hrátky se zvířátky
Březí nad Oslavou	Dětský karneval, masopust, zábavy, tradiční lyžařské závody, koncert dechové kapely	Výlov rybníka
Budeč	Dětský den Taneční a pouťové zábavy Pálení čarodějnic	Pouť Mikuláš Tříkrálová sbírka Tradiční hrkání
Cikháj	Den matek Vítání jara Pálení čarodějnic Vítání Martina - posvícení Mikulášské posezení	Kladení věnců k památníku partyzánské skupiny M. J. Hus Dětský den Ukončení prázdnin Cikhájský výlet
Česká Bělá	Dětský den Dětský karneval Pálení čarodějnic Rozloučení s předškoláky Hasičský ples, Myslivecká zábava Setkání seniorů Výlov rybníka a rybářské závody	Výstavy Vítáme advent aneb Odpoledne pro Kačenku Zábavy, Pouťová zábava Adventní koncert Výstava betlémů na faře Tříkrálová sbírka
Dlouhá Ves	Dětský maškarní bál Ples TJ a SDH Obecní maškarní bál Vánoční výstava Lampionový průvod Koncerty Člověče, nezlob se Peklo Drakiáda Pálení čarodějnic Noc s Andersenem	Dětský den Zájezdy na muzikály Vítání občánků Zájezdy na vánoční Prahu Sportovní turnaje (sedmiboj, nohejbalový a volejbalový turnaj) Adventní štika (rybářské závody pro děti i dospělé) Rybářské závody pro děti Předvánoční setkání občanů dříve narozených
Fryšava pod Žákovou Horou	Dětský den Dětský karneval Rozsvícení vánočního stromu Vánoční koncerty vážné hudby Vánoční výstavy Martinské posezení s vítáním občánků Vyřazování dětí z MŠ a z 5. třídy ZŠ Hasičský, Obecní, Maškarní ples a Čokoládový ples (pořádaný externí firmou ze Žďáru n/S)	Pálení čarodějnic Masopust Dechovkové odpoledne Stavění – kácení máje Letní autorské výstavy obrazů v KD Sraz rodáků Vánoční besídka
Hamry (u Hlinska)	Dětský den Pálení čarodějnic	Čtení dětem Masopust - UNESCO

	Formanský den Dětský karneval	Oslava 1. září – děti se tradičně vozí kočárem do 1. třídy
Hamry nad Sázavou	Karneval Letní tábory Hasičský ples Srandamač Práce s mládeží (AMK Hamry n. S.)	Krajská pionýrská stezka Šibřinky Slet čarodějnic Taneční zábavy Biketrial - závody
Havlíčková Borová	Pálení čarodějnic Pohádkový les Rybářské závody pro děti, pro dospělé Dětské dny Pravidelná divadelní představení Borovská desítka Letní a zimní víceboj Pouťové zábavy Farní dny a shromáždění Koncerty	Myslivecký, Hasičský, Obecní ples Dírky Hasičské soutěže Živý Betlém Rozsvěcení vánočního stromku a adventní jamark Velikonoční, vánoční dílny, školní besídka Stavění a kácení máje Fotbalová utkání Volejbalové turnaje
Herálec	Masopust Pálení čarodějnic Pouť Stavění a kácení máje Nohejbalový turnaj	Lesní běh Vánoční koncert Vítání občánků Zábavy Hasičský, maškarní, myslivecký, obecní, sportovní ples
Hodíškov	Pouťová zábava, pouť sv. Cyrila a Metoděje, dětský karneval, pálení čarodějnic, setkání seniorů	Mikulášská besídka
Chlumětín	Hasičský ples Rozsvícení vánočního stromku Pálení čarodějnic Pouštění balónků Ježíškovi	Letní zábava Vítání občánků Tříkrálová sbírka Adventní koncert
Jámy	Stavění a kácení máje Svátek matek Pálení čarodějnic Zábavy Dětský karneval Masopust Plesy (3x) Rozsvícení vánočního stromu Pouť	Tříkrálová sbírka Dětský den Mikulášská nadílka Martinská zábava Závody koňských stříkaček (mezinárodní akce) Farnost – cyklovýlety, pěší poutě Jarní prázdniny na faře SDH – 3 výjezdy do zahraničí s koňskou stříkačkou
Jitkov	Stavění a kácení máje Dětský den Zabíjačkový den	Pálení čarodějnic Masopustní průvod Velikonoční šipkový turnaj
Kameničky	Výstavy výtvarných umění na faře Ples (fotbalisté) Kulturní rok (výstavy, koncerty)	Pálení čarodějnic Masopust Pouť Zábavy na parketu
Karlovo	Dětské dny	
Kněžves	Pálení čarodějnic, den dětí	
Kotlasy	Pálení čarodějnic, den dětí	
Krásněves	Pálení čarodějnic, den dětí	
Krucemburk	Dračí loď na rybníku Řeka Farní ples	Ples myslivecký a TJ Spartak St. Ransko

	<p>Ples Městysu Krucemburk Taneční zábavy Veřejné rybářské závody Dětský den Oslava svátku matek Výstava květin Rozloučení s prázdninami Pálení čarodějnic Koncerty ČCE Turnaj o zlatou Fanku Memoriál J. Večeři</p>	<p>1. adventní rozsvícení vánočního stromu Mikulášská nadílka a dětská diskotéka Krucemburské kulturní léto (výstavy malířů a fotografů, koncerty, divadelní představení ochotnická i loutková, tradiční jarmark, letní kino</p>
Křižánky	<p>Masopustní průvod Hasičská zabijačka Pouťový turnaj v malé kopané Pohádkový les</p>	<p>Drakiáda Křižánecké uspávání broučků Vystoupení křižáneckých ochotníků LAVINA</p>
Lhotka	<p>Pálení čarodějnic Sousedská prázdninová posezení</p>	<p>Dětský den Setkání důchodců</p>
Malá Losenice	<p>Pouť Maškarní průvod Dětský karneval Turnaj v malé kopané Drakiáda Pouťová výstava</p>	<p>Pálení čarodějnic Pouťové zábavy Velikonoční výstava Putování za strašidly</p>
Matějov	<p>Dětský den Masopustní průvod Pouťové a taneční zábavy Vítání občánků Tříkrálová sbírka</p>	<p>Pálení čarodějnic Mikuláš a Barbora Stavění a kácení máje Pouť</p>
Modlíkov	<p>Myslivecký plísek Pálení čarodějnic Traktoriáda Modlíkovské hudební léto – Vosafest Výstavy (Betlémů, apod)</p>	<p>Dětský karneval Dětský den Den matek Srazy rodáků Turnaje v malé kopané</p>
Nové Veselí	<p>Dětský den Dětský karneval Pálení čarodějnic Stavění a kácení máje Masopustní průvod Masopustní dozvuky Novoveselská pouť Vánoční koncerty Koncerty dechové hudby Divadelní představení Výstavy, besedy, zábavy Vítání občánků</p>	<p>Oslavy Memoriál Milana Holcmana (šachy) Memoriál Lukáše Macka (házená) Memoriál Josefa Smejkal (házená) Pohár ZDT, spol. s. r. o. (házená) Hasičský ples Ples firmy ZDT, spol. s. r. o. Tradiční setkání zástupců měst a obcí s názvem Veselí a sportovní hry těchto měst Harmonikáři Pohádkový les Barevné povesezení Pochod k prameni řeky</p>
Obyčtov	<p>Dětské dyn Pálení čarodějnic Stavění a kácení máje</p>	<p>Karneval Vánoční výstava Obyčtovské poutě</p>

	Maškarní průvod Poslední leč	Letní tábory Tříkrálová sbírka
Olešenka	Zábavy (letní parket), hasičské soutěže	
Ostrov nad Oslavou	Velikonoční hledání pokladu Čarodějnický rej s průvodem obcí Tradiční vánoční posezení s Ježíškovou dílničkou Stavění a kácení máje Turnaj v malé kopané Vítání občánků	Rozloučení s předškoláky Vánoční poděkování Dětský den Pouť Hasičské soutěže Setkání jubilantů
Oudoleň	Pouť Maškarní průvod Dětský karneval Velikonoční výstava Drakiáda	Pouťová výstava Pálení čarodějnic Pouťové zábavy Turnaj v malé kopané Putování za strašidly
Pavlov	Masopust, kácení a stavění máje, hasičský, farní a řeznický ples, pálení čarodějnic, dětský den, Pavlovská pouť, pouť Starý Telečkov, Vánoční besídka, vánoční výstava, velikonoční výstava	Setkání důchodců, Rozsvěcení vánočního stromku, Společné přivítání nového roku, Jarní tvoření, zábavy, hokejové soutěže – vesnická liga
Počátky	Dětský den Pálení čarodějnic Lampiónový průvod Přednášky	Sportovní den Masopust Setkání důchodců
Podmoklany	Pálení čarodějnic Tenisový turnaj – Podmoklanský BLEDON Nohejbalový a tenisový turnaj – Podmoklanské léto v pohybu Tradiční myslivecko - střelecké závody	Dětský den Nohejbalový turnaj- Podmoklanská smeč Letní zábavy
Pohled	Sportovní ples Myslivecký ples – Poslední leč Každoroční výlov rybníka Dětský karneval Pálení čarodějnic Dětský den Pohádkový les	Putování za světýlkem Pouť – zahradnické výstavy Putování (1-2x ročně) Adventní koncerty Zábavy Putování za betlémskou hvězdou Přednášky (př. Řez ovocných stromů)
Pokojov	Dětský den Masopust Dětský karneval Letní kino Lyžařské dětské závody Bruselní	Pálení čarodějnic Lampiónový průvod Maškarní karneval Pouť Drakiáda
Přibyslav	Sokolský ples Burza dětského oblečení (KVC Harmonie) Divadelní Přibyslav Výstavy	Dětský karneval (TJ Sokol Přibyslav) Loutková představení Divadelní představení Koncerty Rozsvěcení vánočního stromku
Račín	Račinská lávka, Masopust, pálení čarodějnic, dětský den	
Radostín	Divadelní představení	

	Pálení čarodějnic	
Radostín nad Oslavou	Dětský den Stavění a kácení máje Lampiónový průvod Myslivecký a farní ples Farní den Pouťová zábava Zábavy, Přednášky Poslední zvonění Zábavné odpoledne ke dni matek Setkání důchodců	Pálení čarodějnic Dětský karneval Chození maškary Hrkání a chození po koledě o Velikonocích Mikulášská nadílka Vítání nových občánků do života Loučení s mateřskou školou Oslava pouti sv. Bartoloměje
Sázava	Dětský karneval Dětský den Pálení čarodějnic Pohádkový les Rozloučení s prázdninami Silvestr pro děti Běh o vánočního kapra	Hudební koncerty Divadelní představení Vítání občánků Hokejové odpoledne O pohár starosty obce Oslavy výročí otevření rozhledny na kopci Rosička Výlov rybníka Výstavy
Sklené	Dětský den Pálení čarodějnic Masopust Pohádkový les	Pouť Stavění a kácení máje Rozsvícení vánoční výzdoby Silvestr Zábavy
Slavětín		
Slavíkov	Masopustní průvod Karneval pro děti Tříkrálová sbírka	Vánoční akce Ruční práce Akce DPS
Sněžné	Dětský den Pálení čarodějnic Farmářské trhy Velikonoční jarmark Krátecký jarmark Jarmark tradičních řemesel	Kulturní víkend Sněženska Vánoce Sněženska Výstavy, přednášky, koncerty Vítání občánků Zábavy Rybářské závody Český varhaní festival
Sobíňov	Memoriál Ladislava Dymáčka (turistické, cykloturistické akce) Léto v Železných horách (turistické, cykloturistické akce) Obecní ples Staročeské poutě Vítání občánků Vítání jara Setkání důchodců	Předvánoční posezení se seniory Vánoční koncert v kostele Zpívání koled pod stromečkem na návsi Den Země Den dětí Besídky
Stříbrné Hory	Dětský karneval Setkání seniorů Nohejbalový turnaj Letní kino Posezení žen u příležitosti Dne matek Pálení čarodějnic Přednášky a cestopisné besedy	Pouťová taneční zábava Turistické pochody Vánoční a jarní výstavy Koncerty v kostele Turnaje ve stolním tenise Štěpánská zábava Dětský den

	Maškarní karneval Cvičení žen Rozsvícení vánočního stromu	Adventní koncert s nadílkou pro děti
Studnice	Masopust Dětský karneval Sportovní dětský den Kácení máje na hřišti Dožínky na Vysočině Turnaj v mariáši Pouť	Zábavy Výstavy obrazů Pálení čarodějnic Lampiónový průvod Sraz rodáků Poutní mše v kapli Cvičení maminek s dětmi Hasičský, sportovní, masopustní ples
Světnov	Masopustní rej masek Bruslařské závody Hasičský ples Setkání harmonikářů Pouťový turnaj v malé kopané Pálení čarodějnic	Mikulášská nadílka Lyžařské závody Dětský karneval Pouťová zábava Divadelní představení Stavění a kácení máje
Svratka	Kateřinské trhy Pouť Dětský den – Cesta pohádkovým lesem Pálení čarodějnic Retroden Divadelní představení Svaz žen – módní přehlídky	Letní výstavy obrazů Fiat meeting Svratka Vánoční výstava v muzeu Svratecká pětadvacítka (výšlap) Velikonoční odpoledne Adventní program a rozsvícení stromku Memoriál Emila Vambery
Svratouch	Maškarní průvod Pálení čarodějnic Procházka pohádkovým lesem Sezónní výstavy	Setkání důchodců a zájezdy Dětský karneval Hasičský a sokolský ples Mikulášská zábava Maškarní zábava
Škrdlovice	Škrdlovický masopust Pálení čarodějnic Halušky – pojídání halušek Havelské posvícení Cyrilometodějská pouť Martinský průvod	Vánoční koncert před kaplí Divadelní představení Předsilvestrovská veselice Dračí lodě v zimě i v létě Závody koňských stříkaček
Újezd	Dětský den Dětský karneval Pálení čarodějnic Vítání občánků	Masopust Stavění a kácení máje Hasičský ples Pouťové zábavy Setkání mezi hranicí Čech a Moravy
Vatín	Dětské dny Pálení čarodějnic Stavění a kácení máje Masopust Rybářské výlovy	Rybářské závody Setkání důchodců Adventní výstavy Mikulášská nadílka Tříkrálová sbírka
Velká Losenice	Předvánoční muzicírování Cestopisné besedy Pouťové zábavy Pouť	Maškarní průvod Vozatajský den Dětský den Zahrádkářské a chovatelské výstavy

	<p>Motorkářské závody Pálení čarodějnic Přednášky, ruční práce Fotbalová utkání</p>	<p>Kateřinské setkání seniorů Hasičský, maškarní, sportovní ples a Poslední leč (ples)</p>
Vepřová	<p>Pálení čarodějnic Den dětí Mikulášská nadílka Drakiáda Neckyáda Hasičský ples Vítání občánků Lampiónový průvod Parkové závody na lyžích</p>	<p>Plesy v zimní plesové sezóně Pouť + pouťové výstavy Taneční zábavy (pouťové, letní) Tříkrálová sbírka Rozsvícení vánočního stromu Maškarní průvod obcí Rybářské závody Nohejbalový turnaj Fotbalová utkání</p>
Vojnův Městec	<p>Memoriál Ondřeje Valacha – malá kopaná Dětský karneval Červencový pouťový víkend Tradiční varhanní koncert Vajtovky Velikonoční větrné vejce – petangový turnaj Cíl neznámý – Cyklistická orientační soutěž</p>	<p>Tradiční pouťová zábava Zábavy, výstavy Dětský den Rozloučení s prázdninami Tradiční Slámová soutěž Střeleckého klubu Vojnoměstské kulturní léto – výtvarné výstavy, koncerty dechové hudby Obecní, Staročeský, Hasičský ples</p>
Vysoké	<p>Oslavy založení SDH Dětský den Pouť</p>	<p>Oslavy založení obce Pálení čarodějnic</p>
Znětínek	<p>Zábavy na letním parketě Setkání seniorů, rodáků Rozsvícení vánočního stromu</p>	<p>Pálení čarodějnic Masopust Den matek Pouť</p>
Ždírec nad Doubravou	<p>Dětský den Pálení čarodějnic Vítání občánků Zábavy Sportovní hasičský, myslivecký ples Ždírecký okruh Rybářské závody</p>	<p>Král Železných hor Rozsvícení vánočního stromečku Vypouštění balonků Ježíškovi Zábavné čtení pro malé děti Výstavy, přednášky, koncerty Setkání duchodců Ždírecký triangel Cyklistická časovka Sloupno – Horní Vestec</p>
Žižkovo pole	<p>Turnaj ve stolním tenise Dětský den Den matek</p>	<p>Nohejbalový turnaj Předvánoční setkání seniorů Obecní, hasičský, sportovní ples</p>

Zdroj: Dotazníkové šetření 2014

Příloha č. 4

Seznam památek s rejstříkovým číslem na území MAS Havlíčkův kraj

Obec	Kulturní památky	Umístění (místní část)	Číslo rejstříku
Bohdalov	kostel sv. Vavřince	Bohdalov	26402/7-3949
	socha sv. Jana Nepomuckého	Bohdalov	19594/7-3947
	fara (čp. 44)	Bohdalov	31779/7-3948
	krucifix	Chroustov	17835/7-4077
Březí nad Oslavou	boží muka	Březí nad Oslavou	27930/7-3963
Budeč	boží muka	Budeč	28803/7-3969
	boží muka	Budeč	14898/7-3968
Cikháj	zvonička	Cikháj	30526/7-4456
	boží muka	Cikháj	36501/7-4457
	kříž	Cikháj	32604/7-4458
	vodní mlýn	Cikháj	31891/7-4459
	venkovský dům (čp. 59)	Cikháj	14339/7-4460
Česká Bělá	kostel sv. Bartoloměje	Česká Bělá	29177/6-129
Dlouhá Ves	kostel sv. Mikuláše	Dlouhá Ves	32368/6-131
Fryšava pod Žákovou Horou	kostel sv. Matouše	Fryšava pod Žákovou Horou	21455/7-4027
	venkovský dům (čp. 10)	Fryšava pod Žákovou Horou	31277/7-7122
	venkovský dům (čp. 22)	Fryšava pod Žákovou Horou	35714/7-4028
	venkovský dům (čp. 90)	Fryšava pod Žákovou Horou	18240/7-4032
	venkovský dům (čp. 103)	Fryšava pod Žákovou Horou	18802/7-4033
Hamry	kaple sv. Jana Nepomuckého zv. Svatojanské lázně	Hamry	31800/6-815
	venkovská usedlost (čp. 14)	Hamry	103708
	venkovský dům (čp. 25)	Hamry	20489/6-814
Hamry nad Sázavou	boží muka	Najdek	27811/7-4036
	boží muka	Hamry nad Sázavou	21371/7-4035
	vodní mlýn	Šlakhamry	18343/7-7028
	rodinný dům - rodný dům Karla Havlíčka Borovského	Havlíčková Borová	11777/6-170
	venkovská usedlost čp. 137	Havlíčková Borová	38914/6-191
	venkovská usedlost čp. 152	Havlíčková Borová	24533/6-169
	venkovská usedlost čp. 157	Havlíčková Borová	24734/6-193

Havlíčková Borová	venkovská usedlost čp. 188	Havlíčková Borová	36021/6-194
	venkovská usedlost čp. 189	Havlíčková Borová	37421/6-195
	venkovský dům čp. 136	Havlíčková Borová	13936/6-190
	venkovský dům čp. 41	Havlíčková Borová	22290/6-174
	kostel sv. Víta	Havlíčková Borová	25056/6-171
	boží muka	Havlíčková Borová	25544/6-165
	pomník K. H. Borovského	Havlíčková Borová	21379/6-172
	venkovský dům čp. 32	Havlíčková Borová	29534/6-173
	venkovský dům čp. 41	Havlíčková Borová	22290/6-174
	venkovská usedlost čp. 132	Havlíčková Borová	32924/6-188
	venkovská usedlost čp. 43	Havlíčková Borová	30908/6-176
	venkovská usedlost čp. 45	Havlíčková Borová	34548/6-177
	venkovská usedlost čp. 46	Havlíčková Borová	40577/6-178
	venkovská usedlost čp. 135	Havlíčková Borová	16717/6-189
	venkovská usedlost čp. 48	Havlíčková Borová	25712/6-180
	venkovská usedlost čp. 49	Havlíčková Borová	24279/6-181
	venkovská usedlost čp. 50	Havlíčková Borová	25460/6-182
	venkovská usedlost čp. 51	Havlíčková Borová	29600/6-183
	venkovská usedlost čp. 52	Havlíčková Borová	28903/6-166
	venkovská usedlost čp. 53	Havlíčková Borová	22824/6-185
	venkovská usedlost čp. 54	Havlíčková Borová	18845/6-186
	venkovská usedlost čp. 55	Havlíčková Borová	14463/6-187
	venkovská usedlost čp. 62	Havlíčková Borová	16505/6-167
	venkovská usedlost čp. 77	Havlíčková Borová	18651/6-168
venkovský dům pův. čp. 24 (6)	Peršíkov	20795/6-4999	
tvrz	Železné Horky	38090/6-364	
Herálec	venkovský dům - celkový charakter zástavby	Český Herálec	47858/7-4039
	silniční most	Český Herálec	25557/7-4059
	venkovská usedlost čp. 8	Český Herálec	46937/7-4040
	venkovský dům čp. 42	Český Herálec	45127/7-4043
	venkovský dům čp. 43	Český Herálec	27911/7-4044
	venkovský dům čp. 53	Český Herálec	39172/7-4045
	venkovský dům čp. 55	Český Herálec	27377/7-4046
	venkovský dům čp. 56	Český Herálec	36170/7-4047
	venkovský dům čp. 127	Český Herálec	32464/7-4050
	venkovský dům čp. 63	Český Herálec	20930/7-4048

	venkovský dům čp. 131	Český Herálec	40240/7-4051
	venkovský dům čp. 161	Český Herálec	30986/7-4053
	kostel sv. Kateřiny	Moravský Herálec	34755/7-4037
	venkovský dům (čp. 191)	Moravský Herálec	45810/7-4054
	venkovský dům (čp. 209)	Moravský Herálec	36900/7-4055
	venkovský dům (čp. 210)	Moravský Herálec	37383/7-4056
	venkovský dům (čp. 306)	Moravský Herálec	42031/7-4058
	venkovský dům (čp. 324)	Kocanda	25208/7-4061
Hodíškov	krucifix	Hodíškov	35774/7-4065
Chlumětín	venkovský dům čp. 32	Chlumětín	34309/7-4076
Jámy	boží muka	Jámy	17022/7-4079
	fara	Jámy	27167/7-4078
Kameničky	kostel Nejsvětější Trojice	Kameničky	32772/6-882
	krucifix	Kameničky	50361/6-6140
	venkovská usedlost čp. 11	Kameničky	46861/6-878
	venkovský dům čp. 97	Kameničky	14933/6-879
Kněževés	kaplička	Kněževés	18016/7-4132
	boží muka	Kněževés	17952/7-4135
	boží muka	Kněževés	16706/7-4133
	boží muka	Kněževés	17484/7-4134
	venkovská usedlost čp. 3	Kněževés	38567/7-4136
Kotlasy	krucifix	Kotlasy	26034/7-4142
	krucifix	Kotlasy	19322/7-4140
	krucifix	Kotlasy	20911/7-4141
Krásněves	socha sv. Jana Nepomuckého	Krásněves	30744/7-4145
Krucemburk	kostel sv. Mikuláše	Krucemburk	18353/6-248
	pomník obětem 2. sv. války	Krucemburk	10316/6-5694
	socha sv. Jana Nepomuckého	Krucemburk	31146/6-246
	pomník padlým I. A II. světové války	Krucemburk	38168/6-5076
	pomník padlým z května 1945	Krucemburk	42082/6-245
	Červená vila	Krucemburk	23579/6-4334
	Krucifix s oplocením	Staré Ransko	101499
	venkovský dům čp. 4	České Křižánky	37985/7-4162
	venkovský dům čp. 5	České Křižánky	101427
	vodní mlýn čp. 7	České Křižánky	103439
	venkovský dům čp. 8	České Křižánky	11505/7-8733

Křižánky	venkovský dům čp. 10	České Křižánky	49729/7-8803
	venkovský dům čp. 11	České Křižánky	10031/7-8611
	venkovská usedlost čp. 12	České Křižánky	50124/7-8673
	venkovský usedlost čp. 13	České Křižánky	49718/7-8815
	venkovský dům čp. 15	České Křižánky	11578/7-8727
	venkovský dům čp. 16	České Křižánky	11483/7-8721
	venkovský dům čp. 20	České Křižánky	45529/7-7029
	venkovská usedlost čp. 21	České Křižánky	11481/7-8720
	venkovská usedlost čp. 23	České Křižánky	11492/7-4159
	venkovská usedlost čp. 28	České Křižánky	11482/7-8719
	venkovský dům čp. 30	České Křižánky	11664/7-8746
	venkovský dům čp. 31	České Křižánky	11484/7-8724
	venkovský dům čp. 35	České Křižánky	51126/7-9005
	pazderna bývalá čp. 39	České Křižánky	11478/7-8711
	venkovský dům čp. 44	České Křižánky	100726
	venkovský dům čp. 1	Moravské Křižánky	101345
	venkovská usedlost čp. 5	Moravské Křižánky	35527/7-4151
	venkovský dům čp. 8	Moravské Křižánky	11909/7-8751
	venkovská usedlost čp. 10	Moravské Křižánky	100446
	venkovský dům čp. 11	Moravské Křižánky	11910/7-8752
	venkovský dům čp. 12	Moravské Křižánky	11486/7-8718
	venkovský dům čp. 14	Moravské Křižánky	11487/7-8717
	venkovský dům čp. 16	Moravské Křižánky	11477/7-8712
	venkovská usedlost čp. 17	Moravské Křižánky	101066
	venkovský dům čp. 23	Moravské Křižánky	11527/7-8723
	kovárna čp. 26	Moravské Křižánky	35534/7-4150
	venkovský dům čp. 28	Moravské Křižánky	11911/7-8753
	venkovský dům čp. 29	Moravské Křižánky	100220
	venkovská usedlost čp. 40	Moravské Křižánky	33368/7-4156
	venkovský dům čp. 43	Moravské Křižánky	45783/7-4154
	venkovský dům Panský čp. 45	Moravské Křižánky	11488/7-8716
	venkovský dům čp. 46	Moravské Křižánky	16479/7-4160
	venkovský dům čp. 58	Moravské Křižánky	29877/7-4161
	venkovský dům čp. 62	Moravské Křižánky	46510/7-4155
	venkovský dům čp. 66	Moravské Křižánky	11485/7-8715
	venkovský dům čp. 70	Moravské Křižánky	44804/7-4163
venkovský dům čp. 76	Moravské Křižánky	19551/7-4152	

	venkovský dům čp. 78	Moravské Křižánky	22415/7-4157
	venkovský dům čp. 88	Moravské Křižánky	11479/7-8714
	venkovský dům čp. 98	Moravské Křižánky	15557/7-4158
	venkovský dům čp. 99	Moravské Křižánky	11579/7-8731
	venkovský dům čp. 108	Moravské Křižánky	36982/7-4153
	venkovský dům čp. 127	Moravské Křižánky	11362/7-8706
Lhotka	krucifix	Lhotka	36625/7-4193
Malá Losenice	krucifix	Malá Losenice	17290/7-4202
	krucifix	Malá Losenice	26046/7-4203
Matějov	boží muka	Matějov	23734/7-4204
	kříž	Matějov	31854/7-4205
Nové Veselí	kostel sv. Václava	Nové Veselí	14820/7-4298
	kaple sv. Rocha	Nové Veselí	34642/7-4299
	boží muka	Nové Veselí	27290/7-4306
	boží muka	Nové Veselí	26025/7-4305
	fara	Nové Veselí	26057/7-4300
	vodní mlýn	Nové Veselí	10233/7-8582
	tvrz	Nové Veselí	16871/7-8409
	boží muka	Nové Veselí	36102/7-4304
Obyčtov	rychta - bývalá	Obyčtov	11945/7-8424
	kostel Panny Marie	Obyčtov	34105/7-4317
	fara	Obyčtov	33744/7-4318
Ostrov nad Oslavou	kostel sv. Jakuba Většího	Ostrov nad Oslavou	31792/7-4344
	boží muka	Ostrov nad Oslavou	36356/7-4349
	socha sv. Jana Nepomuckého	Ostrov nad Oslavou	68460/7-4348
	zájezdni hostinec	Ostrov nad Oslavou	24678/7-4347
Oudoleň	venkovská usedlost čp. 20	Oudoleň	32168/6-296
Podmoklany	zvonička	Hudeč	17732/6-5006
	venkovská usedlost čp. 4	Hudeč	24656/6-5002
	venkovská usedlost čp. 5	Hudeč	45009/6-5003
	krucifix	Odraneč	102891
	venkovská usedlost čp. 7	Hudeč	13867/6-5005
	venkovská usedlost pův. čp. 11	Hudeč	44740/6-5000
	venkovská usedlost čp. 12	Hudeč	24348/6-5001
Pavlov	kostel sv. Jakuba a Filipa	Pavlov	39614/7-4351
Pohled	kostel sv. Anny s křížovou cestou	Pohled	20627/6-306

	kaplička	Pohled	30677/6-307
	pohřební kaple P. Marie, ohradní zeď hřbitova, márnice	Pohled	104013
	socha sv. Jana Nepomuckého	Pohled	46317/6-302
	Zámek Pohled	Pohled	44741/6-303
Pokojev	boží muka	Pokojev	20500/7-4360
Přibyslav	kostel sv. Jana Křtitele s věží	Přibyslav	28889/6-311
	boží muka	Přibyslav	33611/6-312
	socha sv. Václava	Přibyslav	28769/6-313
	sloup se sousoším Piety	Přibyslav	16652/6-314
	Pomník padlým v I. a II. světové válce	Přibyslav	22386/6-5078
	pomník Jana Žižky z Trocnova	Přibyslav	46398/6-308
	lavice z hradu Lipnice	Přibyslav	32110/6-321
	měšťanský dům čp. 4	Přibyslav	19393/6-4878
	měšťanský dům čp. 45	Přibyslav	10374/6-5637
	rodinný dům čp. 53	Přibyslav	21641/6-316
	rodinný dům čp. 60	Přibyslav	25555/6-4670
	městský dům čp. 75	Přibyslav	24694/6-320
	škola čp. 245	Přibyslav	25287/6-317
	fara čp. 267	Přibyslav	26748/6-309
	špitál čp. 271	Přibyslav	21556/6-319
	zámek čp. 300	Přibyslav	35538/6-315
	venkovská usedlost čp. 13	Česká Jablonná	45058/6-4991
	zřícenina hradu Ronov	Ronov nad Sázavou	36521/6-322
	silniční most	Ronov nad Sázavou	38761/6-323
	zámek čp. 9	Ronov nad Sázavou	30597/6-4671
boží muka	Přibyslav	16652/6-314	
rudný důl - štola	Přibyslav	103969	
Radostín nad Oslavou	kostel sv. Bartoloměje	Radostín nad Oslavou	30456/7-4379
	kříž	Radostín nad Oslavou	13970/7-4382
Sázava	modlitebna evangelická	Sázava	24178/7-4414
	kaplička	Sázava	21229/7-4417
	boží muka	Sázava	68459/7-4418
	smírčí kámen	Sázava	37500/7-4420
	venkovská usedlost čp. 49	Sázava	31816/7-4421
	venkovská usedlost čp. 54	Sázava	31036/7-4422
	fara evangelická	Sázava	18032/7-4415

Slavětín	pomník obětem I. A II. světové války	Slavětín	19031/6-5072
Sněžné	kostel sv. Kříže	Sněžné	23819/7-4429
	rychta	Sněžné	14143/7-4434
	fara	Sněžné	25818/7-4431
	kostel evangelický čp. 60	Sněžné	42011/7-4430
	venkovský dům čp. 75	Sněžné	33344/7-4435
	venkovský dům čp. 83	Sněžné	30230/7-4436
	venkovská usedlost čp. 26	Blatiny	35773/7-3935
	venkovská usedlost čp. 2	Krátká	33100/7-7031
	venkovský dům čp. 4	Krátká	25170/7-4146
	venkovská usedlost čp. 10	Krátká	25599/7-7125
	venkovský dům čp. 12	Krátká	41066/7-7124
	venkovská usedlost čp. 19	Krátká	23880/7-7123
	venkovský dům čp. 26	Krátká	37524/7-4147
	železárna čp. 1	Milovy	41783/7-4214
	venkovský dům čp. 23	Samotín	27544/7-4149
	tvrz	Vříšť	18542/7-4437
venkovský dům čp. 20	Vříšť	100398	
Sobíňov	pomník padlých 5. 5. 1945	Sobíňov	21686/6-337
	pomník 21 padlým z 5. 5. 1945	Sobíňov	29996/6-5080
	kostel Navštívení P. Marie	Sopoty	32653/6-334
	fara čp. 216	Sopoty	25445/6-335
Stříbrné Hory	kostel sv. Kateřiny	Stříbrné Hory	26321/6-338
	silniční most	Stříbrné Hory	22417/6-339
	růženina štola- rudný důl	Stříbrné Hory	23101/6-5501
	pekelská štola – rudný důl	Stříbrné Hory	41966/6-5502
Studnice	výšinné opevněné sídliště - hradiště, archeologické stopy	Studnice	41644/6-4983
Světnov	boží muka	Světnov	33740/7-4454
	krucifix	Světnov	23323/7-4455
Svratka	kostel sv. Jana Křtitele	Svratka	24502/7-4462
	fara	Svratka	10819/7-8652
	měšťanský dům čp. 23	Svratka	12339/7-8505
	tvrz Zkamenělý zámek, archeologické stopy	Česká Cikánka	19377/6-995
	venkovský dům čp. 7	Moravská Cikánka	19383/7-4469
	vodní mlýn čp. 10	Moravská Cikánka	26611/7-4468

Svratouch	venkovský dům čp. 158	Svratouch	37150/6-998
	modlitebna	Svratouch	38704/6-997
	zámek - lovecký zámeček	Karlštejn	18335/6-994
Škrdlovice	krucifix	Škrdlovice	36591/7-4470
Újezd	boží muka	Újezd	14554/7-4505
Vatín	kaplička	Vatín	30035/7-4507
	boží muka	Vatín	17840/7-4508
Velká Losenice	kostel sv. Jakuba	Velká Losenice	34824/7-4521
	boží muka	Velká Losenice	19293/7-4527
	boží muka	Velká Losenice	24596/7-4530
	boží muka	Velká Losenice	33660/7-4529
	boží muka	Velká Losenice	35492/7-4528
	pamětní kámen	Velká Losenice	39059/7-4531
	hřbitov nový	Velká Losenice	86713/7-4526
	fara čp. 1	Velká Losenice	18644/7-4525
	venkovská usedlost čp. 9	Velká Losenice	15201/7-4532
	venkovská usedlost čp. 23	Velká Losenice	21035/7-4533
	venkovská usedlost čp. 24	Velká Losenice	47034/7-4534
	venkovská usedlost čp. 30	Velká Losenice	17321/7-4535
	venkovská usedlost čp. 35	Velká Losenice	14697/7-4536
	zvonička	Pořežín	15490/7-4540
	hamr- byv. Tvrz s mlýnem čp. 1	Pořežín	32244/7-4539
	venkovská usedlost čp. 9	Pořežín	53794/7-4541
	venkovská usedlost čp. 11	Pořežín	37391/7-4542
	Vojnův Městec	kostel sv. Ondřeje	Vojnův Městec
socha sv. Jana Nepomuckého		Vojnův Městec	25138/7-4620
hospoda čp. 8		Vojnův Městec	46844/7-4619
Vysoké	kaplička	Vysoké	21660/7-4195
	socha sv. Jana Nepomuckého	Vysoké	19195/7-4194
Ždírec nad Doubravou	zvonička	Stružinec	36072/6-4998
	výklenková kaplička	Nový Studenec	104082
	pomník padlých vojáků	Ždírec nad Doubravou	36385/6-363
	kostel sv. Václava	Horní Studenec	22122/6-208
	venkovská usedlost čp. 16	Horní Studenec	25361/6-207
	zámek	Nový Studenec	23665/6-209
	zvonička	Stružinec	36072/6-4998

Zdroj: www.monumnet.npu.cz

Příloha č. 5

Přehled sociálních zařízení v obcích MAS Havlíčkův kraj

Obec	Domov seniorů	Dům s pečovatelskou službou	Terénní sociální služby	Azylové domy	Dovoz obědů	Ostatní sociální služby
Bohdalov	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Březí nad Oslavou	x	x	x	x	x	x
Budeč	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Cikháj	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Česká Bělá	x	x	x	x	dovoz obědů zajišťuje obec	sousedská výpomoc
Dlouhá Ves	x	x	x	x	x	x
Fryšava pod Žákovou horou	x	x	x	x	zajišťuje obec z místní hospody	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Hamry	x	x	x	ano	x	x
Hamry nad Sázavou	x	x	ano	x	zajišťuje terénní pracovník obce	x
Havlíčková Borová	x	x	ano	x	x	x
Herálec	x	ano	x	x	obědy se dovážejí z podniku Mars Svatka, a. s.	x
Hodíškov	x	x	x	x	x	x
Chlumětín	x	ano	x	x	x	x
Jámy	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Jitkov	x	x	x	x	x	x
Kameničky	x	ano	x	x	x	sousedská výpomoc
Karlov	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Kněžves	x	x	x	x	x	x
Kotlasy	x	x	x	x	x	x
Krásněves	x	x	x	x	x	x
Krucemburk	x	ano	ano	x	x	x
Křižánky	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc

Lhotka	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc, na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Malá Losenice	x	x	x	x	x	x
Matějov	x	x	x	x	x	x
Modlíkov	x	x	x	x	obědy dováží firma	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Nové Veselí	ano	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Obyčtov	x	x	x	x	obec zajišťuje dovoz obědů (z Radostína nad Oslavou)	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Olešenka	x	x	x	x	x	x
Ostrov nad Oslavou	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Oudoleň	x	x	x	x	obědy dováží pečovatelská služba Chotěboř	x
Pavlov	x	x	x	x	x	x
Počátky	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Podmoklany	x	x	x	x	obědy dováží pečovatelská služba Ždírec nad Doubravou	sousedská výpomoc
Pohled	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Pokojev	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Přibyslav	x	ano	ano	x	x	x
Račín	x	x	x	x	x	x
Radostín	x	x	x	x	x	x
Radostín nad Oslavou	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajiždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Sázava	x	x	x	x	x	x
Sklené	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Slavětín	x	x	x	x	x	x
Slavíkov	x	ano	ano	x	x	x
Sněžné	x	ano	ano	x	x	x
Sobíňov	x	x	ano	x	obědy dováží firma	dojíždějí pečovatelky ze Ždírci nad Doubravou
Stříbrné Hory	x	x	x	x	obědy se dovážejí	sousedská výpomoc

Studnice	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Světnov	x	x	x	x	obec zajišťuje dovoz obědů (firma z Chotěboře)	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Svratka	x	ano	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Svratouch	x	ano	ano	x	x	x
Škrdlovice	x	ano	x	x	x	x
Újezd	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Vatín	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Velká Losenice	x	x	x	x	rozvoz obědů ze ZD	pečovatelku v obci zajišťuje Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Vepřová	x	x	x	x	x	x
Vojnův Městec	x	x	x	x	x	Na žádosti občanů zajíždí Oblastní charita Žďár nad Sázavou
Vysoké	x	x	x	x	x	sousedská výpomoc
Znětínek	x	x	x	x	x	x
Ždírec nad Doubravou	x	ano	ano	x	rozvoz obědů místními pečovatelkami	x
Žižkovo Pole	x	x	x	x	x	x

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 6

Seznam největších podniků na území MAS Havlíčkův kraj

Obec	Podnikatelský subjekt	Oblast podnikání	Počet zaměstnanců
Bohdalov	SABRA DŘEVOVÝROBA, s. r. o.	výroba dveřních zárubní, výplně dveří a lišt, výroba a obalování profilů	50 - 99
Česká Bělá	VESA Česká Bělá a. s.	šlechtění a množení brambor	25 - 49
Havlíčková Borová	Havlíčková Borová zemědělská a. s.	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
Herálec	ANITA MORAVIA s. r. o.	výroba dámského oblečení	200 - 249
Hodíškov	Zemědělské družstvo vlastníků Hodíškov	rostlinná a živočišná výroba	20 - 24
Kameničky	KAVALE spol. s. r. o.	kovovýroba	25 - 49
Krucemburk	Zemědělská a. s. Krucemburk, a. s.	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
	Intermont s. r. o.	výroba nábytku	50 - 99
	BeHo spol. s. r. o.	strojírenský podnik	50 - 99
	ELASTA - VESTIL spol. s. r. o.	výrobce stuh	50 - 99
Nové Veselí	Zemědělské družstvo vlastníků Novoveselsko	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
	EFKO - karton, s. r. o.	výrobce dětských hraček a her	25 - 49
	Plastia s. r. o.	komponenty a výrobky z plastových hmot	51 - 100
Ostrov nad Oslavou	PAMA, a. s.	stavební podnik	25 - 49
	ZP Ostrov, a. s.	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
Přibyslav	SC Metal, s. r. o.	zpracování plechů a velkoobchod s hutním materiálem	50 - 99
	ACO Odvodňovací prvky s. r. o.	výrobce prvků pro stavebnictví	25 - 49
	ACO Industries k. s.	úpravy kovů	500 - 999
	Závod Přibyslav - Pribina	mlékárenská výroba	250 - 370
	APOLY s. r. o.	obaly, kartonové krabice apod.	25 - 49
Radostín nad Oslavou	ZERAS, a. s.	rostlinná a živočišná výroba	100 - 199
Sázava	AGRO SÁZAVA, a. s.	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
Sněžné	Zemědělské družstvo Sněžné	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
Svratka	DELTA Svratka s. r. o.	dřevostavby	20 - 24
	Mars Svratka, a. s.	zpracování výrobků z kovů	250 - 499
	Kovo HB, s. r. o.	kovovýroba	50 - 99
Svratouch	Dílo, výrobní a obchodní družstvo	klempířství a kovovýroba	20 - 24
Velká Losenice	Zemědělské družstvo Velká Losenice	rostlinná a živočišná výroba	50 - 99
Vojnův Městec	KRÁLOVSTVÍ LOUTEK, s. r. o.	loutky a loutková divadla	20 - 24
Ždírec nad Doubravou	Stora Enso Wood Products Ždírec s. r. o.	dřevařská výroba	250 - 499
	Stora Enso WP HV s. r. o.	dřevařská výroba	50 - 99
	DIPtrans, s. r. o.	autodoprava	25 - 49

	Extruindustrie CR s. r. o.	zpracování plastických hmot	50 - 99
	Deko Draht s. r. o.	vybavení pro obchodní sítě a řetězce	25 - 49
	Slévárna a modelárna Nové Ransko, s. r. o.	slévárenství a obrábění	200 - 249
	G a H s. r. o.	kovoobrábění a kovovýroba	20 - 24
	Dekora - Jeníček, a. s.	potahové a dekorační tkaniny	100 - 199
	MINIGAL s. r. o.	kovovýroba	25 - 49
	Czech LANA, s. r. o.	dřevovýroba pro stavební průmysl	100 - 199

Zdroj: ARES (Administrativní registr ekonomických subjektů)

Příloha č. 7

Seznam památkově chráněných objektů a sakrálních staveb v obcích MAS Havlíčkův kraj

Obce	Pamětihodnosti a zajímavosti	
Bohdalov	Pomník na památku padlých vojáků Tvrz Bohdalov na Bohdalovském rybníce Kříže	Pamětní deska Jana Nepomuka Heimricha Smírčí kříž Socha sv. Jana Nepomuckého
Březí nad Oslavou	Pamětní pomníky 1. a 2. sv. války	Kaplička
Budeč	Kaple Panny Marie Sněžné Skarn u Budče	Kříže
Cikháj	Dům čp. 49 Zemědělská usedlost čp. 39 Památník obětem 1. světové války Památník partyzánského hnutí Památník partyzánské skupiny Kirov (2)	Kaplička sv. Anny Dům čp. 8 s kalusovým oknem ve štítě Památník partyzánské skupiny Mistr Jan Hus Pamětní deska partyzánské brigády Mistr Jan Hus Pamětní deska spisovateli Petru Kříčkovi
Česká Bělá	Barokní kaple Čtrnácti pomocníků na Šibeniční hoře Památník padlých z 1. světové války Pomník obětem 2. světové války Kříže	Kaple v Cibotíně Technická památka: letecký maják na Šibeniční hoře Plastika lva na návsi
Dlouhá Ves	Márnice v objektu hřbitova Kříže	Smírčí kámen
Fryšava pod Žakovou horou	Památník s replikou partyzánského obydlí na Fryšavském kopci Pamětní deska Otakara Šína Pamětní deska Rudolfa Smolka (Fryšavský listonoš)	Pomník padlým 2. světové války od Vincence Makovského Pomník I. světové války Kříže Boží muka
Hamry	Křížek Panny Marie ve středu obce – z barokního sousoší	Hamerská vodní nádrž
Hamry nad Sázavou	Kamenný most přes Sázavu Kaple Svaté Anny Na skále - stopy příkopu bývalé tvrze v části Najdek	Kaple Marie Bolestné (Najdek) Brdíčkův mlýn Boží muka Bývalý vodní mlýn - Šlakhamr
Havlíčková Borová	Smírčí a jiné kříže Socha Karla Havlíčka Borovského Boží muka Kostel sv. Víta Městská památková rezervace Památník KHB (NKP)	Kaplička sv. Jana Nepomuckého Kaplička Panny Marie v Peršíkově Kaplička Nanebevzetí Panny Marie Stará škola Havlíčkova Barokní fara
Herálec	Busta Jana Ámose Komenského	bývalý Rumpoltův mlýn
Hodíškov	Kaple sv. Cyrila a Metoděje Pomník obětem sv. války 1914 - 1918	Bývalá rychta „Zámeček“
Chlumětín	Kaple Panny Marie Litý kříž	Boží muka
Jámy	Kostel sv. Martina Pomník s plastikou Václava Bezděka	Pomník obětem 1. světové války Kříže (13)
Jitkov	Bývalý panský dvůr a tvrz Boží muka	Kaple

Kameničky	Pomník padlých 1. světové války Myškův dům Kubíčkův dům Zavřelův dům	Boží muka Hospoda u Polanských U Vašků Kříž u kostela a Kameničovský hřbitov
Karlov	Kříže	x
Kněževes	x	x
Kotlasy	x	x
Krásněves	x	x
Krucemburk	Hrob Jana Zrzavého Náhrobky kolem kostela sv. Mikuláše Náhrobek Mikuláše Střely s reliéfem v katolickém kostele	Toleranční modlitebna Bílá vila Ladislava Binka ml. Kříže
Křižánky	Modlitebna (2) Kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů Vesnická památková rezervace (Křižánky, Krátká)	Zvonice a hřbitov na Českých Milovech Kříže (3)
Lhotka	Kříže (2)	
Malá Losenice	Kaple Nanebevzetí Panny Marie	Kříže a Boží muka (6)
Matějov	Pavličkův kříž Řezníků kříž Kaple Navštívení Panny Marie Kámen na památku úmrtí hospodáře	Blažíčkův kříž Kříž Chlubců Pomník obětem 1. a 2. světové války
Modlíkov	Památník padlým v 1. světové válce Kamenný kříž	Hrob ruského vojína z 2. světové války
Nové Veselí	Cínová křtitelnice v kostele Socha sv. Jana Nepomuckého Socha Panny Marie Oltář v kostele z roku 1800 Mramorový kříž u kaple Renesanční zámeček s renesančními portály a arkádovou chodbou Busta J. A. Komenského a B. Němcové Pamětní deska J. Pelikána	Kamenná křtitelnice na faře Socha sv. Floriana Socha sv. Václava Socha Lidé, země (Františka Kovaříka) Starý hřbitov Radnice (bývalá škola) Pomník obětí dvou světových válek s dominantou osobnosti T. G. Masaryka
Obyčtov	Kříže Sochařská výzdoba hřbitova	Boží muka Pamětní deska vysvěcení praporu obce a SDH
Olešenka	Pomník padlým v 1. sv. válce Kamenný kříž Litinový kříž z druhé poloviny 19. stol. na hranici obecního katastru	Smírčí kámen Kříž na památku statkáře Františka Duška
Ostrov nad Oslavou	Kříže	Studánka
Oudoleň	Kaple zasvěcená Panně Marii (ve věži bronzový zvon) Pomník padlých	Mlýn 10 křížků Venkovská usedlost čp.20
Pavlov	Kamenný kříž u kostela Fara s věží	Pomník padlých v 1. sv. válce Kříže (cca 10)
Počítky	Kaple Panny Marie Kříže	Zvonička na výpustku
Podmoklany	Kaplička Zvonička Podmoklany	Zvonička (Hudeč)
Pohled	Náhrobek hraběnky Anny von Unwerth Štola Kostel sv. Ondřeje a fara Hrobka Sylva-Taroucca	Probošství kláštera cisterciáček - fara

		Stará budova sklárny - jedna z nejhezčích v ČR Hřbitov psí v zámeckém parku
Pokojev	Kaple Panny Marie Bolestné	Kříže
Přibyslav	Kurfürstův dům Pamětní deska Jan Otto Městská památková zóna Gotická věž Štola pod farou renesanční zámek (Hasičské muzeum) Most Ronov nad Sázavou Usedlost čp. 13 (Česká Jablonná) zřícenina hradu Ronov v Ronově nad Sázavou	Přibyslavská radnice Pamětní deska a pomník Ing. Adolfa Švece Kostel sv. Jana Křtitele měšťanské domy na náměstí stará škola dům čp. 4, Špitál jezdecká socha Jana Žižky Socha sv. Václava
Račín	Kříže	x
Radostín	Socha sv. Rosálie	x
Radostín nad Oslavou	Věž o kostela Boží muka Bývalý lovecký zámek a bývalý panský dvůr v Zahradišti	Márnice Kříže
Sázava	Barokní dvouobloukový kamenný most Památník padlých Starý úsek trati - v minulosti využíván jako muzejní železnice	Kostel Českobratrské církve evangelické Kříže Rozhledna Rosička
Sklené	Kaplička Kříže	Boží muka
Slavětín	Pomník obětem 1. a 2. světové války Kaplička sv. Anny	Kříž
Slavíkov	Pomník padlých	Litinový křížek na zděném podstavci
Sněžné	Památník české reformace s reliéfy Mistra Jana Husa, Jana Žižky z Trocnova a J. A. Komenského Litinový kříž Toleranční modlitebna	Socha prvního Československého prezidenta T. G. Masaryka Plastika T. G. Masaryka
Sobíňov	Starý vojenský hřbitov Kamenný kříž ze 17. století Tvrziště s příkopy a valy Kostelní varhany	Dřevěný kříž u hřbitovní zdi Pomník padlým u železniční zastávky Kaplička ve hřbitovní zdi u kostela
Stříbrné Hory	Památník padlých	
Studnice	Kaple sv. Zdislavy Zvonička v Košínově Hamerská vodní nádrž	Kaple sv. Antonína v Zalíbené Kříž na kamenném podstavci
Světnov	Kulturní památka – historický kamenný most Smírčí kámen	Kaplička sv. Václava 2 pomníky z 1. světové války
Svratka	Hotel Mánes s parkem Zvonice Socha sv. Václava Kašna na náměstí Národního povstání Kříže Památní desky partyzánům	Náhrobek Anny Conrathové Socha houbaře Račana - lidová architektura Památník padlých Válečné hroby Sokolovna se sochařskou a malířskou výzdobou
Svratouch	Památník sv. Jiljí Památník faráře Jana Pajla Katolická kaple a fara	Kaple sv. Jiljí na Karlštejně Evangelický kostel a hřbitov

Škrdlovice	Kaple sv. Cyrila a Metoděje Kříže (2)	Socha sv. Cyrila a Metoděje
Újezd	Kaple Panny Marie Královny	Kříže (3)
Vatín	Kříže Pamětní deska na kapli za padlé z 1. světové války	Kaple Panny Marie Bolestné
Velká Losenice	Kostnice a zvonice u vchodu do kostela Kříže (10)	Smírčí kříž Pamětní deska na rodném domě otce Karla Havlíčka Borovského
Vepřová	Kaple Nejsvětější trojice Pomníky padlých v 1. světové válce	Kaplička sv. Václava
Vojnův Městec	Vojnoměstské zvony Památník obětem válek Kříže	Hřbitovní kaple sv. Antonína Hrob a památník ruského partyzána v Nové Huti Vodopád na místní vodoteči ve Vojnově Městci
Vysoké	Velký kamenný kříž z roku 1831 Pomník padlých v 1. světové válce	Kříž u silnice do Lhotky Kříže (4 soukromé)
Znětínek	Kaplička sv. Josefa Kříž s oběťmi 1. světové války Pomník Františka Pavlíčka (oběť 2 světové války)	Kříž na památku padlého Františka Dvořáka Kříž za smrt Cyrila Kocoura Bílý mramorový kříž Kříže
Ždírec nad Doubravou	Novotných kříž Tůmův kříž Kříž na návsi v Údavech Kříž na Kohutově	Šupitův kříž Kříž na návsi ve Stružinci Křížek ve Studenci Kříž a zvonička na Benátkách
Žižkovo Pole	Žižkova Mohyla Kostel sv. Michala Kříže (cca6)	Dům čp. 24 Kaplička v Macourově

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 8

Seznam turistických tras zasahujících a procházejících územím MAS Havlíčkův kraj

Obce	Turistické trasy		Obce	Turistické trasy	
	zasahuje	prochází		zasahuje	prochází
Bohdalov		x	Pohled	x	
Březí nad Oslavou				x	
Budeč			Přibyslav	x	
Cikháj	x			x	
	x			x	
Česká Bělá			Račín	x	
Dlouhá Ves	x		Radostín		
Fryšava pod Žákovou horou				x	
Hamry	x		Radostín nad Oslavou		
	x		Sázava		
Hamry nad Sázavou	x			x	
	x		Sklené	x	
x		x			
Havlíčková Borová			Slavíkov	x	
	x			x	
Herálec	x		Sněžné		
	x				
	x			x	
	x			x	
Hodíškov		x	Sobíňov	x	
Chlumětín				x	
		x			
Kameničky			Stříbrné Hory		
	x		Studnice	x	
x		x			
Kněžves			Světnov	x	
Kotlasy	x		Svratka	x	
	x			x	
Krásněves		x		x	
Krucemburk	x			x	
	x		Svratouch		
	x				
Křižánky			Škrdlovice		
	x				x
	x		Újezd	x	

Lhotka	x	Yellow	Velká Losenice	x	Red
	x	Red		x	Yellow
	x	Blue		x	Blue
Matějov	x	Yellow	Vepřová	x	Green
	x	Blue	Vojnův Městec	x	Blue
Modlíkov	x	Red		x	Green
Nové Veselí	x	Blue	Vysoké	x	Yellow
	x	Yellow		x	Blue
Obyčtov	x	Red	Znětínek	x	Yellow
Ostrov nad Oslavou	Yellow	Red	Ždírec nad Doubravou	x	Red
Pavlov	x	Yellow		x	Yellow
Podmoklany	x	Blue		x	Blue
	x	Yellow	Žižkovo Pole	x	Red
				x	Yellow

Zdroj: www.beta.mapy.cz

Příloha č. 9

Seznam významných osobností území MAS Havlíčkův kraj

Významné osobnosti na území MAS Havlíčkův kraj		
Obec	Jméno osobnosti (letopočet)	Oblast zájmu/působení/povolání
Bohdalov	František Tuna (1810-1862)	rektor Univerzity Karlovy
	Jan Nepomuk Heimrich (1853-1933)	poslanec říšského sněmu a říšské rady
	Antonín Promberger (1862-1937)	učitel, hudebník
	Bohumil Křesťan (1939-2009)	autokrosový závodník
	Doc. MUDr. Karel Čada, CSc. (1931-1998)	lékař
	Jan Novotný (1842-1932)	kněz, šéfredaktor časopisu Hlas
Cikháj	Ing. Petr Kříčka (1884-1949)	spisovatel
Česká Bělá	Bedřich Piskač (1898-1929)	malíř
	PhDr. Václav Fiedler (1887-1948)	historik
	Dagmar Dyková (1914-2011)	vědkyně, botanička
Dlouhá Ves	Jaroslav Jerie (1894-1981)	lékař
Fryšava pod Žakovou horou	Rudolf Gabessam (1852-1912)	lesník, průkopník lyžování na Novoměstsku
	Václav Jícha (1874-1950)	malíř
	Pavel Čotek (1922-2005)	hudební skladatel, kritik a pedagog
	František Košík (1913-)	řezbář
	Otakar Šín (1881-1943)	hudební skladatel a pedagog
Hamry nad Sázavou	Ladislav Vajgert, (1905-1968)	malíř obrazů, vydal sbírku povídek
	Václav Vašek, (1915-1995)	jeden z posledních kameníků, autor románu
	Ladislav Simajchl, (narozen 1922)	kněz a regionální autor
	Karel Dvořák	fotbalista
	Luděk Lopour	vydal v roce 1997 „Dějiny Hamrů nad Sázavou“
Havlíčková Borová	Karel Havlíček Borovský (1821-1856)	básník, novinář, politik
	Václav Zelený (1825-1875)	novinář a politik, poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady
	Filip Dobrovolný (1880-1930)	novinář, vedoucí redaktor Rudého práva, československý politik Komunistické strany Československé
	Viktor Dobrovolný (1909-1987)	malíř, kreslíř, sochař
	Josef Stránský (1917-1944)	štábní kapitán britského královského letectva RAF
	Jaroslava Janáčková (1930-)	literární historička a editorka
Herálec	František Albert Libra (1891–1958)	architekt a urbanista
	Jaroslav Polanský (1909–1970)	malíř
	František Sláma (1923–2004)	hudebník, filharmonie
	Antonín Starý (1878–1942)	lékař a překladatel

Hodíškov	Mikuláš Konáč z Hodíškova (1480 - 1546)	tiskař a vydavatel
	Aleš Linsbauer (1839 - 1895)	architekt
	ing. Aleš Linsbauer (1891 - 1928)	odborník v cukrovarech
	ing. Arch. Stanislav Sochor (1882 - 1959)	ředitel Památkového ústavu v Brně
Chlumětín	Vojtěch Kyncl	malíř
Kameničky	Antonín Slavíček (1870-1910)	malíř
	Josef Dvořák (1883-1967)	malíř
	Karel Wagner (1886-1963)	malíř
	Jaroslav Sodomka (1919-1975)	malíř
	Anna Dvořáková (1924-)	malířka
	P. Jindřich Pešek (1908-1980)	salesián, kněz
	Karel Václav Rais (1859-1926)	spisovatel
	Václav Lev Anderle (1859-1944)	malíř
Karlovy	František Koudelka (1930-1992)	sklářský výtvarník
Krásněves	Ladislav Dvořák (1920-1983)	básník a spisovatel
Krucemburk	Emanuel Beránek (1899-1973)	sklářský umělec a výtvarník
	Ing. Ivan Binko (1911 – 1971)	autor odborných statí
	Jiří Binko (1918 – 1985)	figurální a ornamentální kresby
	Josef Binko (1879 – 1960)	přední představitel české fotografie secesního období
	PhDr. Vladimír Brett (1921-1997)	literární historik a kritik, překladatel
	P. Karel Bříza (1926-2001)	katolický kněz, varhanář, hudební skladatel
	Jiří Budínský (1929-)	režisér divadelních her
	Hana Budínská (1933-)	režisérka a spisovatelka loutkových her
	Theodor Jan Doležal (1847-1901)	průkopník české lesnické a myslivecké literatury
	Josef Gočár (1880-1945)	architekt
	Ing. Jaroslav Janáček (1878-1964)	spisovatel (publikace T. G. M. na Vysočině)
	Bohumil Alois Kohout (1897-1977)	spisovatel a redaktor
	MUDr. František Langer (1888-1965)	spisovatel a dramatik
	T. G. Masaryk (1850-1937)	státník, politik, první prezident ČSR
	Marie Mašková (1886-1986)	guvernantka v Anglii, majordomka u ministra zahraničních věcí ČSR dr. Edvarda Beneše
	RNDr. Prof. Zdeněk Mísař (1926-)	autor regionálně geologických monografií
	Daniel Bohumil Molnár (1819-1898)	spisovatel a překladatel církevních spisů
	Jan Amos Pellar (1905-1982)	teolog
	Josef Ružička (1808-1872)	spisovatel a redaktor evangelického církevního tisku
	Antonín Skřivan (1818-1857)	autor učebnic obchodních škol
	Augustin Skřivan (1805-1869)	majitel krucemburské koželužny
	MUDr. František Skřivan (1807-1895)	lékař
	Gustav Skřivan (1831-1866)	matematik, pedagog

	Mikuláš Střela z Rokyc a Holohlav	rytíř a slavný vojenský hejtman krále Jiřího z Poděbrad
	Ing. Prof. Vilém Šešulka	profesor Českého vysokého učení technického v Praze
	Jan Štursa (1880-1925)	jeden z největších moderních českých sochařů
	Věra Vovsová (1912-1998)	akademická malířka
	Jan Zrzavý (1890-1977)	malíř, grafik, ilustrátor, scénograf
	MUDr. Prof. Josef Zrzavý (1909-1990)	anatom, autor učebnic, pedagog
	PhDr. P. Jaroslav Zrzavý (1924-2002)	filozof a kněz
	Ing. Josef Zvolánek (1929-)	odborník v radiotechnice
	Jiří Žurek (1934-)	muzikant dechového orchestru a její dirigent
Křižánky	Karel Pavlík (1874-1947)	sochař
	František Bukáček (1910-1988)	akademický malíř
	Antonín Veselý (1888-1945)	literární a divadelní kritik
Matějov	PhDr. Přemysl Blažíček, DrSc. (1932-2002)	literární kritik a historik
	Jan Perníčka (1916-1985)	režisér divadelních her a lidový malíř
	Věra Sládková (1927-2006)	básniřka, prozaička, dramatička
	Josef Lada (1887-1957)	malíř, ilustrátor, spisovatel
Nové Veselí	Julius Pelikán (1887-1969)	akademický sochař a medailér
	Vilém Volmann (1868-1913)	řezbář a sochař
	Bedřich Jerie (1868-1913)	učitel
	Bedřich Jerie (1885-1965)	evangelický farář a spisovatel
	Jindřich Šilhan (1917-1989)	římsko-katolický kněz, amatérský historik
	Vlastimil Večeřa (1921-1987)	sochař
	Jan Vencelides (1875-1955)	zakladatel dechové kapely, poslední z cechu punčochářů
	Václav Kratochvíl (1903-1998)	generálporučík
	Václav Kálik (1891-1951)	hudební skladatel a sbormistr
	Alois Pohanka ml. (1919-2004)	kreslíř, malíř, sochař
	Ing. Miloš Zeman (1944-)	politik, ekonom, prezident ČR
Pokojev	JUDr. Josef Koudela (1845-1913)	advokát, zemský a říšský poslanec, vlastenecký politik
Příbyslav	Jan Otto (1841-1916)	nakladatel
	Roman Podrázský (1943-2001)	akademický sochař
	Ing. Stanislav Bechyně, DrSc. (1887-1973)	architekt a pedagog
	RNDr. Jan Bechyně (1920 - 1973)	entomolog
	Profesor ThDr. Jan Filip (1911-)	kněz, prozaik, překladatel
	Theodor Pařík (1881-1961)	skladatel, houslista
	Rudolf Schenk (1872-1962)	filolog, pedagog
	František Němec (1882-1918)	sochař
	Stanislava Hutaře (1895-1974)	fotograf
	František Niklfeld (1841–1915)	politik, starosta města, poslanec zemského sněmu
PhDr. Jaromír Málek (1943-)	egyptolog, prehistorik	

	Ing. Adolf Švec (1893 - 1942)	agronom, rozvoj místního Sokola a stavba sokolovny
	Jan Žižka z Trocnova (1360-1424)	husitský vojevůdce a válečník
Sázava	Bohuslav Pleva (1903 - 1990)	umělecký knihvazač
Sklené	Vladimír Šacha (1903 – 1986)	český spisovatel, básník a učitel
Sněžné	František Halas (1901-1949)	básník
	Ludvík Kundera (1920-2010)	básník, dramatik, prozaik, literární historik, překladatel
	Jiří Trnka (1912-1969)	výtvarník, ilustrátor, sochař, scenárista, loutkář, kostýmní výtvarník a režisér animovaných filmů
	Jaroslav Pospíšil (1905-1979)	operní a operetní zpěvák
	Bohdan Lacina (1912-1971)	malíř, grafik, ilustrátor, a profesor dějin umění
	Bohumila Málková (1938-)	spisovatelka a malířka
	Zdeněk Blažek (1905-1988)	skladatel, pedagog a hudební teoretik
	Jan Jelínek (1910 - 1969)	vydavatel
	Ing. Jaroslav Tobyáš (1891 - 1969)	lnářský odborník
	Dr. Emil Smetánka (1875 - 1949)	vysokoškolský pedagog, spisovatel
	Miloslav Bureš (1909-1968)	spisovatel
	Jaromír Ptáček (1925-2003)	prozaik, scénárista
Sobíňov	Jan Zvolánek (1815-1890)	reverend
	Bedřich Starý (1894-?)	letec
	Josef Janáček (1885-1954)	divizní generál
	František Čech-Vyšata (1881-1942)	cestovatel a spisovatel
	Josef Ležák	spisovatel
	Josef Dvořák (1931-2002)	kreslíř
Světnov	Prokop Paeonius (1581-1613)	lékař a básník
Svratka	Čeněk Gregor (1847–1917)	architekt a primátor Prahy
	Petr Matěj Fisher (1809–1892)	starosta Smíchova, zakladatel Slavína
	Josef Věromír Pleva (1899–1985)	spisovatel
	Rudolf Hanych (1906–1994)	malíř-krajinář
	Bohuslav Příhoda (1914–1943)	letec R.A.F.
	Antonín Odehnal (1878–1957)	akademický sochař
	Petr Balíček (1942-)	fotograf, malíř, lékař
	František Nový (1938-)	malíř, grafik, keramik
	Bedřich Tuček (1872-1959)	nakladatel
Alois Chocholáč (1906-1983)	výtvarník, zakladatel umění samorostů	
Svratouch	Jindřich Paseka (1928-2005)	lidový léčitel, zakladatel české biotroniky
	Jindřich Hegr (1933-)	malíř, grafik, ilustrátor, restaurátor
	František Sádovský (1909-1992)	malíř
	Jeroným Hus Vítek (1914-1988)	malíř
Škrdlovice	Bohuslav Leopold (1888-1956)	houlista, skladatel

Vatín	Mons. prof. ThDr. Josef Samsour (1870-1930)	kněz, církevní historik
	Dr. Jan Samsour (1859-1920)	prezident krajského soudu ve Znojmě
Velká Losenice	Antonín Kolářský (1794-1867)	vlastenecký kněz, publicista
	Josef Winkler (1865 – 1926)	kněz, přispíval do časopisu (Žďárský obzor, Pohoří atd.)
	Jan Melichar (1810 – 1901)	lékárník, vlastenec, autor řady vlasteneckých knih
	Jan Rosický (1845 – 1940)	nakladatel a kulturní pracovník v Americ
Vepřová	Jan Brukner (1891-1949)	poslanec Národního shromáždění
	Karel Starý (1838-1898)	profesor a autor učebnic
	Františka Kolářová - Vlčková (1883-1956)	spisovatelka
Vojnův Městec	Jaroslav Jiřík (1939-2011)	první český hokejista v NHL
	Norbert Javůrek (1839-1880)	lékař a skladatel
	Antonín Javůrek (1834-1887)	právník a skladatel
	Jaroslav Opat (1924-)	historik
Vysoké	Pavel Černý, Th.D. (1949-)	evangelikální teolog a kazatel
Ždírec nad Doubravou	Dr. František Bačkovský (1854-1908)	historik, spisovatel, nakladatel
	Jan Vilím (1856-1923)	grafik
	MUDr. Zdeňka Čermáková (1884-1968)	lékařka na ostrově Krk
	Ing. Robert Láznicka (1887-1934)	sportovní organizátor
	Josef Kubát (1923-1944)	příslušník 311. čs. bombardovací perutě ve Velké Británii
	JUDr. Jaroslav Pátek (1919-2000)	právník, afrikanista
	RNDr. Alois Ladislav Mořic Bratránek (1899-1966)	významný hydrolog
	Antonín Sedlák - Šantrůček (1863-1945)	lidový léčitel, ranhojič
	Vladimír Bříza (1906-2004)	pedagog, hudebník, dirigent
Žižkovo Pole	Jan Žižka z Trocnova (1360-1424)	husitský vojevůdce

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 10

Technická vybavenost obcí MAS Havlíčkův kraj

Obec	Vodovod	Kanalizace	ČOV	Plynofikace	Obnovitelné zdroje
Bohdalov	1	jednotná	1	1	x
Březí nad Oslavou	1	jednotná	x	1	x
Budeč	1	jednotná i oddílná	x	1	x
Cikháj	1	x	x	1	x
Česká Bělá	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Dlouhá Ves	1	oddílná	1	x	x
Fryšava pod Žákovou horou	1	oddílná	1	1	x
Hamry (okres Chrudim)	1	oddílná	x	1	x
Hamry nad Sázavou	1	jednotná i oddílná	částečně (napojeni na Žďár nad Sázavou)	1	x
Havlíčková Borová	1	Jednotná i oddílná (větší část obce)	1	1	x
Herálec	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Hodíškov	1	jednotná	x	x	x
Chlumětín	1	jednotná	x	1	x
Jámy	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Jitkov	x	x	x	x	x
Kameničky	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Karlov	1	jednotná	x	1	x
Kněževés	1	jednotná	x	1	x
Kotlasy	1	jednotná	x	1	x
Krásněves	1	jednotná	x	1	x
Krucemburk	1	oddílná	1	1	x
Křižánky	pouze vlastní studny	jednotná	1	1	x
Lhotka	1	oddílná	1	1	x
Malá Losenice	1	jednotná	1	x	x
Matějov	1	jednotná	x	1	x
Modlíkov	1	jednotná	x	1	x
Nové Veselí	1	jednotná, oddílná jen na určitých místech	1	1	x
Obyčtov	1	Jednotná i oddílná	1	1	x
Olešenka	1	jednotná	x	1	x
Ostrov nad Oslavou	1	oddílná	1	1	x
Oudoleň	1	jednotná	x	1	x
Pavlov	1	jednotná	x	1	x
Počátky	1	jednotná	1	x	x

Podmoklany	1	x	x	x	x
Pohled	1+ vlastní studny	jednotná - pouze některé části obce	x	1	vodní elektrárna
Pokojov	1	jednotná	1	x	x
Přibyslav	1	Jednotná i oddílná	1	částečně*	x
Račín	1	jednotná	1	x	x
Radostín	1	jednotná	x	x	x
Radostín nad Oslavou	1	jednotná	1	1	x
Sázava	1	jednotná i oddílná	1	1	větrná elektrárna
Sklené	1	jednotná	1	x	x
Slavětín	1	jednotná	x	1	x
Slavíkov	1	x	x	1	x
Sněžné	1	jednotná, oddílná jen na určitých místech	1	1	x
Sobíňov	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Stříbrné Hory	1	jednotná - částečná	x	1	x
Studnice	1	oddílná	x	1	x
Světnov	1	oddílná	1	1	x
Svratka	1	jednotná i oddílná	1	1	x
Svratouch	1	oddílná	1	1	x
Škrdlovice	1	jednotná, oddílná jen na určitých místech	1 (napojeno na ČOV Světnov)	1	x
Újezd	1	jednotná, pro nově postavené RD oddílná	1	1	x
Vatín	1	oddílná	1	1	x
Velká Losenice	1	jednotná, pro nově postavené RD oddílná	1	1	x
Vepřová	1	jednotná	x	1	x
Vojnův Městec	1	oddílná	1	1	x
Vysoké	1	jednotná	1	x	x
Znětínek	1	jednotná i oddílná	1	x	x
Ždírec nad Doubravou	1	částečně jednotná, většinou oddílná	1	1	x
Žižkovo Pole	1	x	x	1	x
MAS Havlíčkův kraj	59	56	36	49	2

* není plynofikace v místních částech Dvorek, Uhry, Utín, Dolní Jablonná

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 11

Seznam památných stromů na území MAS Havlíčkův kraj

Název	Katastrální území	Parcelní číslo	Druh	Počet ks	Zdravotní stav	
					1	2
Lípa u Pešků	Benátky	515	lípa malolistá	1	1	2
Lípy v Daňkovicích	Daňkovice	12/1	lípa velkolistá	1	2	
			lípa velkolistá	1	2	3
Alej ve Fryšavě	Fryšava pod Žákovou horou	728/1	javor stříbrný	34	2	3
Silniční alej Herálec - Brušovec	Herálec na Moravě	525/3	javor klen	77	2	
			javor mléč	12		
			jeřáb ptačí	3		
			bříza bílá	1		
			olše lepkavá	1		
			lípa velkolistá	1		
			ořechovec vejčitý	2		
			javor stříbrný	1		
			jasan ztepilý	1		
Sejtkova lípa v osadě Lány	Kameničky	405/1	lípa velkolistá	1	2	
Javor u Janáčků	Krucemburk	5387/1	javor mléč	1	1	2
Javor klen v Lísku	Lhota u Lísku	st. 62	javor klen	1	2	
Smrčková lípa	Lhota u Lísku	156/1	lípa velkolistá	1	2	3
Buk u Lhotky	Lhotka u Žďáru nad Sázavou	105	buk lesní	1	2	3
Lípa v Křižánkách	Moravské Křižánky	281/23	lípa velkolistá	1	2	
Slámová lípa	Moravské Křižánky	300/1	lípa velkolistá	1	3	
Lípa u Dvořáků	Podlesí u Sněžného	158	lípa malolistá	1	1	
Lípa v Račíně	Račín u Polničky	74	lípa velkolistá	1	3	4
Alej Staré Ransko	Staré Ransko	241/1, 242, 243/1, 289	javor klen	85	2	
			javor mléč	7		
			lípa srdčitá	15		
			jasan ztepilý	38		
			jasan ztepilý	5		
			lípa srdčitá	4		
			javor mléč	9		
			javor klen	1		
			lípa velkolistá	4		
			vrby jíva	x		
			šeřík obecný	x		
			pámelník bílý	x		
Dub letní ve Starém Ransku	Staré Ransko	107/1	dub letní	1	1	2
Sajfertův buk	Staré Ransko	409/7	buk lesní	1	2	
Jilm ve Stružinci	Stružinec	51/5	jilm horský	1	1	2
Lípy ve Stružinci	Stružinec	71/1	lípa malolistá	5	2	
Lípa ve Studnicích	Studnice u Rokytna	194	lípa velkolistá	1	2	

Lípa ve Škrdlovicích	Škrdlovice	743/29	lípa velkolistá	1	2	3
Buk ve Vojnově Městci	Vojnův Městec	595/2	buk lesní	1	1	2
Buk lesní na školní zahradě	Přibyslav	53	buk lesní	1	2	3
Lípa v Modlíkově	Modlíkov	1389/1	lípa srdčitá	1	2	3
Lípa a jasan v Přibyslavi na hřbitově	Přibyslav	408/3	jasan ztepilý	1	2	3
			lípa srdčitá	1		
Lipová alej u silnice II/351	Dobrá, Žižkovo Pole	520/5; 2114/1	javor mléč	1	2	3
			lípa malolistá	1	2	3
			lípa velkolistá	272	2	3
Kaštanovník setý	Dolní Vestec	254/6	Kaštanovník setý	1	2	
Štikovská lípa	Slavíkov u Chotěboře	688/1	Lípa velkolistá	1	2	

Zdroj: AOPK ČR, místní šetření

Legenda:

mírně poškozené - 1
středně poškozené - 2
silně poškozené - 3
havarijní stav - 4

Příloha č. 12

Správní příslušnost obcí MAS Havlíčkův kraj

Obec	Stavební úřad	Matrika	ORP
Bohdalov	Žďár nad Sázavou	Bohdalov	Žďár nad Sázavou
Březí nad Oslavou	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Budeč	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Cikháj	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Česká Bělá	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod
Dlouhá Ves	Přibyslav	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod
Fryšava pod Žákovou horou	Nové Město na Moravě	Nové Město na Moravě	Nové Město na Moravě
Hamry	Hlinsko	Hlinsko	Hlinsko
Hamry nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Havlíčková Borová	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod
Herálec	Žďár nad Sázavou	Herálec	Žďár nad Sázavou
Hodíškov	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Chlumětín	Žďár nad Sázavou	Svratka	Žďár nad Sázavou
Jámy	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Jitkov	Přibyslav	Chotěboř	Chotěboř
Kameničky	Hlinsko	Hlinsko	Hlinsko
Karlovo	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Kněžves	Žďár nad Sázavou	Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou
Kotlasy	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Krásnéves	Žďár nad Sázavou	Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou
Krucemburk	Ždírec nad Doubravou	Krucemburk	Chotěboř
Křižánky	Nové Město na Moravě	Sněžné	Nové Město na Moravě
Lhotka	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Malá Losenice	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Matějov	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Modlíkov	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod
Nové Veselí	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Obyčtov	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Olešenka	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod
Ostrov nad Oslavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Oudoleň	Přibyslav	Chotěboř	Chotěboř
Pavlov	Žďár nad Sázavou	Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou
Počátky	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Podmoklany	Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Chotěboř
Pohled	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod
Pokojov	Žďár nad Sázavou	Bohdalov	Žďár nad Sázavou
Přibyslav	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod
Račín	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Radostín	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou

Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou	Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou
Sázava	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Sklené	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Slavětín	Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Chotěboř
Slavíkov	Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Chotěboř
Sněžné	Nové Město na Moravě	Sněžné	Nové Město na Moravě
Sobíňov	Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Chotěboř
Stříbrné Hory	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod
Studnice	Hlinsko	Hlinsko	Hlinsko
Světnov	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Svratka	Žďár nad Sázavou	Svratka	Žďár nad Sázavou
Svratouch	Hlinsko	Hlinsko	Hlinsko
Škrdlovice	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Újezd	Žďár nad Sázavou	Nové Veselí	Žďár nad Sázavou
Vatín	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Velká Losenice	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Vepřová	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Vojnův Městec	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Vysoké	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou	Žďár nad Sázavou
Znětínek	Žďár nad Sázavou	Radostín nad Oslavou	Žďár nad Sázavou
Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Ždírec nad Doubravou	Chotěboř
Žižkovo Pole	Přibyslav	Přibyslav	Havlíčkův Brod

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 13

Přehled informovanosti v jednotlivých obcích MAS Havlíčkův kraj

Obec	Internetové stránky	Obecní rozhlas				Občasník/zpravodaj		
		Drátový	Bezdrátový	Kombinovaný	SMS info	Název	Periodicita	Jiné
Bohdalov	www.bohdalov.cz	x	x	1	x	Novinky	12	x
Březí nad Oslavou	www.obecbrezinadoslavou.cz	1	x	x	x	x	x	x
Budeč	www.budec.cz	1	x	x	x	x	x	x
Cikháj	www.cikhaj.cz	1	x	x	x	x	x	x
Česká Bělá	www.ceskabela.cz	1	x	x	x	Zpravodaj Česká Bělá	5	x
Dlouhá Ves	www.dlouhaves.cz	x	x	x	x	Dlouhovské listy	12	x
Fryšava pod Žákovou horou	www.frysava.cz	1	x	x		Fryšavský občasník	2	x
Hamry	www.hamry.cz	x	x	x	x	x	x	x
Hamry nad Sázavou	www.hamryns.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
Havlíčková Borová	www.havlickovaborova.cz	x	1	x	1	Borovské listy	12	x
Herálec	www.obecheralec.cz	1	x	x	x	Herálecký zpravodaj	12	x
Hodíškov	www.hodiskov.cz	1	x	x	x	x	x	x
Chlumětín	www.chumetin.cz	x	1	x	x	Chlumětínský zpravodaj	2	x
Jámy	www.jamy.name	1	x	x	x	Obecní občasník	2 až 3	x
Jitkov	—	x	x	1	x	x	x	x
Kameničky	www.obec-kamenicky.cz	1	x	x	x	Kameničský zpravodaj	4	x
Karlov	—	1	x	x	x	x	x	x
Kněžves	www.obecknezeves.cz	1	x	x	x	x	x	x
Kotlasy	—	1	x	x	x	x	x	x
Krásněves	www.krasneves.cz	1	x	x	x	x	x	x
Krucemburk	www.krucemburk.cz	1	x	x	x	Časopis DOMOV	4	x
Křižánky	www.obeckrizanky.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
	projekty.krizanky.eu							
Lhotka	www.obecLhotka.cz	1	x	x	x	Zpravodaj obce Lhotka	3	x
Malá Losenice	www.malalosenice.cz	1	x	x	x	x	x	x
Matějov	www.obecmatejov.cz	1	x	x	x	x	x	x
Modlíkov	www.modlikov.cz	x	x	x	x	„Výroční zpráva obce“	1	x
Nové Veselí	www.noveveseli.cz	x	1	x	x	Novoveselský zpravodaj	4	x
Obyčtov	www.obyctov.cz	x	1	x	x	x	x	x

Olešenka	www.olesenka.cz	1	x	x	x	x	x	x
Ostrov nad Oslavou	www.ostrovno.cz	x	1	x	x	Ostrovský zpravodaj	2 až 3	x
Oudoleň	www.oudolen.cz	1	x	x	x	Oudoleňské listy	12	x
Pavlov	www.pavlovzr.cz	1	x	x	x	Pavlovský občasník	1	x
Počátky	www.pocitky.cz	1	x	x	x	x	x	x
Podmoklany	www.podmoklany.cz	1	x	x	x	x	x	x
Pohled	www.obecpohled.cz	x	x	1	x	Pohledské listy	4	x
Pokojev	www.obecpokojev.cz	1	x	x	x	Novinky	12	x
Přibyslav	www.pribyslav.cz	x	1	x	x	Přibyslavský čtvrtletník	3- 4	TV
						Přibyslavský občasník	12	
Račín	www.obecracin.cz	1	x	x	x	Novinky	x	x
Radostín	www.radostin.cz	1	x	x	x	x	x	x
Radostín nad Oslavou	www.radostinnadoslavou.cz	1	x	x	x	Radostínský zpravodaj	4	x
Sázava	www.obecsazava.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
Sklené	www.sklene.cz	x	x	x	x	x	x	x
Slavětín	slavetin.pavlicek.cz	1	x	x	x	ZPRAVODAJ	4	x
Slavíkov	www.slavikov.cz	x	1	x	x	x	x	x
Sněžné	www.snezne.cz	x	x	1	x	Sněženský zpravodaj	4	x
						Novinky	12	
Sobíňov	www.obecsobinov.cz	x	1	x	1	Sobíňovské novinky	4	x
Stříbrné Hory	www.stibrnehory.cz	1	x	x	x	Horáček	4	x
	www.stibrnehorysweb.cz							
Studnice	www.obecstudnice.cz	1	x	x	x	x	x	x
Světnov	www.svetnov.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
Svratka	www.svratka.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
Svratouch	www.svratouch.cz	1	x	x	x	Svratoušské zprávičky	3	x
						Zpravodaj obce Svratouch	1	
Škrdlovice	www.skrdlovice.cz	1	x	x		Novinky	12	x
Újezd	www.ujezd.zdarsko.cz	1	x	x	x	x	x	x
Vatín	www.vatin.cz	1	x	x	x	x	x	x
Velká Losenice	www.losenice.cz	x	x	x	1	Novinky	12	x
Vepřová	www.veprova.cz	x	1	x	x	Vepřovská rozhledna	3	x
Vojnův Městec	www.vojnuvmestec.cz	x	1	x	x	Novinky	12	x
Vysoké	www.obecvysoke.cz	x	1	x	x	x	x	x

Znětínek	www.znetinek.cz	x	1	x	x	Znětínský zpravodaj	1	x
Ždírec nad Doubravou	www.zdirec.cz	x	1	x	1	Naše noviny	1	x
Žižkovo Pole	www.zizkovopole.cz	x	x	x	1	Oko Žižky	1-2	x

Zdroj: www.mkcr.cz, vlastní šetření

Legenda:

- *Obce, které přispívají do zpravodaje Novinky (cca 2 strany)*
- *Obce, jejichž internetové stránky jsou ve výstavbě*
- *Obce, které do budoucna plánují zavést informační SMS*

Příloha č. 14

Strategické dokumenty jednotlivých obcí MAS Havlíčkův kraj po roce 2000

Obec	Program obnovy venkova	ÚPD ¹	Vlastní strategický dokument obce	Strategický dokument v rámci členství v DSO ²
Bohdalov	x	ANO	x	x
Březí nad Oslavou	x	ANO	x	x
Budeč	x	ANO	x	x
Cikháj	x	ANO	x	ANO**
Česká Bělá	x	ANO	x	ANO*
Dlouhá Ves	x	ANO	x	ANO*
Fryšava pod Žakovou horou	x	ANO	x	ANO*
Hamry	x	ANO	x	x
Hamry nad Sázavou	x	ANO	x	x
Havlíčková Borová	x	ANO	x	ANO**
Herálec	x	ANO	x	x
Hodíškov	x	ANO	x	x
Chlumětín	x	ANO	x	x
Jámy	x	ANO	ANO	x
Jitkov	x	ANO	x	ANO**
Kameničky	ANO	ANO	x	x
Karlov	x	ANO	x	ANO*
Kněževěs	x	ANO	x	x
Kotlasy	x	ANO	x	x
Krásněves	x	ANO	x	x
Krucemburk	x	ANO	x	x
Křižánky	x	ANO	x	x
Lhotka	x	ANO	ANO	x
Malá Losenice	x	ANO	x	ANO*
Matějov	x	ANO	x	x
Modlíkov	x	ANO	x	ANO*
Nové Veselí	x	ANO	x	x
Obyčtov	x	ANO	x	x
Olešenka	x	ANO	x	ANO*
Ostrov nad Oslavou	x	ANO	ANO	x
Oudoleň	x	ANO	x	ANO**
Pavlov	x	ANO	x	x
Počítky	x	ANO	ANO	x
Podmoklany	x	ANO	x	x
Pohled	x	ANO	x	ANO*
Pokojev	x	ANO	x	x
Přibyslav	x	ANO	x	ANO*
Račín	x	ANO	x	ANO*
Radostín	x	ANO	x	ANO*

Radostín nad Oslavou	x	ANO	ANO	x
Sázava	x	ANO	x	ANO*
Sklené	x	ANO	x	x
Slavětín	x	ANO	x	ANO**
Slavíkov	x	ANO	x	x
Sněžné	x	ANO	x	ANO*
Sobířov	x	ANO	x	x
Stříbrné Hory	ANO	ANO	x	ANO*
Studnice	x	ANO	x	x
Světnov	x	ANO	ANO	ANO*
Svratka	x	ANO	x	x
Svratouch	ANO	ANO	x	x
Škrdlovice	x	ANO	x	ANO*
Újezd	x	ANO	x	x
Vatín	x	ANO	ANO	x
Velká Losenice	x	ANO	ANO	ANO*
Vepřová	x	ANO	ANO	ANO*
Vojnův Městec	x	ANO	x	ANO*
Vysoké	x	ANO	x	x
Znětínek	x	ANO	ANO	x
Ždírec nad Doubravou	x	ANO	x	x
Žižkovo Pole	x	ANO	x	ANO*

Zdroj: vlastní šetření

Legenda:

¹ ÚPD = územně plánovací dokumentace (území plán apod.)

² Dobrovolné svazky obcí se strategickým dokumentem:

* DSO Subregion Velké Dářko
* Svazek obcí Přibyslavska
* Svazek obcí, plynofikace obcí Borovsko
* Svazek obcí mikroregionu Novoměstsko
* Sdružení obcí mikroregionu obcí Hlinecko
* Svazek obcí Podoubraví

Příloha č. 15

Stav realizace KPÚ v obcích MAS Havlíčkův kraj

OBEČ	ANO/NE	Stav
Bohdalov	NE	x
Březí nad Oslavou	ANO	zahájeno
Budeč	ANO	zahájeno
Cikháj	NE	x
Česká Bělá	NE	x
Dlouhá Ves	ANO	zahájeno
Fryšava pod Žákovou horou	NE	x
Hamry	NE	x
Hamry nad Sázavou	NE	x
Havlíčková Borová	ANO	ukončeno
Herálec	ANO	zahájeno
Hodíškov	NE	x
Chlumětín	NE	x
Jámy	NE	x
Jitkov	NE	x
Kameničky	NE	x
Karlov	NE	x
Kněževěs	NE	x
Kotlasy	NE	x
Krásněves	NE	x
Krucemburk	ANO	zahájeno
Křižánky	NE	x
Lhotka	NE	x
Malá Losenice	NE	x
Matějov	ANO	ukončeno
Modlíkov	NE	x
Nové Veselí	ANO	ukončeno
Obyčtov	NE	x
Olešenka	ANO	zahájeno
Ostrov nad Oslavou	NE	x
Oudoleň	NE	x
Pavlov	NE	x
Počítky	NE	x
Podmoklany	NE	x
Pohled	ANO	zahájeno
Pokojev	NE	x
Přibyslav	ANO	zahájeno, např. v Dolní Jablonné ukončeno
Račín	NE	x
Radostín	NE	x
Radostín nad Oslavou	NE	x

Sázava	NE	x
Sklené	NE	x
Slavětín	NE	x
Slavíkov	ANO	ukončeno
Sněžné	NE	x
Sobířnov	ANO	zahájeno
Stříbrné Hory	ANO	ukončeno
Studnice	NE	x
Světnov	NE	x
Svratka	NE	x
Svratouch	NE	x
Škrdlovice	NE	x
Újezd	ANO	ukončeno
Vatín	NE	
Velká Losenice	ANO	zahájeno
Vepřová	NE	x
Vojnův Městec	NE	x
Vysoké	NE	x
Znětínek	NE	x
Ždírec nad Doubravou	NE	v Benátkách a Kohoutově ukončeno
Žižkovo Pole	NE	x

Zdroj: webový portál eAGRI.cz

Stav realizace KPÚ na území MAS Havlíčkův kraj

	Obce celkem	s KPÚ	zahájené KPÚ	bez KPÚ
Počet	61	6	10	45
v %	100	10	16	74

Zdroj: webový portál eAGRI.cz, vlastní výpočet